

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

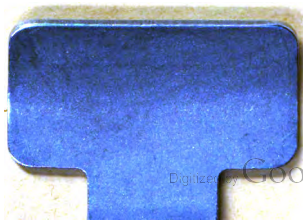
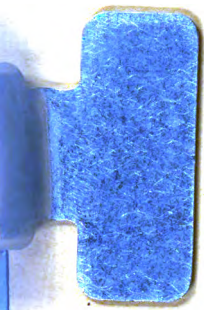
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

AN 3047
F 12

29726

222
K32

VERBETERDE
VLAEMSCHE
SPRAEK.
E N

SPEL-KONSTE,

WAER IN ONZYDIG DE GEVOELEN
TEGENGESPROKEN WORDEN
DER VOLGENDE SCHRYVERS.

RICHELET, DESROCHES, J. B.

EN BEZONDERLYK

VAN BELLEGEM,

DOOR

BALDUINUS JANSSENS,

Taelmeester binnen deze stad.

SUIVIE D'UNE

GRAMMAIRE

FRANCOISE,

*Où l'on trouve l'Explication en Flamand
par le même.*

TOT BRUGGE,

By **JOSEPH DE BUSSCHER**, Boekdrukker en
Boekverkoper, in de Predikheers-straet.

EDELE, WYZE

EN VOORZIENIGE

HEEREN,

MYN HEEREN BURGMEESTERS,
SCHEPENEN EN RAEDEN DER
STAD BRUGGE,

*Ewyl de nobit-volschatte
Spelkonst, besonderlyk in
deze verligte Eeuwwe, by
U-E.^{den} en vele andere hooggeleerde
Mannen, als eene der noodigste
konsten gehouden word, en door veel
lofweerde voorbeelden onderrigt
zynde van de groote genegtheid
die U-E.^{den} bewysst aen die daer
mede begaest zyn, ik hebbe my niet
moeten beraden om myn Werkje
U-E.^{den} op te dragen. De zoó nut-*

tige als schoone vrugtbaerheid uwer Voórzorgen, om het geluk en den welstand der brugfche Jongheid te bevoórderen, overtuigt d' aldergeringfte van onwetentheid in de Letter- en Schryf-konst, aengezien dat'er geéne begiftigde Leér-fcholen ontbreken, waer door niet alléén uwe Wysheid en edelmoedige waekzaemheid uitmunt, maer ook uwe onbepaelde Voórzigtheid.

Zoo ik niet vreesde, Edele Wyze en Voórzienige Heéren, uwe Ootmoedigheid te tergen, de stoffe ontbreékt my niet om door menigvuldige fchoone Voórbeelden als met den vinger aente toonen hoe U-E.^{den} den welstand uwer Onderdaenen, nevens d' onderwyzinge der Jongheid, met onvermoeitbare Zorge, Wysheid en Voórzigtheid dus beöogt, dat vele goede Schryvers, met regt en billykheid uwe Groótdadigheden

stellen voor die van het befaemde Athenen, terwyl de Koningen van Frankryk zig eertyds van U-E.^{den} Voorzaten bedienden om gewigtige zaken, daer alle verstanden op stilstonden, te wyzen, bekroonende de schauwen daer zulke Adems doorvlogen, welke éere die van Athenen, Lacedemoniën, Romen, nog alle de Wyze des werelds ooit hebben bereikt.

't Is om die en menigvuldige andere groote daeden uwer Voorzaten, wiens voetstappen U-E.^{den} op 't yverigste naspoort, dat de Stad Brugge reeds veel eeuwen door gantsch Europa in grootagtinge heeft uitgeschenen. 't Schynt dat Godt behagen scheidt in de zelve met Wetenschappen, Konsten en Wonderheden te verryken, om dat men nae Romen, Lorretten, nog Palestynen niet hoeft te gaen om heilige en verwor-

*derensweêrdige Zaken te zien ,
dewyl in deze hoogberoemde Stad
geéne heilige en wonderdadige Beel-
den ontbreken, en het onweêrdeer-
baer Bloed des Zaligmakers ruim
zes hondert jaeren in bewaernis is.*

*'t Is daerom dat dien konstryken
en onzydigen Gentenaer , Daniël
Heins , in zyne vlaemsche en latyn-
sche Digten , zig beklægde , dat hy
het geluk niet hadde om onder het
wys beleid uwer Bestieringe te
schuilen, en deze Stad heeft genaemt
de Verzamelplaets der Verstanden,
Konsten en Wetenschappen.*

*'t Is dan door uwe minzaeme en
weergalooze Aenwakkeringen, dat
Brugge vele andere Steden over-
treft in groote Meesters voort te
brengen. 't Schynt vrugteloos gewag
te maken van 't gene in oude tyden
door de zorge der Agtbare Borger-
vaders geschied is , om dit vast te*

stellen, dewyl het genoeg bekend is met wat liefde, yver en milddadigheid U-E.^{den} ten jaere 1755. die vrugtbare koninglyke Konstoeffenschool erstellt, en met konstryke en voorzigtige Meesters verrykt hebt; welkers leerzugtige Telgen, niet alleén deze Stad met konstige Werken versieren, maer in vele groote Steden zoo roemrugtig zyn, dat men die als Meesters erkent. Eéne zielroerende schaemte overlommert my als ik d'edele Vernederinge overwege, die U-E.^{den} hebt werkstellig gemaakt toen dien konstryken Schilder Joseph Suvée, door U-E.^{den} en 't puik der staets Perzoonen, op het pragtigste ingehaelt en met milde geschenken vereért wierd, door welk schoon uitwerkzel van liefde tot de leerzugtige Jongheid, 't getal der Konstenaers méér als ooit glansryk vermeerdert is.

Gedoogt Edele, Wyze en Voorzienige Heéren, dat ik de vrugt, die in den Hof uwer Voorzorge gewonnen is, aen U-E.^{den} offere, en gelieft die onder uwe Bescherminge t'aenveêrden, op dat ik zoo gelukkig mag wezen van mynen arbeid deelzaam te maken aen uwe toevertrauwde Onderdaenen, bezonderlyk aen de leérgierige Jeugd, in welkers welvaren U-E.^{den} zoo ongemeén genoeg schept, dat het aen d'aldergroffte verstanden tot eénen weergaloozen spoorslag moet verstreken.

Ik vleie my, Edele Borgervaders, als myn werk verschynen mag onder de vleugels uwer Bescherminge, dat het niet alléén vry zal wezen van den nyd der kwaedsprekers, beknippelaers, of onbillyke verfoeiers der Letterkonst; maer aen de leérgigtige Jongheid, en alle de Lief-

hebbers der Taelen zal vernoegen ,
dewyl 't niet bebelst als één bondig
bewys van de verouderde misbrui-
ken der vlaemsche Spelkonst , en de
noodige middels om die in weinig
tyd regelwys te leeren , nevens de
grondregels der fransche Tael.

My streélende met die voordeé-
lige hope , dat 't niet slegts aen de
Taelkenders dezer Stad , maer aen
alle Minnaers der Letterkonst , is
't geén lof , ten minsten hunne goed-
keuring zal weêrdig zyn ; aengeport
door dit zoet gestreél , en niemant
konnende bedenken waer aen ik zoo
verplicht was myn met yver besweét
Werkje t'offerén als aen U-E.^{den} ,
die my als met'er hand hebben ge-
leid , door hunne Edele Zorge aen-
gemöedigt , en met één liefstallig
geweld de Letter- en Schrifkonste
ingeboezemt. Ik , van weêrde hoe-
danigheden ontbloot zynde , om my-

*ne erkentnisse te bewyzen, agte
my egter gelukkig die gelegenheid
t'ontmoeten, om, nevens myn offer,
te betoonen dat ik waerlyk ben, en
niet zoo hoog agte als my met d'al-
derdiepste nederigheid te namen*

EDELE, WYZE EN VOOR-
ZIENIGE HEEREN,

*U-E.^{den} Verpligsten en Onder-
danigsten Dienaer*

BALDUINUS JANSSENS.

LOFGAALM,

OPGEDRAGEN AEN DEN ZEER YVERIGEN
TAELEMEESTER,

BALDUINUS JANSSENS

*Door d'onderschrevene Schoolmeesters
der Stad Brugge.*

*W*T laten die't begeert op zulke Schryvers roemen,
Die bunte Werken dus oppronken met veel bloemen,
Ontleent uit ander Tuins; dat zyn, die onze Tael
Ontluisf'ren zonder nood; dewyl hun berszen-schael
En brein te grof is om de schoonheid t'overwegen
Der ryke vlaemsche Tael, of veel meêr zyn genegen
Om haer te meng'len met wat frans of slegt latyn,
Hun strellende hier door geleert en wys te zyn.

*De waerheid toont ons aen, met onzydige reden,
Dat Meester JANSSENS Werk, doorzaeit met schoonig-
beden*

*En regels onzer Tael, zoô nut als noodig is
Voôr 't algemeen, dewyl by uit de duisternis
In't ligt brengt 't noodigste om de leêrzugtige grondig
En regelwys ons Tael, zoô duidelyk als bondig,
Te leêren wel verstaen en spreken naer de Konst;
Dat by den êrsten is, die vrouw Natura's jonst,*

*

L O F G A L M.

*In 't Taelgeval, niet heeft [zod vela doen] begraven
Om vriend te wezen met d'etwaudge vlaemsche
staeven*

*Van 't slegt en oud gebruik; maer die zod weerdig
g'agt,*

*Dat by met deze gaef heeft aan den dag gebragt,
Het gene in onze Tael zod dienstig is als schoone:
Want 't geen begraven sbeetn staet nu voer alk ten
todne,*

*Zod levende, dat het des Kenders oog bekodrt,
En ons gemoed zod zagt als strekende doorbodrt,
Met voer schigten, die ons nopen om de wegen,
Die by geöpent heeft met oeffening, vlyt en zegen,
Vrymoedig te betraetn, dewyl het ons bebaegt,
Dat by zyn' ruste en tyd ten offer heeft gewaegt,
Uit liefde tot de Tael, om duidlyk te doen blyken,
Dat zy in schoonheid, voer geen Taelen bosft te wyken;
Dat zy veel ryker is, in woorden, als 't latyn,
Of als het grieks en frans; dat 't groffe geelsten zyn,
Die baer, nu lings, dan regts, doodspriemen in bun
Schriften,*

*Het zy met voordagt, of om dat in bun de driften
En gaeven der Natuer niet werken op iet, dat
Voer Wetenschap en Konst by Wyze word geschat.*

L O F G A L M.

*Doorbladert JANSSENS Werk, het zal u onderrigten
Hoe dat gy schryven moet, en wat gy boeft te zwingen
Om 't ulaems die ryke Tael, van haeren zuiveren glans
Niet te berouwen. Of zyt gy geneigt tot 't frans,
Gy kant die regelen ook in dit Werkjen leeren.*

*Roemwoerden Vriend dit doet, by ons, uw' lof
vermetren,*

*Dewyl uw Brein verstrekt tot voorbeeld van de jeugd
En ons omringelt met een' ongemeene vreugd.*

*O redenryken gelst gy doet genoegzaam blyken,
Dat uw' diepzinnigheid voor niemants boeft te wyken:
Gy mint ons ryke Tael als eene tweede wet.*

*Dat dan 't onkundig oog 't geleerde niet besmet,
Dan zal de Faem uw' lof door 't drift der wolken jagen:
Gy hebt den nyd gedempt, het schendzick boofd
geslagen*

*Met woerden spits gemaekt op 't aenbeeld van natuer.
Gaet voort, beweert uw Werk, den nyd word door
het vuer*

*Van de gerechtigheid vernietigt en haer paelen
Dus ingetoomt, dat zy niet over houd als dalen
En stonkelsteenen, die, vervreemt van alle goed,
Tot straff verstrekken aen die haer in 't berte voed.*

LOFGALM.

*Lofwelrden Bruggeling, die wyzelyk en vobrzigtig
Uw taelryk Werk beschreef, om dat veel boeken pligtig
Zyn van d'onwetentheid der leérzugtige jeugd.
Gy port ons aen om dit u t'offeren met vreugd,
Te méer, om dat wy zien hoe bondig gy verdedigt,
Dat uw en ons gemoed, dog zonder schuld, ontvredigt,
En 't tegendeel bewyft, waer door dat gy betoont
Een' yver tot de Konst, die wel mag zyn beloont.*

J. DE GHESELLE. L. CLOET.

MULET. E. BOONAERT.

P. J. DE GHESELLE, DE JONGE.

G. MEERSMAN. B. HOYS.

P. DRYPONT. GOVAERT. J. ANCOTT.

J. VANDER WEEN. DE CONINCK.

V O O R R E D E N .

DE Tytel- of Naem-zyde van dit Werk zal d'eénavdige met verwonderinge omheimen, ziende dat ik diversche Schryvers beroepē, om die, hoewēl onzydig, tegen te spreken, welkers inbeeldingē zig mogelyks zal uitstrekken tot eēn onbillyk denkbeeld, dat, gevoed door eēn waenziēk oórdeēl, my met woorden zal bejegenen die maer voegen aen partydige Schryvers, onder welk getal ik, zonder eēnige verdiensten, niet hope gerekent te worden.

Andere, eigenliefdige zīeke, zig vleiēnde uitgeleērt te zyn in de vlaemsche Spraek- en Spel-konst, myn Werkje, als vyanden der nieuwe schoōnigheden, wat naeder doorbladerende, zullen mogelyks niet te vreden wēzen met het lings aen te zien, schynende met hunne oogen te misagten het gene ik met ryp onderzoek, nevens het offer myn'er nagt-rust, heb pogen op het pampier te brengen; maer, ziende dat ik de groffte mislagen der vōorgenaemde Schryvers vōor 's Lezers oog hebbe gestelt, zullen zig inbeelden, dat ik niet anders beōogt hebbe dan d'agtinge van die lofweērde Schryvers te verhsnderen: dog, ik kan het tegendendeēl met de waerheid betoōnen, dewyl noōit die of desgelyke gedagten klem op myn gemoed hebben gehad.

Ik hebbe in het schryven myn'er Werk geēn ander wit beōogt, als d'Oudheid, Schoōnheid

VOORREDEN.

en rykdom der vlaemsche Taele, nevens de vrywillige en andere misbruiken van eénige Schryvers ten toón te stellen, daer by ik gevoegt hebbe eéne Inleidinge tot de fransche Taele met de negen deélen der Reden in goede vlaemsche Termen, 't welk, zoó ik hope, aen de vlaemsche Liefhebbers der Taelen niet onaengenaem zal wezen, dewyl wy van iet desgelyks tot heden ontbloót zyn geweest.

Dit is 't gene ik bedoelde, en d'eénigste reden de welke my heeft doen geloven dat den tyd, die ik aen myn Werkje hebbe geöffert, niet vrugteloós zoude zyn; hoewel ik wiste, dat het noóit volmaekt in 't ligt zoude komen, aengezien den wyzen Man wel zegt, *niet is'er volmaekt onder de zonne*; gantsch strydig aen 't gene MARIN voór opschrift van zyn Werk zegt, *volkomen Woórd-boek*; LEGENDRE, *l'Arithmetique en sa perfection*; en BAREME die zig naemt *seul expert*: egter hoe ydel hun zeggen is, zy hebben hunne gaeven aen 't algemeén geöffert, 't welke hunnen lof dede groeiën.

Ik roere deze Werken niet aen om die te misagten of bespotten, zoó DESROCHES vrugteloós heeft pogen te doen met dat groot Werk van den schranderen HALMA (na dat hy 't tydelyk met 't eeuwig verwisfelt hadde) zeggende, dat hy eénen Uil voór eénen Arend heeft aenzien, 't welk zoó ongegrónd als verworpens weérdig is, dewyl hy zig grootelyks misziet en HALMA

VOORREDEN.

niet faelt, zeggende : *Orfraye*, *Oiseau nocturne*, 't welk éenen Nagt-vogel of Zee-uil beduid, en *Ossifrague* éenen Zee-arend, Beénbreker, zekeren Water-roof-vogel, het welke ook 't gevoelen is der beste Schryvers. Ziet dat groót Werk van PITISCUS.

Indien 't vry was elks feilen aen te toónen, zoó DESROCHES aen HALMA onbillyk gedaen heeft, men zoude kunnen bewyzen, dat hy HALMA berispende, dry of vier feilen begaet; dat hy zyn Werk namende *nieuwe Nederduitsche Spraekkonst*, in d'éérste Bladzyde dry woórden ten hoofde plaets, die geén nederduits, vlaems, hebreúws, latyn nog frans zyn, maer, zoó my dunkt grieks, dat hy zegt, *ik hebbe mynen degen op de tafel laten leggen, ik hebbe myne koets tot Brussel laten staen, d'armée is d'Elbe gepasseert*, en meér andere redeneringen met verbasterde woórden omringt, het welke hy, als Taelkender, moeste zeggen: *ik hebbe mynen degen op de tafel gelaten, ik hebbe myne koets tot Brussel gelaten, 't leger is over d'Elbe gegaen*, enz.

De Nederduitsche Spraekkonst door P. B. t'Antwerpen gedrukt by *Binken*, is ook doorzaeit met diergelyke verbasterde woórden. De Deure of Ingang der nederduitsche Taele door *Van Bellegem*, is, zoó ik in myn Werk 55, 56 en 57 bladzyden tot verbeteringe onzydig bewyze, daer niet vry af.

VOORREDEN.

Ik hebbe nog menigvuldige andere Boeken en Schriften doorbladert, daer geéne misflagen gespaert waren, hoewel de Schryvers van die, zig inbeelden de volmaektheid der Tael te bezitten; maer, om myne Voórreden, door te lang verhael niet te verhinderen, ik hebbe die ten deéle in de Sluitreden gebragt.

Dit schynt d'onwederleggelyke reden te zyn, dat vele geleérde Vlamingen hun wederhouden het Vlaems zuiver te schryven, en in 't spreken haere schoonheid te beminnen met haer naer de letter uit te galmen, om dat het aen d'onkundige Vlamingen schynt aengeboren te zyn, hunne oude, zuivere en woordenryke Tael, te misagten; 't welke t'eénmael srydende is aen de, by hun lofbare, gebruiken der Franschen, die hunne jonge en streélende Tael hemelhoog verheffen; en niet min aen die der waenwyze Vlamingen, de welke om dat zy in d'eérste scholen al spelende wat *Keuken-Latyn* hebben geleért, hun inbeelden de gronden van alle andere Taelen te kennen, door welk gestreél en eigen-loftuiting, zy, zoó in 't latyn als in hunne Tael onwetende blyven.

Ik hebbe dikwils met verwonderingen omvangen geweest, bemerkende dat'er geéne Boeken in 't ligt kwamen, die de Leérlingen met vlaemsche termen regelwys onderrigten, om langs dien noódwendigen weg tot de vol-

VOORREDEN.

maektheid van onze en alle andere Taelen te komen, en na dit menigmaels t'hebben overwogen, ik bevond my ten einden pligtveêrdig dit toe t'eigenen aen de kleénagtinge. die vele Vlamingen hebben voór hunne oude en woordenryke Taelen: want 't oud gebruik te volgen, heeft zoódanig wortel gewonnen en klem gevat op de gemoederen van vele Vlamingen, dat zy de schoóne, zuivere en zoetluidende woorden misagten, onnoódig oórdeelen, en dieze gebruiken met schimpwoorden bejegenen, 't welk onberwiftbaer den moed en yver verhindert of wegrukt van die, de welke alle hunne kragten inspannen, om zig uit die onbillyke slaefvèrnië te redden, en de zuiverheid der Taelen en haere gronden te kennen, en de Spraek- en Spel-konst, als ééne der noódigste en voórdeéligste hoedanigheden te bezitten.

By de duitsche, grieksche, hebreéuwfche, latynfche, italiaensche, engelsche en franfche geleérde Mannen, word de welsprektheit dus in agtinge gehouden, dat de gene die daer mede zyn begaeft, als Mannen die iet wonders bezitten geschat worden, gantsch frydig aen de gewoonten der Vlamingen.

De vlugge en onvermoeitbaere *Faeme*, heeft *Cicero's* welsprektheit dus uitgalmt en verbreid, dat zynen naem en daeden onsterfelyk geworden zyn, zoó by de Latynen als andere Taelkenders.

VOORREDEN.

't Blykt egter dat MARIA THERESIA, onze Genadige Keizerinne en Apostolyke Koninginne, die 'twelzyn van haere onderzaten als ééne tweede Wet beöogt, ons, door haere Plakkaeten, aenmoedigt om liefde tot de vlaemsche Tael t'hebben, aengezien zy daer in uiddrukkelyk gebied, dat alle Pleitzaken zoó tot Douay als elders, in d'oude *Flamines Tael* moeten afgeveérdigt en geoffert worden.

Dit weergaloós voorbeeld, heeft my meér als alle andere aengemoedigt om dit werkje, zoó ik het weérdig ben, in het licht te geven, met hope dat mynen aerbeid zal beloónt worden met de goedkeuringe der Taelkenders en Minnaers der zelve.

*Ziet Vlaming hoe uw' Tael, die gy te weinig agt,
Word in haer zuiverheid aen u gestelt ten toóne;
Ik bid u leest dit Boek, om [als men met u lagt]
Met waerheid te doen zien hoe zuiver, ryk en schoón
Dat zy in woórden is, gy zult zien dat 't latyn,
Nog 't frans, nog grieks boest met uw' Tael ge-
mengt te zyn.*

V L A E M S C H E

S P R A E K

E N

S P E L - K O N S T E .

E E R S T E H O O F D S T U K ,

*Van d'Oudheid, Schoonheid en Rykdom
der vlaemsche Taele, nevens de moed-
willige Misbruiken der zelve.*

Is beklagensweêrdig, dat in éenen tyd, als meêst alle taelen verbeterd en gezuivert worden, men tot heden niemant ontmoet, die zyne handen aen de vlaemsche Taele slaet, om haer, zoó het behoort, van ingeslovene onnoóddige Letters en Woórdten te zuiveren. Eéne Taele, die om haere besondere goede hoedanigheid, bevalligheid, oudheid en rykdom van woórdten, moeste uitglinsteren boven alle andere; dog aengezien;

A

dat'er heden vele Vlamingen gevonden worden, de welke hunne Taele misagten, zeggende, dat'er verscheide redeneringen zyn, die men, zonder behulp der fransche Taele, niet zeggen kan, word die elendig van haeren roem onthuisfert, niet slegts door die éénvaudige misagters; maer ook door onwetentheid of onagtzzaamheid van éénige vlaemsche Schryvers.

T'onzer schande moeten wy bekennen, dat'er gedrukte Brieven zyn, die ik, met medelyden, gelezen hebbe, om dat die luiden als volgt:

MONSIEUR,

„ Uwe lange absentie, stelt my in eene af-
 „ sidue consternatie, my beklagende, dat ik
 „ niet eerder van uwe presentie jouifseren en
 „ kan, ” enz.

Het welke men in goed Vlaems zoude konnen overstellen aldus:

MYN HEER,

Uwe lange afwezentheid, stelt my in ééne geduerige ontfeltenisse, my beklagende, dat ik niet eerder uwe tegenwoórdigheid genieten kan.

Immers ziet de Voórreden der Jaerboeken van Brugge, daer zegt den Opsteller opentlyk, dat hy voórgenomen hadde de zelve in de goede vlaemsche Taele op t'helderen; maer, om dat deze wyze van schryven doorgaens aen de Lezers moeielyk valt, en dat zy hun genoótzaekt zouden vinden, om de geschiedenissen te lezen, hun in de **Spraek-konst t'oeffenen**, verandert zyn voórnamen.

Is dat lydelyk? Zulke misbruikers van Taelen hoefde men niet te gedogen: want dit is, ten deele, de schuld, dat vele menschen aldus spreken, en onze Taelen veragtelijk maken by alle geslagten; wordende dat misbruik bijzonderlyk agtervolgt in vele openbaere Schriften, daer men meer latynsche en fransche woorden ziet, als vlaemsche, de welke by d'onwetende Taelbedervers, *Pratyke-woorden genaemt worden.*

P. B. van Maele, (a) in zyne Verdediging der Digt-konste, hier af den oorsprong onderzoekende, schryft dit toe aen onze nagebuers, en andere Vorsten, van de welke wy dikwils beheerscht hebben geweest, die ook niet weinig onze Taelen den oorlog hebben aengedaen: want *Ludovicus van Maele*, tegen de Gentenaers, in Vlaender komende, en Iper belegerende, verbood, dat niemand de vlaemsche Taelen vermogte te spreken, op verbeurte van het leven, het welke de Romeinen, en andere Vorsten, ook zomtyds hebben tragten werkstellig te maeken, om hunne taelen in deze landen te brengen, denkende, dat eene algemeene spraek, niet weinig bybrengt tot vereeninge der gemoederen; maer de Vlamingen hebben nooit kunnen gedwongen worden eene vremde tael te gebruiken: dog uit deze zamenhandeling is voortgekomen eene vremde verwarring met andere taelen, het gene d'onze niet weinig ontluifert heeft.

Een tweede misbruik ontmoeten wy in d'overtoellige of noodelooze letters, van de welke het meerderendeel der Boeken nog overstromen, en

---

[a] Derde Hoofdstuk, 7. Bladzijde, zegt dat van de jaeren 1600 tot 1700.

die by d'onkundige Zaekpleiters nog in gebruik zyn, de welke den glans onzer taele niet min doen verduisteren als de voorgaende : want, om hunne Schriften wydlopig te maken, of uit andere onnoóddige inzigten, schryven zy, dat men uit eéne bladzyde, zulks geoorlofd zynde, wel 30 of 40 letters zoude kunnen verwerpen, zonder de kragt der woórden of de schoónheid der taele eénigzins te verhinderen, zoo blykt uit het volgende schets :

Dit was aldus gbedaen ende gbepasseert in den jaere ons Heeren Jesu Cbristi, als wanneer men schreef een duysent seven honderdt vier en sestig den vier en twintighsten dag van de Maendt van September, enz.

Ten aenziene van d'onegte woórden, klaegt den voorgenaemden Schryver (a) ook van eénige vlaemsche Digtters van de zestiende eeuwe, gevende daer af eén bewys in het volgende Lykdigt, opgesteld door *Eduaert de Dbene*:

*Meeſter Steven vanden Geenſte, die ligt overleden
Ten Magdalenen, Rbetoricael Artiſte,
Prochie Pape was by in dezer Steden,
Vul civile zeden,
Eerweerdig Prieſter vry vrank van twiſte,
Veel puerile geeſtkens by inſtruerende wiſte,
In de litteraele lezende uprechtte Doctrine
Hemlieden ſtylerende, als goet Ortographiſte,
Eerlyc in converſatie Poetig Minerviſte,
Godts Woord verkondiger, was by ten fyne,
Nu es by verloſt vander eerdſche pyne.*

---

[a] In zyne 8. Bladzyde.

Heeft den zelven fchryver in zynen tyd gezeyt, dat de Digtters de zuiverheid der vlaemfche Taelc begonden t'agtervolgen, met meér regt mogen wy het heden zeggen, dewyl wy, met vermaek, dagelyks zien, dat zy die Taelc, door hunnen yver, tot den top der volmaektheid pogen te brengen, in weêrwil al'er misagtingen, die zy ontmoeten van die, de welke hun vrugteloós inbeelden, dat zy geéne welfprekenschap bezitten, als zy geéne geheéle redenvoeringen van onnoóddige of franfche woórden onder hunne vlaemfche mengelen, de welke zy *Salet woórden* noemen; maer hunne inbeeldingen zyn zoó ydel, als ongegrond.

't Is de kleénmoedigheid of d'yverloósheid, de welke vele Vlamingen hunne taele doet veronagtzamen en misagten, aengezien zy weinig bekommert zyn ofze ontluijftert, onteért of vernietigt word.

Andere, zoo haeft zy (nog byna ftamelende) de Letterrol verlaten, en nauwelyks in hunne eigene taele lezen en fchryven konnen, befteden eén groot deel van hunnen beften tyd in het leéren der vremde taelen, vergetende alzóó byna hunne eigene; deze verfchillen niet aen die onderzoeken wat in vremde landen gefchiet, en onwetende blyven in het gene hunne ftad, belang en welstand aengaet; of aen zekeren Sterrekender, die door het geduerig befpiegelen der Hemel-ligten, weinig agt nemende op het gene hem noóddig was, om zig te beveiligen voor het fronkelen, ongelukkig in eénen put viel.

Het zyn deze en meér andere redenen, do welke my aenmoedigden hier uit te drukken, onder andere, elf bijzondere hoedanigheden der

vlaemsche Tael, de welke men in weinige andere vind, dit om deze onwetende of kleénhertige éénigzins te doen zien hoe verre onze taele overtreft alle andere.

Ten eersten, de vlaemsche Tael bestaet uit het zuiver geluid der Letteren, zonder aen die éénig gewelt of praminge te moeten gebruiken, dit betuigt ons Meéster *Andries Steven*, (a) *J. Desroches*, (b) en met hun alle andere nederduitsche Schryvers, die op deze taele geschreven hebben: van deze goede hoedanigheid zyn de Franschen verre afgezondert, dewyl in hunne taele veelvuldige woorden zyn, daer vier of vyf letters naer één, geén geluid geven, het welke belaggens weérdig is, te méér, om dat men kan betoónen, dat d'eerste uitvindinge alleén op het geluid der letteren gesteunt heeft.

Ten tweéden, de vlaemsche Tael is boven andere zeér bekwaem om alle slag van maeten na te zingen, gelyk wel betuigt *Joannes Clayus*, in zyne duitsche Spraek-konst van het jaer 1683, tot Frankfort in 't ligt gegeven.

Ten derden; *J. B. van Maele*, (c) geeft voór, dat geéne taelen in Europa uit hun zelven zoó één ruim behulp van zamenklinkende woorden hebben, tot cieraed der Digt-konst, als de Vlaemsche; hoewel de Franschen met hun onvolmaecte vleiénde taele, hier mede willen veréert worden.

Ten vierden, de vlaemsche Tael, verdient allen lof, om haere oudheid, hoewel éénige

---

[a] *Voor-schrift-boek*, 2 *Hoofdstuk*, 31 *Bladzijde*.

[b] *Nederduitsche Spraek-konst*, 41 *Bladzijde*.

[c] *Verdeding der Digt-konst*, 2 *Hoofdstuk* 5 *Bladzijde*.

voorgeven, dat wy afdalen van de Duitſchen, ons Nederduitſchen noemende, om dat wy beneden den Rbyn en Duitsland wonen : nogtans d'Heer *J. de Meerſman* in zyn 52 jaerig Onderzoek, uit *Sabriekius*, *Guicciardyn*, *Kolver*, *Kramer*, en verſcheide, zoó hebreéuwſche als andere Schryvers, niet ſlegts bewyft, dat onze Tael is d'oude hebreéuwſche, en niet d'heden-daegſche Joden-ſpraek, maer ook uit éénen ouden hebreéuwſchen Wet-boek, die de Nederhebreéuwen nauwelyks méér lezen konnen, het welke hy ondervonden heeft met tweé Joden t'zyner koſte t'ontbieden, uit de welke hy geéne kleéne bevestigingen gehaelt heeft.

Sabriekius, ſtelt haere afkomſte van de Schyten, die uit *Japbet*, Vader van *Gomer*, hunnen oórſprong namen, (a) den welken met de zyne nae de noórdſche geweſten is komen wonen, vervolgens, niet verre van d'Hebreéuwen, zynde, de zelve ouder als de griekſche, (b) latynſche en hoogduitſche Tael; (c) gelyk *Ceſar Tacitus*, (d) *J. de Meerſman*, en andere Schryvers genoeg bewezen hebben, te weten, dat de *Flammies* of *Vlamingen*, dien naem hebben behouden, om dat zy in de tyden van *Julius Ceſar*, *vlammen Vuers* in hunne ſchilden hadden; andere, om dat zy de *Lonten* en *Oórlogsvueren* hebben uitgevonden.

Ten vyfden, de vlaemſche Tael is uit haer zelveſen ryk in woórdén : want *Girardus*, (d) telt

- [a] Voorreden de Orig. Celt. & Belg.
- [b] Jaer des werelds 2550.
- [c] 3377.
- [d] *Tuiſco.*
- [e] Lib. 5 de Biblioth. Mon.

in haer meér, als duizend éénlettergripige; de Grieken nauwelyks dry hondert, en de Latynen nog min.

D'Hoogberoemde latynsche Tael moet zeker gebrekkig zyn, aengezien zy om haere behoefte te vervullen, van de Grieken ontleént alle de naem-woórden van konsten en wetenschappen, van werktuigen, ziekten of gebreken van 's mensch lighaem; het gene ons wel duidelyk te kennen geeft den zeér geägten en hoogberoemden *Seneca*, in zynen 58 Brief, aen *Lucilius*.

Niet min was die Tael vervallen na d'heerschappië van *Carolus Magnus*, 't welk blykt uit den eéd, die *Ludovicus Pius* doet aen zynen Broeder *Carolus*, met deze woórden, by de welke wy, om het verskil te toónen, het hedendaegs latyn hebben gestelt.

Pro Dei amur & pro christiano populo & nostro commun saluament.

Pro Dei amore & pro christiano populo & nostra communi salute.

Waer op *Carolus* ook zynen eéd heeft gedaen in het oud duits, waer by wy 't hedendaegs duits ook gestelt hebben.

**Zo mir Got gelwis ei unti mahd furgibit /
zo halb ich thison mynen Bzuther.**

**So mir Gott Weisheit und Macht giebt /
so halte ich diesen meinen Bzuder.**

Dat is, zoó my Godt Wysheid en Magt geeft, zoó houd ik dezen mynen Broeder. In die tyden iemant *Broeder* naemende, was eéd sweeren.

De fransche Taele is nog slegter, hoe meér zy die schynen te zuiveren, hoe meér zy in 't latyn verfmilt, behoudende slegts van haere oudheid éénige bedorvene woórden, 't welke men bespeuren kan in den Kruisvaerd, gedaen doór *Godefroi de Willebarduin*, in 't jaer 1222, den welken zegt:

Sachiez, que mille cent quatre vinz & dix-huit ans après l'Incarnation notre Seingnor Jesu Chrift al tens innocent 3. Apostoille de Rome & Philippe Roy de France & Richard Roy d'Engleterre ot un saint Home en France qui ot nom, enz.

Ziet hier nevens de Brieven van *Dagobert en Pepin*, gy zult zien wat veranderinge de fransche Taele geleden heeft.

Dies de fransche, spaensche en italiaensche Taelen, zyn anders niet als éénen Mengelklomp, van vlaems, latyn, gottis, gaulois, arabis, longebaerds, en meér andere Taelen te zaem gesmolten; daer onze Taele, na zoó vele eéuwen verwarringen en wisselvalligheden uitgestaen t'hebben, haeren zuiveren eigendom en beëduidinge der woórden behouden heeft, zonder dat wy noódig hebben (gelyk *Jacob Versebeure*, ten jaere 1643 getuigt heeft) het zy voór konsten of anders, met éénige ontleénde woórden te spreken.

Ten zelden, volgens de getuigenisse van alle Taelkenders, vele woórden, die verkleénen, geven één groot cieraed aen de Taelen; daerom mogen wy ons beroemen één voórregt boven vele andere t'hebben, mits wy die van alle onze zelfstandige naemen maken kunnen, gelyk te zien is in de woórden *Hofken, Boomken, Vel-*

teken, *Boeksken*, of wel in *Boomtjen*, *Velletjen*, *Boektjen*, enz.

Ten zevensten, de zelfstandige naemen konnen wy alleén in het meêrvoudig, op verscheide wyzen, uitdrukken, als *Eiërs*, *Eiëren*, *Kalvers*, *Kalveren*, *Vaders*, *Vaderen*, *Kinders*, *Kinderen*, enz.

Ten agtsten, d'affnydzels mogen wy ook alleén t'allen tyden gebruiken, als 't *eên*, 't *ander*, 't *uwen*, 't *zyn*, d'*ure*, d'*uwe*, d'*aerde*, d'*bemelen*, enz.

Ten negensten, wat Tæle is'er daer alle de werkwoorden eindigen door twee gelyke letters als d'onze, te weten (EN)? 't Is waer, dat den onvolmaekten tyd dikwils aen uitnemingen onderworpen is; maer 't is niet min zeker, dat wy die tyden doorgaens twee of dry ongelyke uitgangen geven konnen, by voorbeeld, *ik ging*, *ik gong*, *ik ontfing*, *ik ontfong*, *ik ontfangde*, en meêr andere.

Ten tiensten, wy konnen onze zelfstandige naemen ten deêle door eéne of twee lettergrepen uitdrukken, by voorbeeld, *School*, *Schole*, *Taal*, *Tæle*, *Straet*, *Straete*, *Kerk*, *Kerke*, *Konst*, *Konste*, enz.

Ten elfsten, de vlaemsche Tæle moet wel eéne besondere lichtigheid in haer besluiten, aen gezien men geéne gessagten vind, die meêr bekwaemheid hebben, om alle tælen te leéren, als de Vlamingen. *Diodorus* (a) getuigt, dat d'oude Nederlanders eéne bekwaeme Tæle hadden, die zig uitstreckte tot alle wetenschappen en vremde spracken.

---

[a] Lib. 5 Biblioth.

Ik hebbe Vlamingen gekent, de welke zoó wel de franfche Taelc fpraken, dat de Franschen hun inbeelden, dat zy hun geflagte logenden, als zy zeiden Vlamingen te zyn, welke bekwaemheid in geén andere geflagten ligt t'ontmoeten of te vinden is.

Hoórt wat *Guicciardyn* hier op zegt, die ééne Uitlander was, en vervolgens onpartydig gefchreven heeft het gene volgt:

” Het Volk van Nederland is doorgaens groot,
 „ fterk, fraei, wit en wel gemaekt, aerdende
 „ in elk Landfchap, zoo wat na haere gebueren,
 „ als ooftwaert na den Ooftering; zuidwaert
 „ na den Hoogduitsch; en weftwaert na den
 „ Franfchman; zyn dappere, en grootmoedige
 „ Krygslieden, zoo te voet als te paerd, en zoo
 „ te water als te lande, zonderlinge als zy ge-
 „ leid worden van gen ftrydbaar en magtig Ka-
 „ pitein, zoodanig als'er by hun nimmer ont-
 „ breken; van haere zonderlyke kloekmoedig-
 „ heid hebben wy hier vooren geroert; en wat
 „ aengaet den Koophandel, daer toe zyn zy
 „ immers zoo zeer genegen, en niet min ervae-
 „ ren, als eenig geflagte van de wereld, ja haer
 „ gantsche Land is genoegzaam daer op gegrond
 „ en gevestigd; zy zyn zeer vernuftig, geestig
 „ en behendig om iet uit te vinden, daer be-
 „ neffens zeer aerbeidzaam en neerftig, om het
 „ gene zy gevonden hebben in 't werk te ftellen,
 „ en door geduerige oeffeninge, langs hoe meer,
 „ te verbeteren, dit betuigen niet alleen de ver-
 „ fcheide Ambagten en Handwerken, die zy uit
 „ andere Landen in haere getrokken hebben,
 „ zelf tot het maeken van zyde en fluweele La-

„ kenen; maer ook en voornamentlyk de eere-
 „ lyke en voortreffelyke Konsten by haer eerst
 „ uitgevonden en verzint, of immers weder op-
 „ geregt als zy vervallen waeren.

„ Haeren vond is d'hoognoodige en loffelyke
 „ Konst van 't Boekdrukken, welke, zoo zy by
 „ der Grieken en Romeinen tyden aen den dag
 „ geweest hadde, nog 't verloop der eeuwen,
 „ nog de plompheid en ongeleertheid der men-
 „ schen, konde magtig geweest hebben ons te
 „ beroven van zoo vele eereyke Boeken, die
 „ wy, tot onze onuitsprekelyke schade, moeten
 „ missen.

„ Haeren vond is de menginge van den Olie,
 „ onder verwen, eene lofweerdige en gantsch
 „ noodige zake om de Schilderyen te doen due-
 „ ren, en, by wyze van spreken, te vereeuwi-
 „ gen: eerst bedagt binnen de Stad Brugge,
 „ in 'tjaer 1410, by den vermaerden Schilder
 „ JOHAN VAN EYK.

„ Haeren vond is de Glaschryverye, of Konst
 „ van alderhande koleur op glas te bakken, zoo
 „ datze nog door regen, nog door wind vergaen,
 „ gelyk zy wel eer plagten, door welke Konst
 „ veel Kerken en huizen grootelyks verciert en
 „ vereerlykt worden.

„ Haeren vond zyn de Tapyfferyen van zoo
 „ veelderlei slag, de Saeiën, Ofsetten, gefrizeerde
 „ Lakenen, en meer andere, niet minder dien-
 „ stig als profytige fraeiheden.

„ Het Weven en bereiden van Lynwaeten,
 „ als veelderlei slag van wolle Laken, hebben
 „ zy van dees zyden van de bergen eerst begon-
 „ nen op te stellen, en t'oeffenen, en door haer
 „ zyn de zelve Konsten, als ook die van 't ver-

„ wen, eerst in Engeland voortgeplant : want
 „ het is zeker, en d'Engelsche zelve bekennen,
 „ dat zy haer in de Nederlanden plagten te ko-
 „ men voorzien van Lakenen tot den jaere 1404.

„ Zy zyn d'eerste die de winden haeren naem
 „ gegeven hebben, welke nog heden by alle
 „ overbergfche Geslagten gebruikt worden, ge-
 „ lyk genoegzaam blykt uit de naemen zelve,
 „ getogen en ontleent van de Nederduitsche
 „ Tael.

„ Zy zyn d'eerste en voornaemste Weder-
 „ opregters der vervallen Muzyk, die zy ge-
 „ bragt hebben tot haere hoogste volmaektheid;
 „ eene Konst, welk haer schynt aengeboren, en
 „ eigen te zyn, dewyl zy, zoo wel Mans als
 „ Vrouwen, van natuer, en zonder eenige on-
 „ derwyzinge, weten te zingen op maeten, en
 „ niet alleen met de kele; maer ook met alle
 „ instrumenten, zulke melodie te verwekken,
 „ en zoo meesterlyk om te gaen, dat'er nauw
 „ Koning of Prins is in 't gantsch Kristendom, of
 „ hy heeft zyn Hof van nederduitsche Speel-
 „ lieden voorzien.

„ De Nederlanden leveren alleen meér kon-
 „ stige Schilders, Glaschryvers, Bauwmeesters,
 „ en diergelyke Konstenaers, als veel Land-
 „ schappen en Koningryken t'zamen.”

Voórders zyn in Mechelen veel verstandige
 Mannen geboren, te weten, *Joannes Goccbus*,
 en *Joannes Arundine*, beide geleérde Schryvers.
Nicasius van Woerden, die dry jaeren oud zynde,
 blind wierd, evenwel zoo geleért geworden is,
 dat hy *Doctor* in beide Regten wierd.

Tribemius verhaelt, dat hy in d'hoge Scho-
 len tot Loven openbaere Lessen gegeven, en Boe-
 ken beschreven heeft, die men nog in druk vind.

Ook is tot Mechelen geboren *Chrystophorus Longilius*, die door gantsch Europa, om zyne geleértheid vermaerd is; ook *Rembertus Dodoneus*, vermaerd Genees-meester, en andere ervarene Wiskonstenaers, wiens geëerde Schriften geheel het Kristendom dienft doen.

Ik laet my voorstaen, dat men die geloofweerde redenvoeringen aen de Franschen moeste voorhouden, dat zy hunne schouderen zouden optrekken, schimpsgewyze, om dat zy meéne, dat wy ons weinig beter doen verstaen als de wilde dieren, of barbaeren: dog ik zal dit ligtveerdig volk in 't oórdeelen niet te na spreken, maer my bevredigen met te zeggen, dat het by hun eéne oude gewoonte schynt te wezen andere geslagten te misagten: want toen zy, ledent méer als 500 jaeren, onder *Philippus den Sboónen*, in deze landen kwamen, meénden zy datze onder de woefte volkeren van Tartariën gekomen waren, of in de woestynen van Arabiën; het gene *Willem van Bretanjen*, in zynen Krygs-togt van *Philippus* genoeg te kennen geeft met deze volgende digten.

*Hinc quoque corterii vi mania capta subivit
Nos ubi Barbarica post verba incognita linguae
Sub qua longa diu fueramus tedia passi
Denum nativæ cognovimus organa vocis.*

Niet tegenstaende dat de Franschen hun inbeelden, dat wy de wilde dieren gelyken, men kan hun, als met den vinger aentoónen, dat'er uit de Vlamingen ook groóte Verstanden, (a)

[a] Van den jaere 1426 tot 1774, tellen wy byna 300 Vlamingen, de welke d'eerste plaetse bekomen hebben in d'hooge Scholen tot Loven, daer van dry deelen doorgaens tweé Franschen zyn. P. Buffier, Fransman, zegt, dat *Erasmus van Rotterdam* in zynen tyd den geleerdsten van Europa was.

en bezondere Konstenaers voortgekomen zyn : want , om hun t'overtuigen van hunne ligtveerdigheid , vraegt maer , wie dat de lof baere Drukkonst uitgevonden heeft , (*a*) van waer de grootste Schilders zyn , of van wat Schilders (*b*) hunnen Koning zig doorgaens bedient ; met wat Schilderïen den Koning zyne Konstkamer verciert , en wie jaerlyks , of immers dikwils , met den prys zegenpraelt in hunne koninglyke en andere Oeffenplaetzen ; (*c*) wie den Uitvinder van het Olie-schilderen is ; (*d*) of van waer de grootste Digtters (*e*) komen enz. zy zullen hoewel zy hun door dit bewys overtuigt vonden , diergelyke voorstellingen tragten te verstoóten.

Ik weet wel , dat de Franschen geén gebrek hydén van verstandige en geleerde Mannen of Konstenaeren ; maer zy mogen ook wel weten , dat

[*a*] *Laureins Koster , van Haerlem.*

[*b*] *Ziet Voyage Pitoresque de Paris , par M. D. daer gezeid word , dat de Vlaemsche Schilders de meéste etre hebben toegebracht aen de Fransche Konst-oeffenplaetzen. De Bruine , van Brussel , hoewel de Franschen zynen naem verandert hebben in Le Brun , met innigt van dezen roem aen de Vlamingen t'ontrekken. Van Loo , die de Schilderïe-kamer des Konings van Frankryk verciert heeft , zegt dat in de naem-lyst der Schilders aldaer , van dry deélen twee Vlamingen waeren. Rubens heeft de Geschiedenissen van Maria de Medicis in 't Hof van Orleans , verwonderensweêrdig verbeeld , ziet de Voyage Pitoresque , par Buffier.*

[*c*] *Van Loo en De Bruine beide van Brussel. Ook J. Suvée , van Brugge , ten jaere 1771.*

[*d*] *J. van Eyk , tot Brugge , ten jaere 1410.*

[*e*] *J. van Vondel , J. Vos , J. Westerbaen , J. Vanderburgb , C. Huygens , R. Anflo , J. Dekker , Jacob Cats , en Van Daete van Iper , al Inlanders.*

de Vlamingen daer van geénzins ontbloót zyn, zoó als zommige te vergeefs pogen voór zeker t'houden hier mede alleén verrykt te zyn.

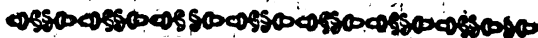
Dog dewyl myn voórnamen niet is, andere temisagten, om ons te verheffen (mits elk in zyne taele geéne middels ontbreekt, tot uitdrukken zyn'er gedagten) zal ik die redenvoeringen afschorten : ik wilde die maer aenroeren, om aen éénige éénvaudige, of ongeleérde Vlamingen zonneklaer te doen zien, dat onze Taele zoó verre niet hoeft gesmeten te worden, als dat zy hun inbeelden.

Zommige mogten my voórhouden, gy zegt dat'er niemant zyne handen aen de vlaemsche Taele slaet, om die wel te zuiveren van onnoódig letters en woórdén, daer wy hier verscheide Boekskens zien, die van de zelve stoffe handelen; (*a*) 't is waer : maer de zelve zyn lauter Hollands, of Brabands, en teénemael onvolgende aen de gemoederen van vele Vlamingen, als gantsch srydig zynde aen hunne Spraeke; niet dat ik wil zeggen, dat, besonderlyk d'Hollanders, of de Brabanders, niet al de vlaemsche Taele spreken, neén : maer om dat zy uitdrukkingen hebben, die met onze wyze van spreken niet overeenkomen, en die wy niet verplicht zyn te volgen, aengezien wy altyd de naem en daed gehad hebben, van ons alderbest in de vlaemsche Taele uit te drukken, zoó in het spreken, als in 't schryven, om welke oórzaeke de Schoolmeesters die Boekskens in de vlaemsche Scholen niet gedooft hebben.

TWEEDE

[*a*] *J. Desroches, P. B. van Antwerpen, en J. de Jonge, junior.*

TWEEDE HOOFDSTUK,

*Van eenige onnoobdige Letters, die in de
vlaemsche Taelc gebruike zyn geweest,
en hoe veel Letters dat'er noódig zyn.*

VRAEGE. **H**Oe veel Letters zynder noódig om
alle Vlaemsche Woórdcn hun be-
hoórlyk geluid te geven?

ANTWOORDE. Twintig, te weten :

*a, b, d, e, f, g, i, k, l, m, n, o, p,
r, s, t, u, v, w, z.*

VR. Waer toe dienen de Letters *c, b, j, q, x, y,*
de welke tot nu in de vlaemsche Taelc of Letter-
rol gebleven zyn, en aen de Kinders geleért heb-
ben geweest?

ANT. Om eigen Naemen en onegte Woórdcn
te spellen.

VR. Wat moet men doen met de Letters *c*, en *b*,
die zoó dikwils noódig schynen te zyn in de woór-
den *Schoón, Schande, Schryven*, enz.?

ANT. Ik bevinde, dat die woórdcn de zelve kragt
hebben met de *g*: want heeft de *s* zoó éénscherp
of schetterende geluid voór de letters *l, m, n, p, t,*
volgens de leéringc van *P. B.* gedrukt by *Bincken*
binnen Antwerpen, (*a*) het zelve geluid heeft
zy ook voór de *g*, gelyk men kan zien in de woór-
den *'s morgens, snobden, spruiten, opsgorten,
sgoon, sgroóden, sgryven, sgande*, enz.

[*a*] *Grondreg. Spelkonst, 21 bladzyde.*

VR. Dit is wel voor deze woorden; maer daer zyn nog andere daer de *b* in vereifcht word, by voorbeeld, *baes*, dier, *belle*, woonplaets der gedoemde, *band*, *bert*, en meer andere, hoe moet men die schryven?

ANT. Gelyk ik hier-na bewyzen zal, dat de meeste hardigheid van deze letter uit de vlaemsche Tael gebannen is, zoude men die letter in diergelyke woorden kunnen agterlaten, of als'er nog eenige hardigheid in vereifcht word, men zoude die letter kunnen teekenen, gelyk de Franschen doen aen de letter *f*, tot teeken, dat zy een scherp geluid geeft, by voorbeeld, *elle*, plaets der verstoótelingen, om t'onderscheiden van d'*elle* daer men mede meet, *aes*, dier, om verschil te maken met *aes*, gewigt, men zoude d'eérste letter kunnen teekenen, op de wyze als voorzeid: dog dewyl dit nog by niemant beschreven is, en mogelyks strydig of onaengenaem zoude zyn aen d'algemeene Liefhebbers der Letterkunde, zal ik dit alleénelyk laten dienen tot eene bemerkinge, en myne Letterrol schryven met tweeëntwintig letters, te weten:

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, v, w, z.

Die men moet uitspreken, als volgt:

a, be, ce, de, e, ef, ge, hache, i, ke, el, em, en, o, pe, er, es, te, u, ve, we, ze.

VR. Waer toe dienen de letters *j, q, x, y*, daer wy nog niet van gesproken hebben, en die tot heden in de vlaemsche Scholen geleért hebben geweest?

ANT. Deze dienen om eigen-naemen en onegte

woorden te schryven, zoo ik reeds aengetoont hebbe.

VR. Wat klank of geluid heeft de letter *j*?

ANT. Even of men die uitgalmde *ze*, gelyk in dezen franschcn naem *Jean*, of men zeide *Zan*.

VR. Waerom stellen de Vlamingen deze letter in 't begin van de woorden *ja*, *jaeren*, *jagen* *Joden*, enz.?

ANT. Dit schynt onnoódig: want zoó men deze letter den klank geeft, gelyk *Desroches* (*a*) wilt, en de Franschen doen, zoude men die moeten uitspreken of 'er stont *za*, *zaeren*, *zagen*, *Zoden*, enz. en als die voor naemwoorden staet, als *Jesus*, *Joannes*, *Joseph*, *Jerusalem*, enz. naemt men die ééne hoofd-letter: dog zy geeft géén ander geluid als de vlaemsche *I*.

VR. Waerom laet gy uit de Letterrol de *q*?

ANT. Verscheide Schryvers (*b*) zeggen met my, dat deze letter aen de vlaemsche Tael on-eigen schynt te zyn.

VR. Wat moet men doen met de woorden *quaed*, *quaelyk*, enz.?

ANT. Schryft die met de letters *kw*, als in de volgende woorden, *kwabbe*, *kwaed*, *kwael*, *kwalyk*, *kwakkel*, *kwakzalver*, *kwe-peére*, *kwelken*, *kweeken*, *kwelen*, *kwellen*, *kwetzen*, *kwikzilver*, *kwispel*, *kwylen*, *kwytscelden*, *gekwel*, *gekwillen*, *gekwyf*, *gekwetst*, *verkwikken*, *verkwister*, ik *kwam*, *bekwaem*, enz.

VR. Waerom is de letter *x* uit onze Letterrol gelaten?

[a] In zyne nederduitsche Spraek-konst eerste deel.

[b] Desroches, in zyne nederduitsche Spraek-konst 12 bladzyde. P. B. 19 bladzyde, enz.

ANT. Hoewel deze geéne vlaemsche, maer céne griekfsche letter is, zy heeft nogtans ingang genomen in de woorden *blixem, exter, Sinxen*, en andere; maer welgegrond kan men die met onze letters schryven, op deze wyze: *bliksem, ekster, Sinkfen*, enz.

VR. Waerom wilt gy uit onze Letterrol de griekfsche *y* bannen?

ANT. Inderdaed, men zoude laggen als men bemerkt wat spel verscheide Schryvers met deze letter gespeelt hebben: éenige zeggen, dat die ééne klinker is; andere houden haer voor ééne medeklinker; dog zy zyn meéft al éénstemmig in haer te namen de Griekfsche-letter *Ypselon*, om dat zy deze gedaente heeft, en dat wy haer van de Grieken zouden ontleént hebben; maer wat waerschynelykheid is dit, daer vele goede Schryvers vaststellen, gelyk ik in 't éérste hoofdstuk van dit werk bewyze, dat onze Taele zes hondert jaeren voor de griekfsche in wezen heeft geweest; waer uit zonneklaer blykt, dat wy hunne letters noóit hebben noódig gehad.

VR. Wat letter is het, de welke gy gebruikt in de woorden *my, by, zy, gy*, enz.?

ANT. Dit is den tweéklank *ii*, het welke ik duidelyk kan betoónen in menigvuldige voorbeelden: want de Vlamingen, onze Voórouders, in de jaeren 500 en daer na, hebben altyd dezen tweéklank dus geschreven *mii, gii, bii zii*, het welke men ziet in de 'digten door *Lazius* bygebragt tot lof van *Theodoricus*, Koning der Gotthen, en van *Becanus*, waer af wy, hoewel zy veel verschillen met het vlaems, dat men nu spreekt, éenige tot bewys hebben gestelt, als volgt.

Zij trugben zwerd, die scharpfen,
 Die vil chuanan man,
 Dar zij vor iren banden, die lichten
 Schild gar prait
 Iren Schilde, die waren newe, und prait
 Und Vil schone ire belben, enz.

Maer hunne Opvolgers ziende, dat dezen tweéklank geleék aen de klinkletter *u*, bezonderlyk als zy, uit onagtzaamheid nalieten die te teékenen, of als zy geteékent was, dat men het zoude aenzien hebben voór het bevende geluid, gelyk in 't woórd *Saül*, hebben dan de tweéde klinker één weinig doorgetrokken, aldus *ij*, de welke men heden nog geteékent ziet in d'openbaere Schriften, 't gene als met handen tastelyk is, en waer uit zekerlyk de fransche letter *je* in onze Letterrol is geslopen.

Tot heden hebben de Bruggelingen, Iperlingen en Kortryzaenen, de goede uitsprake van dezen tweéklank behouden; alle d'andere hebben daer af éénen doolhof gemaekt: éénige spreken die uit als *ei*, andere als *ai*; by voorbeeld, voór het woórd *wyn*, druive-zap, gebruiken zy *wein*, *wain*, enz.

Dit is ook d'oorzaeke der dwalinge van *P. B.* (*a*) t'Antwerpen gedrukt by *Binken*, den welken in de plaets van *kleén*, *reinigbeid*, *weigeren*, *peist*, schryft *klyn*, *rynigbeyd*, *wygeren*, *pyst* enz.; maer als dat onberispelyk zoude zyn, hadde hy ook behoóren, om zig niet tegen te spreken, te schryven *rynigbyd*, *Godtbyd*, *klynbyd*, enz.

Immers veel Gentenaers, de Brabanders en

---

[a] 46 Bladzjde.

meér andere, zyn al van 't zelve gedacht, 't welke oórzaeke is van eéne geheéle verwarringe, die zy in hunne Tael, zonder noód, en tegen reden gedogen, dewyl zy altyd agter eénen klinker dezen tweéklank stellen, het welke zoó ik reéds grondig bewezen hebbe, eén groot misbruik is: want aengezien zy geén onderscheid maken in 't spreken, tusschen de maend *Mei*, en den voór-naem *My*, zoó is hunne voórstellinge en gebruik, te nemaal ongegrond; blyven zy geloven aen het gene zy voór goed houden, als slaeven van het misbruik, zy hebben, willen zy hun niet overtuigen, maer eéne letter noódig om het woórd *Ei* te schryven, 't gene zy nogtans met tweé spellen, dies bewyzen zy hunne eigene feilen.

Andries Stevens, (a) eértyds Schoolmeester tot Kassel, die ook overvloedig dezen tweéklank in zyn Werk gezaeit heeft, schryvende op de vlaemsche Spraek-konst, heeft aen deze letter komende, moeten stilstaen, alleénelyk bybrengende de kwaede gewoonte van het land.

Deze letter de grieksche *Tpselon* zynde, zoó vele die naemen, men zoude die moeten uitspreken gelyk de Grieken in het grieks-woórd *Mysterium*, en niet *Meisterium*.

De Latynen hebben die van de Grieken ontleént; maer zy behoud haere zuivere uitgalminge of klank, gelyk in het woórd *Cygnus*, en niet *Ceygnus*.

De Franschen hebben die ook van de Grieken; maer zy behoud haeren zuiveren klank, by voór beed, in het woórd *Tvrogne*, en niet *Eivrogne*.

---

[a] In zynen Voórschriftboek 47 bladzyde, 53 Byvoegzel.

D'Engelfche gebruiken die ook ; dog zy spreken haer uit, op deze wyze, in het woord *Very*, en niet *Verei*.

VR. Wat onderscheid maken de Bruggelingen, Iperlingen en Kortryzaenen tusschen de klinker *i*; en den tweeklank *ii*?

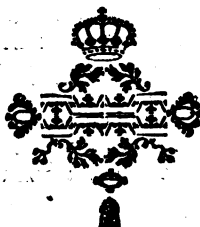
ANT. De klinker spreken zy klaer uit, en den tweeklank door haere verdobbelingē langer en duisterder, gelyk uit de volgende woorden te bēmerken is.

is, ys; bil, byl; dik, dyk; tin, tyd; winst, wyn; slim, slym; pin, pyn; zin, zyn; lint, lyn-waqt; wit, wydt; zit, zyt; min, myn; visch, wyfster; enz.

VR. Spreken zy voór dezen tweeklank tweemael de klinker *i* uit?

ANT. Ja : even als geschieden moet in alle andere tweeklanken, te weten, in de woorden *voór, meér, mii*, enz. : want den tweēden klinker doet den klank van den eērfsten verlangen.

Om onzydig te schryven, ik bekenne, dat door het Graue der Bruggelingen, Iperlingen en Kortryzaenen, de vlaemsche Taelzōd elendig van baeren luister berooft word, als by de Brabanders en andere Vlamingen.

DERDE HOOFDSTUK,

Van 't verdeelen der vlaemsche Letters enz.

VRAEGE. **H**Oe worden de tweeëntwintig vlaemsche Letters verdeelt?

ANTWOORDE. In klinkers, halve klinkers en medeklinkers.

VR. Hoe veel klinkers zynder?

ANT. Vyf; te weten, *a, e, i, o, u.*

VR. Waerom worden deze klinkers genaemt?

ANT. Om dat zy zonder behulp van andere letters hunnen klank of geluid geven, ook om dat men geén woord of lettergreep zonder behulp van deze kan spellen.

't Zyn deze vyf letters, de welke, zoó men zegt, de geheele hebreuwische Tael bereiken: dit konnen wy bevatten, om dat wy die uitspreken elk op zynen stand zoódra wy geboren zyn, zonder die geleert t'hebben of ooit van iemant t'hebben hoóren namen. Ik zegge op hunnen stand, om dat ik in verscheide nieuwgeborene kinders hebbe bemerkt, dat, als zy weénden, niet anders uitgalmde als de letter *A*, en niet de *E*; het tweede geluid, dat zy geven, is de *E*, te weten, na dat zy veertien dagen, wat méer of min, geleest hebben, en zoó vervolgens ook d'andere.

Inderdaed, ik hebbe dikwils het geluid dezer letters overwogen, en bemerkt als men de *A* uitspreekt, dat het geluid in de kele schrabt, zonder dat het in den mond komt; de *E*, dat

het geluid zig vermaekt in 't midden des monds; dat het geluid van de *I* slaet tegen de tanden; dat het geluid van de *O* op de lippen ligt, en met geweld de tonge doet agterwykken; dat men het geluid van de *U* uit den mond blaest, waer uit men kan bemerken, dat die eene invloedinge in onzen aert hebben, zonder dat wy die van andere leeren.

Voorts kan men nog besluiten, dat indien eenige kinders by malkander bleven, zonder ooit menschen t'hooren spreken, zy eene verstaenbare Tael onder hun zouden hebben van vyf letters.

Diodorus faelt als hy zegt, dat *Mercutius Quintus* eenige klinkers zoude uitgevonden hebben: want het is maer de gedaente of wezen, die hy deze letters heeft gegeven, waer mede *Anaxagoras* den eersten boek in 't licht bragt: want van den beginne des werlds heeft'er eene Tael geweest, zonder de welke *GODT* aen *Adam* niet hadde kunnen zeggen: *edt van alle vrugten bebalven*, enz. anders zoude Hy met handen of voeten moeten geweest hebben, zo6 de stomme doen; dies 't is geloofbaerder, dat *Cadmus* zelftiel letters uitgevonden heeft; *Mellus* en *Pelamides*, elk vier, te weten, halve klinkers en medeklinkers; (*a*) en aengezien de klinkers uit hun zelven eens invloedinge in onzen aert hebben, en dat d'andere letters uitvindingen der menschen zyn, men behoorde, om eene Letterrol in goeden stand t'hebben, eerst de klinkers te stellen, dan d'halve; en daer na de medeklinkers, immers op de wyze gelyk in de volgende bladzyde te zien is.

[*a*] In de *Voortreden der Letter-konst*, door *C. D. Mironaert*.

*a, e, i, o, u, f, l, m, n, r, s, b, c,
d, g, k, p, t, v, w, z, b.*

DIE NAEMENDE:

*a, e, i, o, u, ef, el, em, en, er, es, be,
ce, de, ge, ke, pe, te, ve, we, ze, bache.*

HALVE KLINKERS EN MEDEKLINKERS.

VRAEGE. **H**Oe vele halve klinkers zynder?

ANTWOORDE. Zes: te weten, *f, l, m, n, r, s.*

VR. Waerom naemt gy deze halve klinkers?

ANT. Om datze de klinkletter voór hebben, de welke men, zonder behulp van deze, niet namen kan, ook om dat zy één zagt geluid geven.

VR. Hoe vele medeklinkers zynder?

ANT. Tien, te weten, *b, c, d, g, k, p,
t, v, w, z.*

VR. Waerom worden deze zoó genaemt?

ANT. Om dat zy hun, niet door haer zelve, maer door d'hulpe der klinkers laten hoóren, en om dat de klinkers agter worden gehoórt.

VR. Worden d'hulpletters mede getelt in het spellen der woórden?

ANT. By ons niet: want, gelyk ik gezeit hebbe, zy dienen maer om d'halve klinkers en medeklinkers het gehuid te geven, byvoórbeeld, in de woórden *We A e N Te, Ke E e N e N E e N,
want, kennen.*

VR. Waerom naemt gy de letter *ka, ke*?

ANT. Om dat dit beter gegrond is: want dan worden alle halve klinkers, en medeklinkers door de *e* geholpen, de welke ook door d'andere klinkers zouden kunnen geholpen worden.

VR. Gy zegt dat d'hulpleetters by ons agtergelaten worden, zynder geflagten dieze mederekenen.

ANT. Ja : de Bretons tellen die mede, te weten, in lettergrepen van twee letters, als d'hulpletter daer op past, zoó men kan zien in 't woórd *esk*, naem van eénen vloed in Schotland, welk woórd, by vele voór eéne lettergreep gehouden word, dog 't is'er twee : want de Bretons dit uitspreken als *eska*. Ziet hier, voór de nieuwsgierige eénige voorbeelden in de vlaemsche Taelte:

Llen, ffen, rte, sschenbout, bdlaer, cderbout, dken, gschreven, Krolus, Pirus, Trefia, vdren, wduw, zker enz. die men kan uitspreken aldus : *ellen, effen, berste, esschenbout, bedetaer, cderbout, deken, geschreven, Karolus, Petrus, Trefia, vaderen, weduwe ; en zeker.*

VR. My dunkt dat gy vyf klinkers gemacmt hebt, zes halve klinkers, en tien medeklinkers, het welke maer eénentwintig letters t'zamen maekt, waerom staen'er tweeëntwintig in uwe Letterrol?

ANT. 't Is om dat de *h*, de welke in de voórige Letterrol staet, onder deze niet begrepen is, dewyl zy, nog klinker, nog halve klinker, nog medeklinker is.

VR. Wat is deze letter, en waer toe dieft zy?

ANT. Deze letter heeft my eénige moeielijkheden bygebragt, omze wel te namen : want in 't begin van myn Meesterschap, doorblaederde ik eénige Boeken, daer de Schryvers eénstemmig zeiden, dat men deze letter moeste *ha* namen, met eéne ophalinge des adems, hard uit de borst;

ik, die my dat gevoegelyk konde gewinnen, als onlangs uit Duitsland gekomen zynde, begon dan de woorden en lettergrepen daer deze letter voorkwam, uit'er borst te galmen, die *ba* naemende, zoó de Duitschen en Hollanders doen: dog zoó ik gevoelde, dat myne Leérlingen aen deze mislagen onderworpen waren, gelyk die Hollanders, de welke de woorden *armen*, *baen*, *aen*, enz. schryven *bbrmen*, *bbbn*, *baan*, ik hebbe my deze wyze van leéren ongewoon gemaekt, waer door ik veel vrugt aen myne Leérlingen toegebracht, en myne agtinge niet vernietigt hebbe.

Tot blyk der hollandsche mislagen, in de Kerke toe Sluis, staet dit opschrift, *Busse voor den bbrmen*; hunne Uithangberdels zynder niet vry af, onder andere is het belaggelykste; *in den Hbbn*; in hunne Brieven schryven zy *Jobbne* voor *Joanne*, gelyk ik ondervonden hebbe.

't Is waar, dat d'Hollanders vele gedaen hebben om de vlaemsche Tael in wezen t'houden; maer 't blykt, dat zy zoó vele daer aen geprondelt hebben, datze byna onleérbaer geworden is, en dat men by hun, nog ledekens, nog geslagten méer onderscheiden kan.

Ondervonden hebbende, dat d'hardigheid van de *b* uit'er borst te schreeuwen, uit onze Tael gebannen was, en maer gebruikt wierd om peéren te gebieden, ook dat zy éene kwaede borst veroorzaekte; hebbe ik myne Leérlingen, die leéren uitspreken *hache*, gelyk de Franschen, het welke te zeggen is *hyl*, om dat deze letter de gedaente van éenen *hy* (j) heeft, voortkomende van 't oude woord *bakken*, welk woord, de Franschen van ons ontleént hebben, met welke uitspraek ik my wel bevinde.

 VIERDE HOOFDSTUK,

Van de Diph tongen of Twee klanken, enz.

VRAEGE. **W** At naemt gy ééne *diph tonge*?

ANTWOORDE. Als twee klinkers na-één volgen, dit is éénen twee klank of *diph tonge*, en als'er dry volgen, éénen dry klank of *trip tonge*, enz.

VR. Hoe veel *diph tongen* of twee klanken zynder?

ANT. Dertien, te weten, *ae, ai, au, ee, ei, eu, ii, ie, oe, oo, ou, ui, ue,*

Wy zullen hier verhandelen de gene éénige aenmerkinge vereifchen.

Ai heeft zyn geluid in de woorden *bair* en *koörn-air*.

Au heeft den klank gelyk in *Laurentius*, *Paulus*, enz.

Desroches zegt, (*a*) dat deze letters den klank hebben als *ou*, *Paus* als *Pous* (dit heeft hy zeker gevrongen naet zynen landaert) en om onderscheid te maken tusschen *rauw*, dat ongekokt is, *rauwe*, droefheid, bederft hy vyfentwintig woorden, schryvende *raeuw*, *klæuw*, *benæuw*, enz.; maer, wie weet niet, dat het woord *rauwe* éénen zelfstandigen naem van het vrouwelyk geslagte is, die ééne *e* na de *w* vereifcht; en *rauw*, ongekokt, éénen toevoegelyken naem, die men verandert naet zyn geval.

[*a*] In zyns *Spraek-konst*, 3-bladzijde, bet derde Hoofdstuk.

Ziet hier éénige voorbeelden, die den tweëklank *au* vereischen.

Bauw, bauwen, brawwen, dauw, dauwen, grauw, grauwen, blauw, flauw, verflauwen, verflauwt, bauwen, knauwen, knauwt, klauw, klauwen, geklauwt, krauwen, gekrauw, laww, mauw, mauwen, nauw, vernauwen, nauwkeurig, paus, pauw, pauwinne, rauw, rauwe, vauwe, waud, blauw, blauwen, betrauwen, waerschauwen, enz.

Ou heeft zyn geluid in deze volgende woorden :

Ouderdom, oud, ouders, schouwers, schapenbont, gebouden, bouden, bout, koud, mout, smout, zout, zouten, zouden, gout, enz.

Van deze teekenen word by vele éénen doolhof gemaakt, *P. B.* in zyne nederduitsche Spekkonst, (*a*) spant daer de peerden agter den wagen, zeggende, dat men de woorden *geeft, beeft, leeft*, teekenen moet, en de woorden *meer, geen, beel* niet; maer, wat vlaemschen Letterkender is'er die met den eersten oogslag niet ziet, dat dit ééne misgrypinge is, die voor de Vlamingen onnoódig is.

VR. Welke letters behoort men te teekenen, en welke niet?

ANT. Die, de welke in het uitgalmen één ander geluid geven als men die in de Letterrol naemt, en niet te teekenen als de letters hun eigen geluid geven, gelyk men die in de Letterrol naemt.

VOORBEELD.

e Vraag-geval.

é Daer GODT den weé mede uitsprak.

è Gebleét der schaepen.

Geénen minderen mislag begaet den zelven Schryver (*a*) als hy zegt, dat dezen tweeklank in de woórdén *peérd*, *steérd*, *wetrd*, enz. het geluid heeft als *ei*. Om hem t'overtuigen van dezen mislag, ziet hier éénige woórdén van die hoedanigheid by-eén gestelt, die malkanderen zoó weinig gelyken als 't ligt de duisternis.

<i>Wei-den.</i>	$\left\{ \begin{array}{l} \textit{Veilig.} \\ \textit{Veirdig.} \\ \textit{Steirt.} \end{array} \right\}$	<i>Weinig.</i>
<i>Rei-zen.</i>		<i>Rein.</i>
<i>Pei-rd.</i>		<i>Weirdig.</i>

VR. Hoé vele Geluid-teékens zynder noódig in de vlaemsche Taelé ?

ANT. Volgens 't gevoelen van alle goede vlaemsche Schryvers, vier, die zynamen, met de Latynen, *Acutus*, *Circumflexus*, *Trema* en *Apostrophus*. (*b*)

Voór wy vertoónen waer deze moeten geplaeft of gebruikt worden, ziet hier éénige tweeklanken (*ee*) de welke by ons één zagt geluid geven, en daerom gééne teékens behoeven.

Beek, *beeld*, *beeldhouwer*, *beet*, *eel geeft*, *been*, *keel*, *keelgat*, *beeft*, *zweeft*, *leeft*, *beeft*, *beleeft*, *leeg*, *ydel*, *leer* *leersnyder*, *leeft* in uwen boek, *leesbaer*, *meelzak*, *meet* wel, *neepdigt*, *neef*, *appelpeel*, *pees*, *veer*, *weer*, *weeg*.

[*a*] In zyne 14. Bladzide.

[*b*] *Scherp-geluid*, *Draei-geluid*, *Bevende-geluid*, *Verkort-geluid*.

schael, weegt, week van zeven dagen, weerbaek, weerligt, ik weet, kaeksmeet, weeft, streek, steek, steekt, spreekt, steeg, speelt, speet, speenkruid, preekt, steel, neemt, eet, breek, pleegt streep, dreef van bomen, scheepgezellen, scheel-gezig, weergalm, enz.

ANDER VOORBEELD.

Doen, breef, dreef, eed doen, een, eenigheid, eens, eer, eerbaer, eerst, eeuwig, getuwen, geboel, beer keer, ketren, leen-goed, leetwezen, leeren, leert, leduw, leduwinne, meer, meester, meeze, neen, ree, reede, uitredden, scheelde, scheef, steen, streelen, teer, teerheid, ve, veemol, bleek van wezen, het bleek aen zyn gelaet, week, en teer, wee, weedom, zee, zeelander, zeem, zeer, zeewusch, enz.

NOG EN ANDER.

Beer, beerinne, bleeten, deerlyk, deernis, dweersch, dweerschen, eerde, geerne, geweer, greeten, 'tis eenen greeter of spotter, eerd daer men vier maekt, keersligt, melkketren, leers, leerzen, geleerst, meersch, neeringe, neerstig, peerd, peere, peerle, peerdsbair, scheeren, droog-scheerder, schoerbekken, steert, teergelt, tetren, smeeren, tetrling, veerdig, regtveerdig, weerd, weerdinne, weerdig, weerd, dierbaer, verteert, meerle, zweetren, zweerd, zweere, begedren, begeert, uitgeteert, genetren, enz.

Men mag nog, behalven deze, het Omvangteeken gebruiken, in naemwoorden daer men eenige letters wilt uitlaten, by voorbeeld, voor het woord *Broeder*, is ook goed *Broer*; *kleedren*,

ren, kleeken; Mogenbeden, Mogenbeden enz.:
dog dit dient meest voor de Digtens.

GEBRUIK VAN DEN ACUTUS.

VOORBEELD.

Hy boog, onder het gewigt, bloos, broos, brood,
boot, bootschap, bootd, boonen, boorden, broos-
heid, dood, dootsboofd; geboor, geboorloft, geboor-
zaam, hy goot het water uit, groot, bootren,
obren, boorn, aerdenkloot, kloofster, koorn, koorn-
air, koorde, kroon, loon, loos, loot, moord,
moorden, moer, moerscb-peerd, noot, noorden,
noord, oost, oorloos, oord, vlaemsche munte,
oortzaak, oorsprong, oorlog, ootmoedig, poorte,
poortklokke, poot, rood, roos, roozeboom, stobren,
stoot, stobten, strob, wonen, toon, troon, troost,
trooster, hy vloed, voot, het vroot, woord, zod,
enz.

ANDER VOORBEELD.

Boog om te sichten, boom, dooft, door liefde,
of door haet, doorlugtig, doos, de goot driupt,
boofd, boog, boogmoedig, boop, kloof, knoop,
koolzaed, koopman, goeden koop, loog, loopt,
kliesther look, droog, stroom, vroom, spook, haeze-
noot, oog, ook, pools-boogte, prooft, roof-nest,
rook, room, roomis, school, toog, vlood, geboog-
zaam, sloof, stoof, woogel, woonstede, zool-leer,
dooft, geboorte, geloof, enz.

Dat wy zonder deze geluid-teekens niet be-
staen konnen, kan men zien uit de volgende voor-
beelden.

Zom zyn van gedagt, dat de vloeiën 's om-
mers vloeiën van den dauw, om dat men 's win-

ters geene vind ; dit gedierte is slimmer als d'haezen, de welke aes zoeken, om hunne jonge haezen t'aezen : want deze roeijen maer het land om ; en de vlooiën zuigen het bloed uit 's menschens aderen voór hun aes.

Ik hebbe dezen Man zien schooiën ; maer hy was wel geschoeit voór eenen schooiër.

De Graeven konnen de graven niet ontvlugten, aengezien eenen Graef zoó haest in het graf kan dalen als eenen Bedelær.

Eénen Hert moet maer eén kleén herte hebben, dewyl hy vreesagtiger is als vele andere dieren.

In de Beek heeft den Beér zyn Beén gebroken.

Hy krakte eéne noot in zynen noód.

Hy leeft op zynen leeft als hy leérzen maekt.

Ik hebbe eén kind hoóren weéne, om dat 't aen zyne oóren gekwetst was door eéne hoór kam.

Hy is oif in dat Sterfhuis.

Haer hair scheén gelyk te wezen aen het koorn-air

Dit vers is nog versch ; het was in de waschte van het wasch.

Hangt dat leer op de leer, want 't moet dienen voór myne leérzen.

Die Puiden wilt kweéken, moet dikwils, in eéne week het kweéken hoóren.

Hy heeft in zynen toór van den toóren gesprongen.

Als ik leeg ben, ik zitté geérne leég.

Hy is peérs van de peés te spannen.

Deze week hebbe ik week geweest.

Kneed dat deég ter deeg

Eet wel ; want gy zult uwen eéd moeten doen.

De vreedzamige zullen van de vreedheid verlost worden.

Al schynt u de leeringe lastig, gy moet daerom den moed niet laten vallen enz.

VR. Wanneer behoort men den *Trema* te gebruiken.

ANT. Als twee, dry of vier klinkers malkander volgen, in welk geval de geteekende letter altyd eene nieuwe lettergreep begint zonder veranderinge van geluid, by voorbeeld, *Saül*, *Israël*, *beziën*, *geënt*, *geëert*, *groeïen*, *beproeïen*, enz.

VR. Wanneer, en hoe moet den *Apostrophus* gebruikt worden?

ANT. Als men van een woord eenige letters affnyd of wegneemt, om het van eene lettergrepe te verkorten: dog daer moet wel agt genomen worden, dat dit teeken gestelt word aen den kant daer de letters afgesneden of weggenomen zyn, by voorbeeld:

<i>des avonds.</i>	⊖	tot <i>Ooffende.</i>
<i>'s avonds.</i>	⊖	i' <i>Ooffende.</i>
<i>des morgens.</i>	⊖	tot <i>mynen.</i>
<i>'s morgens.</i>	⊖	i' <i>mynen.</i>

VAN DEN TWEEDKLANK *Ei*.

Hier voor hebbe ik gezèit, dat men nooit den Tweedklank *ei* agter eenen klinker behoort te stellen: want, wat onderscheid is 'ertusschen *ei* en *ey*, *ai* en *ay*, *oi* en *oy*? Geén: waerom zouden wy ons bedienen van twee letters, als wy'er maer eene noodig hebben; en zoo dit voor de grieksche *Trofon* genomen wierd, *Mei* geeft geen ander geluid als *Mey*. Ziet de volgende voorbeelden.

Baei, bereiden, peizen, bereiken, besluiten, bermbertigheid, godvrugtigheid, bezaeit, bruid, bruiloft, bruin, buiten-buis, buit, druive, duive, duivel, duive, ei, eieren, eigenzinnigheid, eifchen, eisch, zeilen, zeit, sluit, fruit, gezeit, getrouwigheid, getuigen, geitenbaerd, guit, beidendom, beilig, keizer, kei, knuift, kruim, kruipen, kruis, leidsman, leiden, luiden, luik, luiken, luis, luizen, luisteren, mei, meiboom, meisken, muil, muis, muiltmaker, muizeval, neiging, nobit, obit, pluime, pluizen, puimsteek, reis, reizen, ruim, uit, vuil, zuiver, enz.

d'Hollanders stellen de woorden *goddelyk* en *menscheblyk*, met twee lettergrepen, als volgt, *godlyk*, *menscblyk*; maer my dunkt dat dit niet goed is, aengezien het woord *goddelyk* beduiden wilt *eenen Godt gelyk*, en het woord *menscheblyk*, *eenen menscb gelyk* enz., ook luid d'andere lettergreep hier in niet onaengenaam.

Oe klikt als volgt:

Boek, broek, kloek, kroeg, snoek, vloeken, zoeken, boek, vroeg, loeg, boef, sloef, droevig, droef, begroef, drbeg, sloeg, enz.

Uf klinkt zoó volgt:

Bruin, bruiloft, bruid, duboel, kruid, kringdenier, kruipen, kluizen, luikerwael, tuikerfab, luisteren, enz.

Eu aldus:

Beurs, beurt, beuzelen, bleuzen, deugdelyk, deurwaerder, gebegart, geur, gedeuren, beusheid, beuvcl, kenken, keuren, Keulen, Keuroorft,

keus, kreunen, kreupel, leunen, leuren, leuten, neus, neuzen, neusdoek, peuzelen, reuk, reus, scheuns, scheuren, zeur, veuren, Veurne, veusten, enz.

Hoe wel *Desroches* (a) en andere Schryvers, de *u* voor de *e* plaetzen, dunkt my nogtaus dat de *e* eerst gehoort word, en daerom eerst moet staen; maer niet in de volgende woorden, te weten, *dueren, gebueren, bueren, mueren, schueren* enz. gelyk dit volgende schiets tastelyk bewyft.

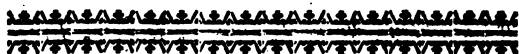
V O O R B E E L D.

Zedert twee uren hebbe ik één huis gaen *bueren*, en ik hebbe den toezigt vertrauwt aen ééne van myne *gebueren*, hem belastende dat hy 't zoude doen reinigen, en 's avonds de *deuren* wel sluiten; by dat huis was'er nog ééne *schuere*, waer langs ik gaende, myne kleéderen *scheurde* aen éénen krommen spitzen spykker.

---

[a] In zyne *Spraek-konst*, 4. Bladzjde.

VYFDE HOOFDSTUK,

Van eenige Dry- en Vierklanken.

OP dat den Lezer gróndig zoude begrypen wat de Dry- en Vierklanken zyn, of hoe die moeten gebruikt worden, hebben wy noóddig geóordeelt hieraf eenige voorbeelden te toónen.

Aei ziet men in de volgende woorden :

Baei, *braeiën*, *bezait*, *bezaiën*, *draeiën*, *draeiër*, *fraei*, *pepgraei*, *baaiwisch*, *kaei*, *klai*, *kraei*, *kraeiën*, den haen *kraeit*, *laei*, *laeiën*, *maeiën*, *maeityd*, *maeiër*, *naeikussen*, *naeiër*, *naeifter*, *paeiën*, *saei*, *saeiët* om te breiën, *waeiën*, *blaeiën*, *zaeityd*, *zaeiën*, enz.

Eénige Schryvers twyfelen wanneér zy *Oei* of *Ooi* moeten gebruiken. Ziet deze voorbeelden, die aentoónen wanneer *Oei* moet gebruikt worden.

Moete, *moeië*, *vloiën*, dezen inkt *vloeit* wel, bomen *snoiën*, te schepe *roeiën*, *besproeiën*, *moeiëlyk*, *bemoeiën*, ik *bemoeië* my met die zaake niet, *broeizel* des duivels, *foei*, *verfoeiën*, *groei-zaem*, *groeien*, het *groeit* wel, *glosiën*, *schoeiën*, *boeiën*, enz.

In de voorgaende eerste lettergrepen hoórt men bescheidentlyk het geluid van eéne *e*; maer in de volgende niet.

~~*Broeiën* werk verslegten, *dodien*, het *dodit*,~~

godiën, smyten, hy *godit* met stéenen, *bodi*, *bodi-maend*, *bodiën*, *vogelkodi*, *lodiën*, *modi* weder, *nodit*, *odit*, *prodië*, *rodi*, *robiën*, *rodit* die letters uit, *schodiën* bedelen, *strodiën*, *strobot*, *stodi* slegten drank, *optodiën*, *trobiën*, *vlobiën*, zeker ongedierte, enz.

't Is zeker, dat in de voórgaende wóórden het geluid van den tweeklank *oo* gehoórt word, of den klank van ééne grieksfche *Omega*, het welke bespeurelyk is in de volgende wóórdekens.

Dood, *Dod*.   *Noot*, *Not*.
Nobie, *Doit*.   *Nodit*, *Noit*.

Eeu vind men in de volgende wóórden:

Eéuw, *eéuwigheid*, *geéuw*, *geéuwen*, *leéuw*, *leéuw*, *leéuwinne*, *zeé-meéuwe*, *meéuwen*, *zeéuwen*, *zeéuwfch*, *schreéuwen*, *schreéuw*, *geschreéuus*, *sneéuw*, *sneéuwén*, het *sneéuw*, *bebreéuw*, *bebreéuus*, enz.

Ieu, word weinig in de vlaemfche Taelé gebruikt, in *nieuw*, *vernieuwen*, enz. is 't noódig.

d'Andere tweeklanken, te weten, *Ae*, *Oe*, *Ie*, zyn niet moeiëlyk; hoe wel *Desroches*, in zyne nederduitsche Spraek-konst, zegt, dat de *a*, gevolgt zynde van ééne *e*, éénen langeren klank zóude hebben: dog alle Minnaers der vlaemfche Letter-kunde zeggen met my, dat *a* en *e*, elk op zig zelven hun geluid geven. Ziet hier éénige voorbeelden tot oeffeninge der leérgierige Jongheid.

Aen, *aerde*, *aes*, *aezen*, *baes*, werkmeéster, *baezen*, *baerd*, *baerden*, *baer*, *baeren*, *baet*, *baeten*, *blaes*, *daed*, *daeden*, *dael*, *daelen*, *Josaphats dael*, *gaen*, *gaef*, *gaeven*, *Graef*, *Grae-*

ven, baen, baenen, jaer, jaeren, kaes, kaezen, aen, kraen, kraenen, maet, maeten, naelde, paer, paeren, raer, zeldzaam, tael, taele, vaen, vaenen, wael, waelen, zael, zaelen, maer, waer, daer, naer, enz.

Ziet hier éénige Werkwoorden met ééne *a* tegen het gevoelen van éénige Hollanders.

Dalen nederkomen, *dragen*, *falen*, *graven* spitten, *balen*, *jagen*, *klagen*, *laken*, *maken*, *naken*, *razen*, *vragen*, *dagen*, *wagen*, enz.

Andere voorbeelden van den tweeklank *Oe*.

Boek, *boeken*, *broek* *broeken*, *boef*, *boeven*, *doen*, *goed*, *koel*, *koelen*, *loeren*, *scherp* *toezien*, *moed*, *voeder*, *voedster*, *noen*, *oeffenen*, *peder*, *roeren*, *roer* van één schip, *toen*, *als*, *woensdag*, *woelgeest*, *zoeken*, *zoet*, enz.

Voorbeelden van den tweeklank *Ie*.

Bie, *bier*, *biegt*, *bies*, *brief*, *brieven*, *belieft*, *believen*, *die*, *dief*, *dieven*, *fielt*, *fielten*, *gerief*, *gervieven*, *bier*, *iemant*, *kiezen*, *kiel* van een schip, *jieden*, *lied*, *mier*, *mieren*, *nier*, *nieren*, *nieren*, *nieskruiden*, *pieter*, *pier*, *worm*, *riem*, *riet*, *tien*, *tieren*, *vier* *getal*, *vieren* *feest* *houden*, *wie*, *wieg*, *wiek*, *vleugel*, *wiel*, *wielen*, *wierd*, *wierook*, *ziel*, *zien*, *ziek*, *zieken*.

SESDE HOOFDSTUK,

Van eenige balve en medeklinkers, de welke eene bezondere denmerkinge vereifchen.

VAN DE LETTER C.

HOe wel ik weet dat het misbruik van eene *c* voor de *k* te stellen byna vernietigt is, ik zal nogtans, tot oeffeninge van d'eérst beginnende Leérlingen der vlaemfche Tael, hier eénige voorbeelden stellen, om dat'er vele oude Boeken mede befmēt zyn. Ziet dit volgende.

Kaek, kaekslag, kaerte, kalf, kam, bakken, zakken, pakken, flokken, pokken, zakken, drukken, drukker, gebak, gezakt, geraekt, geslaekt, vlokken, rokken, makken, koeken, vloeken, zoeken, doeken, doek, bok, bokken, trekt, trekken, vlekken, rekken, gerokken, getrokken, plekt, rékt, enz.

De *c* word nog van het meéfte deel der Schryvers in eigen naemwoorden gebruikt, als *Carolus, Catbarina* enz.; maer d'Hollanders, die geéne flæven van de gewoonte zyn, hebben d'eérste geweeft die de gezegde woorden met eene *k* wel hebben gefchreven.

Daer zyn weinige woorden in de vlaemfche Tael, die met eene *c* beginnen als *Ciere, cieraed, cyfferen*, en de woorden die'er van voortkomen: dog, zoó alle Schryvers myn gevoelē volgden, zy zouden die, en diergelyke woorden, met eene *f* fchryven.

Vole Schryvers gebruiken nog *cb* in plaetse van *g* om onderscheid te maken tusschen *dig*, één gedigt, en *dig* by, *dog* maer, *dogge* ééne hond, en *laggen*, schryven zy of het *laggen* ware: want de *c* voor *ééne b* staende, geeft één scherp geluid, byna of men schuiffelde, gelyk in de volgende fransche woorden. *Cheval*, *Cbien*, *Coche*, enz.

Ik hebbe, na alles, aengaende onze Tael, wel nagezien t'hebben, het noodig geoordeelt deze en meer andere diergelyke woorden met *ééne g* te schryven. Ziet de volgende voorbeelden.

Agt dagen, *agt* urwe ouders, *ag* wat pyne!
nog, *dog*, *dogge*, *slag*, *magt*, *gedagt*, *gedagt*,
gezag, *gelag*, *laggen*, *rogge*, *mugge*, *vlugge*,
logt, *ligt*, het *ligt*, *ligt*, dat niet zwaer is enz.

Egter behoeft het woord *laggen* éenige hardigheid; maer zoó veel niet, om, in de plaets van *gen*, *cben* te stellen.

Iemant zal zeggen, is de vlaemsche Tael zoó ryk in woorden, waerom maekt men geén onderscheid in 'tliggende *ligt*, *ligt* gewigt, en éenige andere woorden.

Ik zegge, dat dit geéne voldoende reden is, om één woord te verslegten in de spellinge: want d'omstandigheden die'er by staen, geven genoeg hunne hoedanigheden te kennen, ook is onze Tael daer mede minst besmet. De Franschen schryven *je suis* ik ben, *je suis* ik volge, *je punis* ik straffe, *je punis* ik straffe, en menigvuldige andere woorden.

Blegny (*a*) heeft van diergelyke geheele lyfsten

[*a*] *Elem. franc. fol. 136.*

opgestelt. De Latynen maken geen onderscheid tusschen *legit* hy leeft, en *legit* hy heeft gelezen; dies eenige kleene woorden gelyk te schryven, in eene zoó woordenryke Taale als d'onze is, kan haer weinig of niet ontluisteren.

VAN DE D.

VRAEG. **W**at onderscheid is'er tusschen de *d* en *t*?

ANTWOORDE. Dat de *d* een zagt geluid geeft, ende *t* een hard, als in de woorden *den*, *ten*, *din*, *tyd*, *didd*, *tot* enz.

VRA. Is'er zoó groot onderscheid tusschen deze twee letters, waerom gebruikt gy die voor de zelve uitgalminge, te weten, *galeerd*, *geleert*, *bemind*, *bemint*, enz.?

ANT. Dit is niet wel: want wy te veel steunen op woorden die met eene *t* eindigen, by voorbeeld *met*, *med*, *wet*, *wed*, enz.

Ik heb het nooit gedooft, dat myne Leerlingen deze woorden met de *d* zouden sluiten; want, behalven dat dit den eigen klank niet is, 't baerde my een ongemeen gemak, dewyl ik de kinders niet moest voorhouden wat *Werkwoorden*, *verba*, *adjectiva* of *supina* waren enz. weinig agt nemende op 't gene *P. B.* zegt in syne Spel-konst, (*a*) dat dit zomtyds veel verschil bybrengt, om dat *scheid* voorkomt van *scheiden*, en *scheit* van *scheiten*: het leste schynt een woord uit zynen winkel te zyn, gewrongen na zynen aert of wyze van spreken, dat hy nooit in eenige woordenboeken gezien heeft.

de Eigen liefde, die zomtyds d'aldergeleertste streeft, en d'eenvoudige misleid, heeft my nooit zoo verblind, dat ik, den raed verfoeiende van Geleerde, in twyfel zynde hoe het wit best bedoelen, zoude naer myn oordeel werken, neen: want toen zy my zeiden, dat den klank van de *d* en *t* op het einde van eên woord, zoo weinig onderscheid hadde, dat 't byna niet te bemerken is; dat het gierlyker is, 't eental van het veeltal zuiver t'houden, door onderscheid te maken, ik heb dit niet slechts wel bevonden, maer my verplicht gehouden zulks stipelyk te volgen, zoo blykt uit dit voorbeeld.

Peerd, peerden, bad, baden, stad, steden, brood, brodden, zweerd, zweerden, woord, woorden enz. steert, steerten, straet, straeten, pot, potten, rat, ratten, kot, koten enz.

Dit is voór de Naemwoorden; maer op de werkwoorden moet men agt nemen hoe die in het onbepaalde luiden, by voorbeeld, in *worden* begint de leste lettergreep met eene *d*; dies schryft: ik *worde*, gy *word* en niet *wort*. In tegendeel in *moeten* begint de leste lettergreep met eene *t*, schryft ik *moet*, gy *moet*, en niet *moed*.

De woorden die eindigen in *heid*, moeten ook met eene *d* gesloten worden, om dat zy in 't veeltal *beden* hebben, als *bermbertigheid, bermbertigheiden, regtveerdigheid, regtveerdigheden*, enz. Uit alle dies, zondere ik het woord *GODT*, het welke ik met vier letters schryve, dat is, als het den waeren *GODT* bedied: want dit geen meervuldig heeft; ook word het in alle taelen met vier letters geschreven, als in 't hebreuws, *aruc-*

niaens, grieks, latyn, spaens, italiaens, frans, hoogduits, en in meêr andere.

d'Hebreëuwen, uit eêrbied, durfden dat woord niet uitpreken, en daerom naemden zy alleen de vier letters.

VAN DE G.

DEze letter word van vele uitgesproken als *ze*, gelyk de Franschen in het woord *general*, Veldoverster; of er stond *Zeneral*, welke benaminge wel voegt aen de Franschen; maer is strydig aen d'uitsprake der vlaemsche Taale: want als men deze letter den klank geeft volgens 't oude misbruik *ze*, men moet spellen voor de woorden *gelt*, *goed*, *Godt*, *zelt*, *zord*, *zodt*; maer men hoort doorgaens spellen *Ze* *ELT*, *gelt* *Ze* *OED*, *goed*; *Ze* *ODT*, *GODT*: dog dit is eene van de meeste mislagen die iemant in de Spelkunde kan begaen.

't Zyn d'Hoogduitschen die de goede benaminge van deze letter behouden, dewyl wy by ondervindinge weten, dat de Duitschen, die 't latyn spreken, zeggen: *Regbina*, *ghentes*, *Ghemini*, enz., hoe wel zy de *b* in die woorden niét schryven, dit dient om te doen zien wat kragt zy aen de *g* geven.

VR. Hoe moet men deze letter uitspreken?

ANT. Gelyk d'eêrste lettergrepe van de volgende woorden, te weten, *GEweest*, *GEzien*, *GEleden*, enz.

VAN DE S.

VRAEGE. **W**at verschil is'er tusschen de *s* en *z*?

ANTWOORDE. Dat de *s* één scherp gehuid heeft, en de *z* één zagt, zoo in de volgende woorden te bemerken is.

Samen, saei, saeti, sas, savotiën, serpet, somme, sussen, suiker, schoon sijn, snyden, spot, straete, enz.

Zood, zaegen, zael, zatiën, zak, zagt, zand, zang, zaterdag, zedekste, zoe, zoe, zoen, zep, zewens, zegel, zagen, zeggen, zeker, zewen, zerp, zig, zes zeden, ziek, ziel, zwa, zonde, zondaer, zonder, zolder, zomers, zoe, zonne, zuiver, zuivel, zwachen, zwane, zwaer, zweerd, zwakheid, zwalp, zwaluwe, zwang, zwart, zwavel, gezelschap, zweet zween zweedsch, zweep, zwellen, zweren, zwier, zwigten, zwitser, zwynen, zwyn, zynen, zyne, zyn.

Zommige schryven de voornaemen *zynen, zyne* en *zyn*, met eene *s*, om onderscheid te maken met het werkwoord *zyn* of *wezen*, en het seste *dezer* uitgalmen, te weten, het onzydig: dog dit verwerpen vele goede Schryvers, (*a*) om dat d'uitsprake, die den regel van onze Spellinge is, geene *s*, maer eene *z* vereischt; ook, gelyk men ziet, zoude dit maer plaets grypen in het onzydig alleén, en niet in het mannelyk of vrouwelyk gellagte, dus, dat dit geene verwarringe

---

[a] *Woordenboek door Halma. Desroches Woordenboek en Spraek-konst.*

kan baren; dat meer is, de vlaemsche Taale heeft, om dit uit te drukken twee woorden, te weten, *wezen* en *zyn*.

Indien dit onderscheid konde bybrengen, wat zoudé men doen met verscheide andere woorden, als *zyn*: *zael* om op de peerden te leggen, *zael* van één huis, één *zagt* vel, *zagt* spreken, *zak* dat van *zakken* komt, *zakken* nederstorten, *zait*, verzadigt, *zat*, dat van *zitten* komt, *zeer* groot, *zeer* niet dat pyne veroorzaekt enz.

VAN DE Z.

DE reden waerom alle Schryvers tot benaminge van deze letter, dry andere daer by voegen, die namende *zeta* of *zete*, heeft men niet verre te zoeken, aengezien het waerschynelyk geschied, om onderscheid te maken tusschen de *z* en *g*: dog, als het misbruik weggenomen is, van de *g* te misnaemen, gelyk ik myne Leerlingen onderrigte, kan men deze letter *ze* naemen: want 't is zeker, dat men maer eéne klinker noodig heeft om alle halve en medeklinkers hun behoorlyk geluid te geven.

ZEVENSTE HOOFDSTUK,

*Van het onderscheiden van eenige Naemen,
en Werkwoorden.*

VRAEGE. **W**anneer moet men agter de *A*
éine *E* schryven?

ANTWOORDE. Als het eéntal éene *e* vereischt.

V O O R B E E L D.

Eéntal.	Veeltal.	} NAEMWOORDEN.	Eéntal.	Veeltal.
Baet.	Baeten.		Bal.	Balen.
Baen.	Baenen.		Dal.	Dalen.
Straet.	Straeten.		Dag.	Dagen.
Baer.	Baeren.		Glas.	Glazen.
Maet.	Maeten.		Slag.	Slagen.
Graet.	Graeten.		Dak.	Daken.
Graef.	Graeven.		Graf.	Graven.
Slaef.	Slaeven.	Gelag.	Gelagen.	

VR. Als in eenige woorden den tweéklank *Oo* in het eéntal vereischt word, moet men den zelve tweéklank in 't veeltal gebruiken?

ANT. Zoó doen d'Hollanders en Brabanders; maer zy dwalen, aengezien dit niet geschieden kan zonder de letters eenigte geweld aan te doen. Ziet de volgende woorden.

Boom, Boomen, boom, boomen, droom, droomen, loón, loóten, enz.

Mynen regel is, als den tweéklank *oo* 't scherp geluid vereischt in 't eéntal, dat die woorden den tweé-

tweéklank behouden in 't veeltal, by voórbeeld, *loón, loónen, toón, toónen, kroón, kroónen, boón, boónen, woórd, woórden, doóð, doóðen, snoóð, snoóden, enz.*

Als zy dit teéken niet vereifchen aldus :

Boom, bomen, droom, dromen, froom, froumen, zoon, zonen, zoom, zomen, spook, spoken, knoop, knopen, room, romen, enz.

Het zelve verftae ik van de werkwoórden, de welke, hoewel zy in 't eéntal maer eéne *o* hebben, niet tegenftaende, dát in den tweéden en derden perzoón den tweéklank vereifcht word : want dit den aert is van onze Spellinge, zonder dat men eénig geweld aen de letters doet, by voórbeeld, in 't werkwoórd, *dromen*, fchryft, ik *drome*, gy *droomt*, hy *droomt*, wy *dromen*, enz.

Verfcheide Schryvers falen dikwils in de voórnaemen, fchryvende *myn zufter*, *myn broeder*, *myn banden*, enz.

Om deze te doen zien op wat wyze zy de voórnaemen moeten gebruiken, behoóren zy te weten, dat de vlaemfche Tael dry geflagten heeft, te weten, mannelyk, vrouwelyk en onzydig, waer van het lefte, nog mannelyk, nog vrouwelyk beduid.

VR. Hoe zal men weten of eén woórd mannelyk, vrouwelyk of onzydig is.

ANT. Als men voór eénen naem kan ftellen *den*, dan is het mannelyk; zoó men daer voór kan ftellen *de*, 't is vrouwelyk; en als men *het* daer voór kan ftellen, dan is het onzydig. Ziet de volgende voórbeelden tot onderrigtinge.

D

Vlaemſche Spraek-
VOORBEELD.

MANNELYK.

VRAUWELYK.

<i>Den</i>				<i>De</i>		
<i>Eénen</i>	}			<i>Eéne</i>	}	
<i>Mynen</i>				<i>Myne</i>		
<i>Uwen</i>		<i>Man</i>		<i>Uwe</i>		<i>Vrouwwe</i>
<i>Zynen</i>		<i>Boek</i>		<i>Zyne</i>		<i>Dogter</i>
<i>Dezen</i>		<i>Zoon</i>		<i>Deze</i>		<i>Kamer</i>
<i>Den welken</i>		<i>Vader</i>		<i>De wolke</i>		<i>Hand</i>
<i>Anderen</i>				<i>Andere</i>		
<i>Gebeelen</i>				<i>Gebeele</i>		
<i>Zulken</i>				<i>Zulke</i>		

ANDER VOORBEELD.

VAN HET ONZYDIG.

<i>Het</i>				<i>Dit</i>	
<i>Eén</i>	}			<i>Het welk</i>	<i>Kind</i>
<i>Myn</i>		<i>Kind</i>		<i>Ander</i>	<i>Huis</i>
<i>Uw</i>				<i>Gebeel</i>	<i>Land</i>
					<i>Hoofd.</i>

Uit deze bovenstaende voorbeelden, kan men gemakkelyk kennen wanneér de naemwoorden mannelyk, vrouwelyk of onzydig zyn : dog ik zal in myn volgende deeltjen hier af éenen grooteren uitleg tragten te geven; zoódanig, dat één ider met den eerſten oogſlag zal kunnen zien in wat geſlagte dat de woorden *Man*, *Vrouwwe*, *Kind*, enz. ſtaen; ook wat naem of werkwoorden zyn; immers alles wat noódig zy om de vlaemſche en franſche Tael te ſchryven, en grondig te verſtaen.

VR. Waerom schryven de Brabanders de werkwoorden *klagen*, *dragen*, *vragen* enz. met eene *e* in d'eérste lettergrepen, en d'Hollanders met twee *aa*, aengezien deze tweede *e* of *a*, in d'eérste lettergrepen van de genaemde woorden, die zy schryven aldus, *klaegen*, *draegen*, *vraegen*, of *klaagen*, *draagen* en *vraagen* geén geluid geeft?

ANT. Dit is onnoódig, en daerom oórdeele ik, dat zy dit doen uit eén oud gebruik of zonder oplettentheid. 't Is waer, dat ik ook *e* agter de *a* schryve; dog ik doe dit alleéneelyk in de naemwoorden, te weten, in *Straeten*, om dat men *Straet* schryft, *Baeten*, om dat men *Baet* schryft; en voór de werkwoorden *klagen*, *dragen*, *vragen*, weet ik geén ander reden, als dat den gebiedenden tyd eene *e* of *a* vereifcht, by voorbeeld, *draegt* of *draagt*, *vraegt* of *vraagt*. enz.

Deze naemwoorden met twee *a* te schryven, is eénigzins gegrond; maer men zoude wel eene spille in den mond mogen hebben om de *a* tweemaal behoórlyk haer geluid te geven.

d'Hollanders schynen ook geéne swarigheid te maken om de woorden *wezen*, *lezen* en diergelyke dus te schryven, *weezen*, *leezen*, enz. d'oórzaeke waerom dat zy dit doen, is my onbekent; dog ik laete my voórstaen, dat zy 't veelvuldig naer 't eéntal pogen te vringen, hoewel dit tegen het gevoelen is van alle goede vlaemfche Schryvers.

Eénige Perzoónen hebben my verscheide woorden opgeworpen, die zy zeggen frans te zyn, om dat die met de fransche Tael overeen komen, en dat wy die van hun zouden hebben ontleént, waerom ik noódig geóórdeeld hebbe

eénige van deze woorden van 't frans in 't vlaems over te brengen.

VLAEMS.	FRANS.
Somme,	<i>Somme.</i>
Gomme,	<i>Gomme.</i>
Offeren,	<i>Offrir.</i>
Cyfferen,	<i>Cbiffrer.</i>
Regel,	<i>Regle.</i>
Studeren,	<i>Etudier.</i>
Meester,	<i>Matsre.</i>
Ure,	<i>Heure.</i>
Anker,	<i>Encre.</i>
Perzoónen,	<i>Personnes.</i>
Bal,	<i>Bal.</i>
Lyfte,	<i>Liste.</i>
Borze,	<i>Bours.</i>
Zak,	<i>Sac.</i>
Wyn,	<i>Vin.</i>

En hoewel ik reeds betoónt hebbe, dat wy vele eeuwen voór de Franschen in wezen hebben geweest, waer uit wy genoeg kunnen besluiten, dat zy met onze vederen pronken, ik zal nogtans, tot voldoeninge van de gezeide Opworpers, en gerief van 'talgemeen in myne Regels der vlaemsche Taelé, of Woórdén-boek, den grond daer van tragten aen te toónen, zoó uit d'oude hebreéuwfsche Taelé, als uit d'oude drukken en schriften, waer uit blyken zal, dat wy die woórdén gebruikt hebben voór hunne ryden, en dat zy die van ons ontleént hebben.

Eénige onkundige zouden my misschien vragen waerom, dat ik de woórdén, die by hun schynen, hoewel die vershillen, gelyk te zyn, met ongelyke letters schryve, by voorbeeld, *namen*, *naemen spraken*, *spraeken* enz. ? Ik antwoórde daer op, dat d'eérste werkwoórdén, en d'andere naemwoórdén zyn, en om myn zegen te bevestigen, dient 't volgende voorbeeld, *zy namen* alle hunne *naemen* in geschrift, om dat zy niet wisten wat *spraeke* dat *zy spraken*, enz.

Hier ziet gy, dat den eérsten *namen* den onvolmaekten tyd beduid van nemen, en *spraken*, den onvolmaekten tyd van spreken, te weten, den lesten perzoón van het veeltal.

Wat aengaet de woórdén *geloven*, *beroven*, *verdoven*, immers alle die uitgaen in *ven*, sommige zyn van gevoelen, besonderlyk de Digtters van Belle, dat alle de tyden daer deze woórdén met de *t* sluiten, eéne *v* zouden moeten voór hebben, schryvende, ik *gelove*, hy *geloovt*, enz. : dog die schryfwyze is verworpen van alle de beste Schryvers, en het dunkt my ook beter te zyn aldus te schryven, te weten:

Geloven, *Geloofst*, *Beroven*, *Berooft*,
Verdoven, *Verdooft*, *Loven*, *Looft*,
Bederven, *Bederft*, *Sterven*, *Sterft*,
Erven, *Erft*, *Slaven*, *Slaeft*,
Graven, *Graeft*, *Laven*, *Laeft*,
Begraven, *Begraeft*, *Bederven*, *Bederft*,
Verwerven, *Verwerft*, *Bedroeven*, *Bedroeft*,
 Let ook, als men het voorbeeld zoude volgen

van de gezeide Belsche Digtens, dat men zoude moeten ſchryven *dieven*, *diev*, *duiven*, *duiv*, *brieven*, *briev*, het welke te'nemael tegen den klank van onze letters zoude zyn, daerom 't is beter dat men ſchryft *brieven*, *brief*, *dieven*, *dief*, *daiven*, *duif*, enz.

Aengaende de miſſlagen, door *Richelet* begaen, of om beter te zeggen, door die 't vlaems by zyn frans Woorden-boek gevoegt hebben, deze zyn zoó veelvuldig, dat ik hadde behooren oen bezonder deel te maken om die al bondig aen te toonen; maer dewyl dit de ſchuld van den Opſtelder niet is, vernoegte my met te zeggen, dat 't éene der grootſte feilen is, dat de *y* in 't bygevoegde vlaems na eénen klinker geduerig te vinden is, tegen het gevoelen van *Halma*, en alle lofweerde Taekenders.

BEMERKINGEN,

Op éénige mislagen van den Boek, genaemt Deure of Ingang der nederduitsche Tael, door VAN BELLEGEM, Schoolmeester tot Brugge, hier onzijdig en bondig ontdekt.

IEmant mogte my zeggen, dat ik het Werk van den genaemden meester *Van Bellegem*, onlangs in 't licht gekomen, niet eens beroepen hebbe, en dat hy zig ook uitgeeft voor Tael-meester, met inbeeldinge, dat ik partydig schryve, om mynen medegezel te verschoonen door zyne begaene mislagen te verzwigen, het welke nooit myne meénige is geweest: want, hoewel ik my niet vleë vry te wezen van éénige feilen, en my gelukkig agte, als ik overtuigt zynde, die mag verbeteren, dies hope ik dat mynen medegezel, zig overtuigt ziende door de reden, en kloeke bewyzingen, alles zal ten goeden nemen.

Dat ik het gezeide Werk niet eens beroepen hebbe, is om tweé reden: ten eersten, om dat myn werk voltrokken was als 't zyne van onder de pers kwam; ten tweéden, dunkt my dat zyn Boek min aenmerkens weêrdig is, als dat van myne opgehaelde lofweerde Schryvers, 't gene blykt uit de groeffte feilen, die ik, zyn Boek terlops doórblanderende, gevonden hebbe, en om myn zeggen te bevestigen, ik zal éénige van die laten zien.

Het Opschrift van 't Werk behelst, *Deure of In-*

gang tot de Nederduitsche Tael, en bladzyde 38, 78, enz. schryft hy *Universteyt*, *procederende*, *reformatie*, enz. voor goede nederduitsche woorden, het welke srydig schynt te wezen aen zyn gezeide Op schrift.

Tweéde bladzyde dunkt het hem, dat hy *Adam* ziet schryven, en zegt, dat *Anaxagoras* den eersten Boek heeft in 't ligt gebragt, langen tyd na de doód van *Adam*; maer vergeet zyn zeggen te bekrachtigen met éénigen schyn van waarheid.

64 Bladzyde zegt hy, dat d'Hollanders d'eére hebben van de waere benaminge der letteren, en op de 8 bladzyde benaemt, of misnaemt hy de letters als volgt:

f, g, l, m, n, r, s, y, z.
effe, dje, elle, emme, enne, erre, esse, ey, zeia.

Zoo misnaemt, dat niemant kan éénige woorden spellen met die benaminge, ziet 't woórd *bem*, met de letters te namen zoo hy zegt zoude het zyn *Ha E eMme*, is dit niet belaggens weerdig, 't is ten minsten niet meesteragtig.

59 Bladzyde, zegt hy, dat het één misbruik is te spellen als volgt.

Va-de-ren, Kin-de-ren,
Dee-lin-ge, Ver-moor-den, enz.

Ziet zyne verbeteringe, die hy geeft.

Va-der-en, Kind-er-en.
Deel-ing-e, Ver-moord-en, enz.

Welke verbeteringe zoo vrugteloos als bespottelyk is,

22 Bladzyde, zegt hy, als men geen scheid-teekens gebruikt in de nederduitsche Taale, dat dit dikwils d'aenhoorders tot laggen moet aanporren, en in de 4, 8, en 85 bladzyde schryft hy geëert, geëerde, hooggeëerde, aldus, *geëert, geëerde, hooggeëerde* enz. zonder teekens; waer door hy niet min de Minnaers der Taale tot laggen aengemoedigt heeft.

62 Bladzyde, zegt hy, dat het gemak, en de verkorting moet gezogt worden, en stelt door-gaens twee logeningen (*) in éénen zin, het welke van alle goede vlaemsche Schryvers word verworpen.

33 Bladzyde verworpt d'oude gebruiken, en 84 bladzyde, zegt hy, dat het beter is den ouden schik te volgen. Men moet van het geheugen misdeelt zyn, om zig zoó éénvuldig tegen te spreken.

38 Bladzyde, zegt, dat " Y procederende in
 „ d'Univerfiteyt van Loven tegens I, haer pro-
 „ ces heeft verloren, en dat dit dient in de let-
 „ tergrepenheid, uit, uil enz." en, niet tegen-
 staende dit voorbeeld, doorzaeit zyn Boek met Y
 in de zelve gevallen.

91 Bladzyde zingt hy den lof van het zoet be-
 gekkeweel van den Gendfchen Nagtegael, trag-
 tende dit te bekragtigen met het gene den hei-
 denschen *Daniël Heins* zegt, in zynen verfoeie-
 lyken boek, hebbende voór opschrift, *den Lof-
 zang van Jesus Kristus, den eeuwigen en ééni-
 gen Zone Godes*, den welken dusdanig doorzaeit

(*) Negations.

is met naekte beelden, onzuivere en stoórende redenvoeringen, minnebrieven én schimpdigten, dat het eén teér gemoed zoude doen schromen; immers eéne boek, die, niet zonder reden, verboden is. Ó wat mislag zig van diergelyke boeken te bedienen! Heeft *Van Bellegem* in meénige geweest, dat dien boek door den gendfchen *Heins*, gemaekt was, zyn mislag is nog groóter: want, dezen heeft, in zyne latynsche en vlaemsche Digen, den lof van *Brugge* uitregalm, maer foor gefchreven op 't zoet bekgekweel van den gendfchen *Nagtegael*.

95 Bladzyde, zegt dat *Daniël Heins* de gendfche spraeke hemel-hoog verheft, en op de 78 blad. doet hy den gendfchen *Nagtegael* schimpsgewýze aldus zingen.

Zuo,	} VOOR }	Zob.
Ueck,		Ook.
Kuept,		Koopt.
De miere kruype,		De mieren kruipen,
op de miere,		op de mueren.
Bloekte,		Máken.
Altyd,		Altyd.
Ka, Kyt,	Ziet.	

119 Bladzyde, zegt wederom, dat het beter is het oude gebruik te volgen.

De zelve bladzyde, dat het eén misbruik is de woorden tien, troón, en toón, zonder *b* te fchryven, het welke nogtans van alle goede Schryvers goedgekeurt word. Ziet het Woordenboek door *Halma*, enz.

133 Bladzyde, leért hy, dat men, om wel en

gemakkelyk te schryven niet mag onsteken zyn door h ete dranken, dit heeft misschien aen de goede Schryvers zyne wyze van schryven doen verwonderen.

De zelve bladzyde onderrigt hy de Timmerlieden en Stoeldraei ers, om Banken, Lessenaers en Tafels te maken; dit is den Schoenmaker volgen. die *Apelles* poogde t'onderrigten, en tot antwoorde kre g, *gaet niet voo der als wven leeft.*

195 Bladzyde, zegt, dat men, om wel te le ren schryven, den navel des buiks moet dry of vier vingers boven de tafel hebben, dies zyn de Schoolmeesters gelukkig die vele tafels hebben, om die geduerig naer d'hoogte van hunne Leérlingen te doen zetten.

137 Bladzyde, zegt dat het by middel der Penne is, dat men schryft, is dit zo , zyne twee vo rgaende onderrigtingen, aengaende het wel schryven, zyn vrugteloós.

145 Bladzyde vertoont hy e nen e wigduerenden Dagwyzer, getrokken uit *Vaerman*, *Kerckbove*, *Ozanna*, en andere, zig vleiende den uitvinder daer af te wezen.

1900
1901
1902

- 1903
- 1904
- 1905
- 1906
- 1907

- 1908
- 1909
- 1910
- 1911
- 1912

- 1913
- 1914
- 1915
- 1916
- 1917

- 1918
- 1919
- 1920
- 1921
- 1922

**FRANSCHE
SPRAEK-
EN
SPEL-KONSTE,**

*Waer in de beginzelen der gezeide
Taele op eene bondige wyze
aengewezzen worden.*

DOOR
BALDUINUS JANSSENS,
Taelmeester binnen deze Stad.

TOT BRUGGE,
By JOSEPH DE BUSSCHER, Boekdrukker en
Boekverkoper, in de Predikheérs-straet.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1911

V O O R R E D E N .

HEt wonderbaerſte, dat den *Almogenden*, in zyne *Schepzels*, heeft uitgevoegt, is de *Spraeke*, nevens die *ſchone wetenſchap van alle woorden*, daer *eene Tael* door beſtaet, *duſ t'onderſcheiden*, dat zy die *weten begin en einde te geven*, en *aen te toonen*, dat die uit *negen ſlag van woorden* beſtaet, waer door den *weg geöpent* is om alle *vremde Taelen te leeren*.

't Is ook *bemerkensweerdig*, dat als men *eén Kind eénig Ambagt leert*, *eerſt de namen der werktuigen leert namen en kennen*, om te *kennen onderſcheiden wat werktuig tot 't één of 't ander werk dienen moet*. *Eéne Boódsgezel*, die *zomtyds eén groef verſtand bezit*, weet *doorgaens, van jongs af*, wel te *namen en t'onderſcheiden alle de werktuigen van eén Zee-ſchip*, de welke beſtaen uit *eén ongemeén getal van naem-woorden*.

Eéne Tael, beſtaende in *negen woorden*, leert men *doorgaens aen de Kinders*, gelyk men de *vogels leert klappen of zingen*, zonder *grond of uitleg daer af te geven*; *eene wetenſchap daer men alles mede kan doen*, en *zonder de welke wy [behalven de ziele] aen d'onberedende dieren ſchynen gelyk te zyn*, welk *misbruik*, zoó't my dunkt, uit het *wanorder der ſlegte School-boeken* is ge-
baert.

VOORREDEN.

Zoo dra men één Kind onder het gezag en bewint der School-meesters vertrouwt, om zyne Tael te leeren, men geeft het den Letterrol-boek, inboudende het Gebed des Heeren, den Weest gegroet, het Gelove, en éénige Gebedkens, 't welke, aengaende de Godorugtigheid goed is; maer wat Kind heeft dien Boek, bestaende in vele swaere woorden van onze Tael, leeren lezen? Ongetwyfelt geén: dit is de reden dat vele Schoolmeesters weinige onderrigtinge aen zulke Kinders kunnen geven.

Dien Boek uitgeleert zynde [gelyk men zegt] dan laet men het Kind in den Geschied-boek van Joseph den Dromer leeren, eenen Boek, die niet min als vele andere, verworpens weêrdig is, niet slegts om 't onzuiver vlaems, en regellobze Spellinge, waer mede by opgesteld is; maer wel, om dat daer in verhandelt word, 't gene de teere gemoederen der Kinders, dikwils meêr kweeft als onderrigt, dewyl daer gesproken word van byslapen, verkrachten, enz. welke ongefbikte woorden weinige hulpmiddels toebrengen om éene Tael wel te leeren.

Den Geschied-boek van den Koninglyken Harpzanger David, daer gesproken word[*]

---

[*] 10, 16, 27, 41, 53, en 55 Bladzijden.

VOORREDEN.

van voórsloufkens van het edelste deel der Mannen, van trauwen, van naektbeden, verkrigten enz., geeft men de Kinders ook te leeren. Ik hebbe dikwils bemerk't [en andere Schoolmeesters zeggen 't ook] dat de Kinders, die de negen of tien jaeren bereikten, de gezeide redens dus overweegden, dat zy daer op dikwils uitlegginge vraegden aen bunnan Meester, hem in 't wezen beoogende, waer door by zomtyds met schaemte omvangen zynde, niet wiste wat antwoorden, om de gedagten van die vragende Kinders t'erplaezen.

Den Reis-boek van Broeder Jan vander Linden is nog slegter om Kinders t'onderigten : wat Tael dien Broeder gesproken heeft, is my onbekent, aengezien by zyne jerusalemsche Reize dus doormengt met verbasterde woorden, dat by zig onbegrypbaer heeft gemaakt, het welke oórzaeke is, dat men de Kinders de zuivere vlaemsche Tael niet gemakkelyk kan inboezemen : want zy geduerig in 't lezen van diergelyke Boeken, of Brieven, verbasterde woorden ontmoeten, die zy in 't spreken onder 't vlaemsvermengen, hoewel zy den zin niet begrypen : dagelyks vraegt den éenen den anderen wat solemniteit, inclus, exclus enz. wilt beduiden ; indien plegtigheid, medebegrepen en

E

VOORREDEN.

uitgezonderd, of vele meer andere woorden, in gebruik waren, de goede Vlamingen zouden niet hoeven te twyfelen wat zy behelzen.

Dat ik de School-boeken te nae spreke, is niet uit berispinge van iemand: want, 't is aen my genoegzaam bekend, dat de gene, die magtig zyn die te verbieden door hunne waekzame zorgvuldigheid, zoo veel hebben gedaen, dat zy de stegste gedoemt, en d'andere gedooft hebben, by gebrek van goede.

Het ware te wenschen, dat d'yverige en bekwame Schoolmeesters, of andere geleerde Mannen, 't wanschik der School-boeken mogten in goed order stellen, tot onderrigtinge der leetzugtige Jongheid, en gemak van die hun in de vlaemsche Tael onderwyzen.

Dit zoude kunnen geschieden met, als de Kinders de Letterrol wel kennen, hun een boekje te doen leeren van een, twee en dry klanken, naemwoorden, ledkens voornamen, werk- en deel-woorden, nevens de negen deelen der reden, waar door de Kinders, op weinigen tyd, trapwys, zouden kunnen klimmen tot de volmaektheid van de Tael; namentlyk als de Meesters hun, door goede gelykenissen zouden aenmoedigen, om

VOORREDEN.

die woorden wel te begrypen, onderscheiden en gebruiken.

Dan zoude men, die dus opgesteigerde in de Taelle, kunnen doen bevroeden wat de teekens zyn, die de Taelkenders gebruiken, en waer die moeten geplaeft wazen; dan zoude men hun kunnen eenen Boek doen lozen, als is dien van M. Baumont, waar in de Wet Gods aen de Kinders uitgeleit word volgens de teerheid van hun gemoed; daer de kennisse der Landen en vele andere losweerde zaeken, hun zoo zagt als voordelig ingeboezemt worden.

Zyn dat de middels, en ontbreken wy die, 't is geen wonder dat den Heer Derleyn, in zyn lofbaer werk, klaegt dat de Kinders 7 of 8 jaeren moeten besteden, om Latyn te leeren; aengezien de Meesters veel tyd moeten gebruiken om de Kinders, in vremde termen, de negen deelen der reden met geweld in te printen, en om hun de geluid en stilstand-teekens te leeren namen, onderscheiden en plaetzen, te meér, om dat de Kinders die teekens boeven te gebruiken in eene vremde Taelle, zonder eénige onderrigtinge in hunne eigene Taelle t' hebben ontfangen.

De negen deelen der reden, de geluid-

VOORREDEN.

*en stilstand-teekens of andere noodzakelyk-
heden om Taelen te leéren, zouden gemak-
kelyk door de Schoolmeesters aen de Kin-
ders kunnen by gelykenissen geleért worden;
maer dewyl de School-boeken daer toe niet
bekwaem zyn, men vind weinige School-
meesters die zulks bebertigen.*

*Dis zoo zynde, en dat d'ondervindinge
leért hoe eénavoudig vele menschen hun le-
ven, of het beste van hunnen tyd, verstyten
met Boeken te lezen, zonder de kragt en
hoedanigheid der woórdten te kennnen of wel
te kunnen onderscheiden wat eén Ledekén,
Naem- of Werk-woórd is, dies, ik oordeele
dat dit Werkje niet min aengenaem als dien-
stig zal wezen voor alle Minnaers der Taelen*

FRANSCH E
 SPRAEK
 EN
 SPEEL-KONSTE.

EERSTE HOOFDSTUK,
 Van de Naemwoórd en Ledekens, of
Noms & Articles.

IN de vlaemsche en fransche Taelc zyn negen
 slag van woórd en,

TE WETEN:

Naemwoórd en, Ledekens, Voórnaemen, Werkwoórd en, Deélwoórd en, Voórzetzel s, Koppelwoórd en, Tusschenzetzel s, Bywoórd en,	} OF {	<i>Noms.</i> <i>Articles.</i> <i>Pronoms.</i> <i>Verbes.</i> <i>Participes.</i> <i>Propositions.</i> <i>Conjunctions.</i> <i>Interjections.</i> <i>Adverbes.</i>
---	--------	--

De vyf eérste van deze woórd en verande-

ren, volgens de wyze die hun eigen is, de vier andere veranderen noóit, het welke ik duidelyk en bondig zal tragten uit te leggen, beginnende met de Naemwoórd en Ledekens.

VR. Wat is eén Naemwoórd?

ANT. Eén woórd, het welke men gebruikt om te namen alle 't gene bedenkyk is, te weten, als het aen eénen naem gelykt.

VR. Wat middel is 'er om de Naemwoórd uit d'andere wel t'onderscheiden?

ANT. Stelt eéne van deze volgende Ledekens daer voór, by voórbeeld, *eénen, eéne, eén, den, de, of het*, voegt het dus daer voór, dat het eénen begrypelyken zin maekt, 't is eén Naemwoórd: by gelykenis, *Koning, Kerke, Kind* zyn Naemwoórd, om dat men met eénen goeden zin kan zeggen *eénen Koning, de Kerke, het Kind*. 't is zeker, dat *ontfangen, zedert, en, enz.* geéne Naemwoórd zyn, om dat men, met geénen verstaenbaren zin kan zeggen *eénen ontfangen, eéne zedert, het en, enz.*, immers het zyn al Naemwoórd daer men iet mede kan namen.

Nog kan men eén Naemwoórd onderscheiden met daer agter te stellen 't woórdeken *ding*, het welke dan geénen goeden zin zal maken, by voórbeeld *Koning ding, Kerke ding, Kind ding, enz.*, alle welke Naemwoórd genaemt worden Zelfstandige, om dat die uit hun zelve eénen verstaenbaeren zin maken.

VR. Zynder ander slag van Naemwoórd?

ANT. Ja: Toevoegelyke, dus genaemt, om dat zy by de zelfstandige kunnen geplaest worden, en daer door hunne hoedanigheid te kennen geven.

VR. Wat zyn toevoegelyke Naemwoórd?

ANT. Deze volgende, te weten, *Groot, kleen, boos*, enz.

VR. Hoe zal men die kunnen onderscheiden?

ANT. Stellende daer voór *eéne* van de gezeide woordekens *eénen, eéne, eén, den, de, bet*, het zal *eénen* slegten zin maken; in tegendeél, stelt agter *eénen* toevoegelyken Naem het woordeken *ding*, het zal *eénen* goeden zin maken, *by vódrén, eénen grooten, eéne kleene, eén boos*, maekt *geénen* zin, dewyl men niet kan weten of men spreékt van *eénen* grooten hond, *eéne* kleene beeste, *eén* boos peérd, of iet anders; en met het woordeken *ding*, maekt het *eénen* goeden zin, *by* voorbeeld, *groot ding, kleen ding, boos ding*, enz.

Aenmerkt, dat men zonder de toevoegelyke Naemwoórden onbekwaem zoude zyn om acu de Zelfstandige *eénige* omstandigheid te geven, *by* voorbeeld, *eénen Koning*, heeft weinige beïdendienissen, niet wetende of men spreékt van *eénen* grooten Koning, of van *eénen* kleenen, van *eénen* magtigen, of van *eénen* geringen; en met de toevoegelyke Naemwoórden kan men alle hoedanigheden uitdrukken, *by* voorbeeld, *eénen grooten, goedertieren, rechtveérdigen, verstandigen en ryken Koning*. Hier ziet gy *eénen* zelfstandigen Naem met zes toevoegelyke, de welke alle de hoedanigheden van *eénen* Koning te kennen geven.

VR. Wat zyn de Ledckens?

ANT. Woordekens, de welke voór de Naemwoórden staen, om daer door hun geslagt, getal en geval kenbaer te maken, als zyn de volgende, *den, de, bet, van, der, des, aen, eénen, eéne, eén, vele*, enz.

VR. Wat verstaet gy door Geslagt ?

ANT. Dat de vlaemsche Tael dry geslagten heeft voór de Naemwoórden, te weten, het *mannelyk*, *vrouwelyk* en *onzydig Geslagt*, de welke men onderscheiden kan uit deze woórdekens, *den*, *de*, *bet*; als men *den* kan stellen voór eénen zelfstandigen Naem, 't is van het mannelyk Geslagte, by voórbeeld, *den Koning*.

Kan men het woórdeken *de* daer voór stellen, 't is vrouwelyk, om dat men zegt *de Koninginne*.

Voegt het Ledeken *bet*, wel voór eénen zelfstandigen Naem, 't is onzydig, om dat men schryft *bet Kind*.

VR. Hoe vele Geslagten erkent de fransche Tael?

ANT. Twee, 't *mannelyk* en 't *vrouwelyk*.

VR. Wat verstaet gy door het woórdeken Getal?

ANT. Dat alle Naemwoórden moeten gestelt worden in het eéntal of veeltal.

VR. Wanneer staet eén Naemwoórd in het eéntal?

ANT. Als het Ledeken *eén* daer voór staet, of daer op verstaen word, by voórbeeld, *eénen mensch*, *eéne tafel*, *eén buis*, of *den mensch*, *de tafel*, *bet buis*, staen in 't Eéntal, om dat'er maer van eénen mensch, van eéne tafel, en van eén huis gesproken word.

VR. Wanneer staet eén Naemwoórd in het Veeltal?

ANT. Als het meér als eén beduid, als, *mensch*, *tafels*, *huizen*, enz. dit staet in 't veeltal, om dat'er meér als van eénen mensch, tafel of huis gesproken word.

VR. Wat verfaet gy door het woord Geval?

ANT. Dat, volgens de Latynen, één Naemwoord kan zes gevallen hebben, om dat die geéne Ledekens kennen; maer luisteren nae den uitgang der Naemwoorden, by voorbeeld, *Dominus*, wilt by hun zeggen, den Heére, *Domini*, van den Heére, *Domino*, aen den Heére, enz, door welke uitgangen zy de Ledekens onderscheiden; en hoewel de Vlamingen en Franschen met de Ledekens daer voor te plaetzen, het Geval genoeg onderscheiden, zonder de benaminge van deze Gevallen, ik zal die nogtans gebruiken, my voegende naer de fransche Schryvers, om dat de Kinders, wel hunne eigene Tael kenkende, het latyn en andere Taelen, gemakkelijker zouden leeren.

VR. Hoe worden die Gevallen by de Franschen genaemt?

ANT. Zoó volgt, te weten:

<i>Nominatif,</i>	}	OF	}	Namer.
<i>Genitif,</i>				Voórtbrenger.
<i>Datif,</i>				Gever.
<i>Accusatif,</i>				Beschuldiger.
<i>Vocatif.</i>				Aenroeper.
<i>Ablatif,</i>				Afnemer.

Wy zullen met deze Gevallen d'éérste Afdalinge beginnen, met de bepaelde Ledekens *den, de, het*, dus genaemt, om dat de Naemwoorden bepaelt zyn.

EERSTE AFDALINGE,

Van één mannyk Nasmwoord met bet bepaeld
Ladakan.

E N T A L.

Nominatif, le Roi. *Namer*, - den Koning
Genitif, du Roi. *Voortbrenger*, van den Koning
Datif, au Roi. *Gever*, - aen den Koning
Accusatif, le Roi. *Beschuldiger*, den Koning
Vocatif, ô Roi. *Aenroeper*, - - ô Koning
Ablatif, du Roi. *Afnemer*, - van den Koning

V E E L T A L.

Nom. les Rois. *Namer*, - de Koningen.
Gen. des Rois. *Voortbr.* van de Koningen.
Dat. aux Rois. *Gever*, - aen de Koningen.
Acc. les Rois. *Beschuld.* - de Koningen.
Voc. - ô Rois. *Aenroeper*, - ô Koningen.
Abl. des Rois. *Afnemer*, van de Koningen.

Aengezien het noódig is, dat de Leerlingen
hun, in het afdalen oefenen, ziet hier ééne
Lyste, die op de zelve wyze moeten afgedaelt
worden.

<i>Balai</i> , Bessem.	<i>Four</i> , Oven.
<i>Bassin</i> , Bekken.	<i>Gabelet</i> , Kroes, Beker.
<i>Cerf</i> , Hert wild dier.	<i>Jardin</i> , Hof.
<i>Chariot</i> , Wagen.	<i>Jour</i> , Dag.
<i>Cœur</i> , Herte.	<i>Lit</i> , Bedde.
<i>Demon</i> , Boózen geést.	<i>Livre</i> , Boek.
<i>Diable</i> , Duivel.	<i>Maitre</i> , Meéster.
<i>Don</i> , Gaeve.	<i>Malheur</i> , Ongeluk.

VERVOLG DER LYSTEN.

<i>Bonheur</i> , Geluk.	<i>Receveur</i> , Ontfanger.
<i>Navire</i> , Schip.	<i>Serviteur</i> , Dienaer.
<i>Nid</i> , Nest.	<i>Sorcier</i> , Tooveraer.
<i>Noeud</i> , Knoop.	<i>Témoin</i> , Getuige.
<i>Pain</i> , Broed.	<i>Trésor</i> , Schat.
<i>Pèché</i> , Zonde.	<i>Vent</i> , Wind.
<i>Pêcheur</i> , Visscher.	<i>Verre</i> , Glas.
<i>Pécheur</i> , Zondaer.	<i>Ver</i> , Worm.
<i>Pere</i> , Vader.	<i>Zélateur</i> , Yveraer.
<i>Quadrant</i> , Uerwyzer.	

TWEDE AFDALINGE,

Van een waarwelyk Naemwoord.

EENTAL.

<i>Nom.</i> la Reine.	<i>Namer</i> , de Koninginne.
<i>Gen.</i> de la Reine.	<i>Voorth</i> , van de Koninginne.
<i>Dat.</i> à la Reine.	<i>Gever</i> , aen de Koninginne.
<i>Acc.</i> la Reine.	<i>Beschuld.</i> de Koninginne.
<i>Vocat.</i> ô Reine.	<i>Aenroeper</i> , ô Koninginne.
<i>Abl.</i> de la Reine.	<i>Afnem.</i> van de Koninginne.

VEELTAL.

<i>Nom.</i> les Reines.	<i>Namer</i> , de Koninginnen.
<i>Gen.</i> des Reines.	<i>Voorth</i> , van de Koninginnen.
<i>Dat.</i> aux Reines.	<i>Gever</i> , aen de Koninginnen.
<i>Acc.</i> les Reines.	<i>Beschuld.</i> de Koninginnen.
<i>Voc.</i> ô Reines.	<i>Aenroeper</i> , ô Koninginnen.
<i>Abl.</i> des Reines.	<i>Afnem.</i> van de Koninginnen.

Schryft op de zelve wyze de volgende Naemwoorden.

LYSTE VAN NAEMWOORDEN.

<i>Bague</i> ,	Ring.		<i>Fille</i> ,	Dogter.
<i>Barbe</i> ,	Baerd.		<i>Goutiere</i> ,	Gote.
<i>Bête</i> ,	Beeste.		<i>Grace</i> ,	Genaeде.
<i>Bête</i> ,	Doze.		<i>Guerre</i> ,	Oorlog.
<i>Broche</i> ,	Spit.		<i>Joye</i> ,	Blydschap.
<i>Brosse</i> ,	Borstel.		<i>Langue</i> ,	Taele.
<i>Cage</i> ,	Vogelhuis.		<i>Langue</i> ,	Tonge.
<i>Cave</i> ,	Kelder.		<i>Lettre</i> ,	Brief.
<i>Chaise</i> ,	Stoel.		<i>Mere</i> ,	Moeder.
<i>Chambre</i> ,	Kamer.		<i>Pierre</i> ,	Steén.
<i>Cuisine</i> ,	Keuken.		<i>Nappe</i> ,	Ammelaken.
<i>Dette</i> ,	Schuld.		<i>Pucelle</i> ,	Maegd.
<i>Femme</i> ,	Vrauwe.		<i>Queue</i> ,	Steért.
<i>Feuille</i> ,	Blad.		<i>Reponce</i> ,	Antwoórde.
<i>Table</i> ,	Tafel.			

· Uit de voorgaende Naemwoorden blykt, dat die, de welke eindigen met eene *E*, zyn van het vrouwelyk Geslagte; nogtans niet zonder vele uitnemingen. Ziet *Desroches* fransche Spraekkonste, 114. bladz. enz.

DERDE AFDALINGE,

*Van eên Naemwoord, Mannelyk of Vrouwelyk,
beginnende met eene Klinkletter of somme H.*

E E N T A L.

<i>Nom.</i>	L'âne.	<i>Namer,</i>	den Ezel.
<i>Gen.</i>	de L'âne.	<i>Voorb.</i>	van den Ezel.
<i>Dat.</i>	à L'âne.	<i>Gever,</i>	aen den Ezel.
<i>Acc.</i>	L'âne.	<i>Beschuld.</i>	den Ezel.
<i>Voc.</i>	ô âne.	<i>Aenroep.</i>	ô Ezel.
<i>Abl.</i>	de L'âne,	<i>Afnem.</i>	van den Ezel.

V E E L T A L.

<i>Nom.</i>	Les ânes.	<i>Namer,</i>	de Ezels.
<i>Gen.</i>	Des ânes.	<i>Voorb.</i>	van de Ezels.
<i>Dat.</i>	Aux ânes.	<i>Gever,</i>	aen de Ezels.
<i>Acc.</i>	Les ânes.	<i>Beschuld.</i>	de Ezels.
<i>Voc.</i>	ô ânes.	<i>Aenroep.</i>	ô Ezels.
<i>Abl.</i>	Des ânes.	<i>Afnem.</i>	van de Ezels.

Dus de volgende Naemwoorden, om datze met eene klinkletter beginnen.

LYSTE VAN DE NAEMWOORDEN.

<i>Aile</i> ,	Vleugel.	<i>Œuf</i> ,	Ei.
<i>Aigle</i> ,	Arend.	<i>Ongant</i> ,	Zalve.
<i>Âme</i> ,	Ziele.	<i>Ombre</i> ,	Schaduwe.
<i>Ami</i> ,	Vriend.	<i>Oraison</i> ,	Gebed.
<i>Année</i> ,	Jaer.	<i>Os</i> ,	Been.
<i>Anges</i> ,	Engel.	<i>Ours</i> ,	Beër.
<i>Anguille</i> ,	Paling.	<i>Ouvrage</i> ,	Werk.
<i>Arc</i> ,	Boog.	<i>Ouvrier</i> ,	Werkman.
<i>Art</i> ,	Konst.	<i>Oye</i> ,	Gans.
<i>Âme</i> ,	Elle.	<i>Union</i> ,	Vereëninge.
<i>échele</i> ,	Leeder.	<i>Haleiné</i> ,	Adem.
<i>écorce</i> ,	Schorffe.	<i>Haubois</i> ,	Schalmeië.
<i>école</i> ,	Schole.	<i>Herbe</i> ,	Gras.
<i>écrivain</i> ,	Schryver.	<i>Héritage</i> ,	Erfdeel.
<i>église</i> ,	Kerke.	<i>Héritier</i> ,	Erfgenaem.
<i>éguille</i> ,	Naeldé.	<i>Heure</i> ,	Ure.
<i>Enfant</i> ,	Kind.	<i>Homme</i> ,	Man mensch.
<i>Ennemi</i> ,	Vyand.	<i>Hôpital</i> ,	Gasthuis.
<i>épée</i> ,	Degen.	<i>Hôte</i> ,	Weerd.
<i>Evêque</i> ,	Bisfchop.	<i>Hôteffe</i> ,	Weerdinne.
<i>Image</i> ,	Beeld.	<i>Hiver</i> ,	Winter.
<i>Inventeur</i> ,	Uitvinder.	<i>été</i> ,	Zomer.

Aenmerkinge op de Naemwoorden.

Als het woordeken *Heilig* staet voor' éenen eigen naem, mannelyk of vrouwelyk, by voorbeeld, den heiligen *Petrus*, blyft dit ledeken uit in 't frans, aldus *saint Pierre*, de heilige *Téresia*, *Térese*, enz., ten ware, dat'er éenen toevoegelyken naem voórftond, als den grooten heiligen *Joannes*, *le grand saint Jean*, de kloekmoedige heilige *Ursula*, *la courageuse sainte Ursule*; oók sprekende van gekroonde hoofden,

by voorbeeld, *François le premier*, *Franciscus den eersten*, zegt *François premier*, het Ledeken agterlatende; vóórts boven de twee tellende zegt *Louis quatorze*, *Charles douze*, *Ludovicus den veertienden*, *Karolus den twaelfsten*, enz.

VIERDE AFDALINGE,

Van het Verdeel-ledeken, Mannelyk.

VRAEGE. **W** At is eén Verdeel-Ledeken?

ANTWOORDE. Als'er voor de vlaemsche Naemwoorden geén Ledeken of Voornaem staet, is'er eén byvallende woórdeken in 'tfrans aldus:

EENTAL.

<i>Nom.</i>	du Poisson.	<i>Namer,</i>	Visch.
<i>Gen.</i>	de Poisson.	<i>Voortbr.</i>	van Visch.
<i>Dat.</i>	à du Poisson.	<i>Gever,</i>	aen Visch.
<i>Acc.</i>	du Poisson.	<i>Beschuld.</i>	Visch.
<i>Abl.</i>	de Poisson.	<i>Afnemer,</i>	van Visch.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	des Poissons.	<i>Namer,</i>	Visschen.
<i>Gen.</i>	de Poissons.	<i>Voortbr.</i>	van Visschen.
<i>Dat.</i>	à des Poissons.	<i>Beschuld.</i>	aen Visschen.
<i>Acc.</i>	des Poissons.	<i>Aenroep.</i>	Visschen.
<i>Abl.</i>	de Poissons.	<i>Afnemer,</i>	van Visschen.

VRAUWELYK EENTAL.

<i>Nom.</i>	de la Vertu.	<i>Namer,</i>	Deugd.
<i>Gen.</i>	de Vertu.	<i>Voortbr.</i>	van Deugd.
<i>Dat.</i>	à de la Vertu.	<i>Gever,</i>	aen Deugd.
<i>Acc.</i>	de la Vertu.	<i>Beschuld.</i>	Deugds.
<i>Abl.</i>	de Vertu.	<i>Afnemer,</i>	van Deugd.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	des Vertus.	<i>Namer,</i>	Deugden.
<i>Gen.</i>	de Vertus.	<i>Voortb.</i>	van Deugden.
<i>Dat.</i>	à des Vertus.	<i>Gever,</i>	aen Deugden.
<i>Acc.</i>	des Vertus.	<i>Beschuld.</i>	Deugden.
<i>Abl.</i>	de Vertus.	<i>Afnemer</i>	van Deugden.

*Een Naemwoord met eenen klinker of stomme b
beginnende.*

E N T A L.

<i>Nom.</i>	de l'Eau.	<i>Namer,</i>	Water.
<i>Gen.</i>	d'Eau.	<i>Voortbr.</i>	van Water.
<i>Dat.</i>	à de l'Eau.	<i>Gever,</i>	aen Water.
<i>Acc.</i>	de l'Eau.	<i>Beschuld.</i>	Water.
<i>Abl.</i>	d'Eau.	<i>Afnemer,</i>	van Water.

V E E L T A L.

<i>Nom.</i>	des Eaux.	<i>Namer</i>	Waters.
<i>Gen.</i>	d'Eaux.	<i>Voortbr.</i>	van Waters.
<i>Dat.</i>	à des Eaux.	<i>Gever,</i>	aen Waters.
<i>Acc.</i>	des Eaux.	<i>Beschuld.</i>	Waters.
<i>Abl.</i>	d'Eaux.	<i>Afnemer,</i>	van Waters.

V O O R B E E L D E N ,

Van het Verdeel-Ledeken.

MEn verkoopt hier Vifch, Vleefch, Wyn,
Bier en Brandewyn.

On vend ici *du Poiffon, de la Viande, du
Vin, de la Biere, & du Brandevin.*

Il y a *des Races* plus anciennes les unes,
que les autres.

Daer zyn Geflagten, die ouder zyn de eéne
als d'andere.

Aen-

Aenmerkt, als'er éénen toevoegelyken naem voor de zelfstandige staet, dat men het Deel-Ledeken verandert in *de*, by voorbeeld:

Il y a *des* Maisons à Bruges, qui sont grandes.

Daer zyn Huizen binnen Brugge, de welke groot zyn.

Il y a de grandes Maisons à Bruges.

Daer zyn grootte Huizen binnen Brugge.

Il y a *des* Hommes savants.

Il y a *de* savants Hommes.

Daer zyn geleérde Menschen.

Daer zyn geleérde Menschen.

Daer zyn ook vele woorden in 't frans die altyd agter zig willen hebben het woordeken *de*, bezonderlyk als'er gesproken word van *hoeveelheid*, van *maeten*, van *gewigten*, en van *getal*. Ziet hier éénige voorbeelden:

Affez de peine.

Moeite genoeg.

Moin de courage.

Min moed.

Point de chagrin.

Geén verdriet.

Trop d'esprit.

Te veel verstand.

Plus d'esperance.

Meér hope.

Tant d'argent.

Zoó veel geld.

Peu d'estime.

Weinige agtinge.

Un tonneau de biere.

Eéne tonne Bier.

Un liore de beurre

Eén pond boter, enz.

NAEDERE VERKLARINGEN,

Over de zelfstandige en toevoegelyke Naemwoorden, om te leeren overstellen van 't vlaems in 't frans.

Erst is het noódig éénen goeden Woordenboek, daer men zal kunnen zoeken de zelfstandige Naemen, om de toevoegelyke daer mede te doen overeen komen.

F

VR. Wat moet men doen om éenen toevoegelyken Naem tot vrouwelyk te brengen.

ANT. Daer agter ééne *e*, en voor 't veeltal ééne *s* voegen : één voorbeeld zal dit klaer bewyzen.

EENTAL, MANNELYK.

Un Garçon, qui est obligeant, intelligent, & reconnoissant.

Eénen Jongeling, den welken is verpligtende, verstandig, waekzaam, en erkennende.

EENTAL, VRAUWELYK.

Une Fille, qui est obligeante, intelligente, vigilante, & reconnoissante.

VEELTAL, MANNELYK.

Plusieurs Garçons, qui sont obligeants, intelligents, vigilants, & reconnoissants.

VEELTAL, VRAUWELYK.

Plusieurs Filles, qui sont obligantes, intelligentes, vigilantes, & reconnoissantes.

Het blykt, uit dit voorbeeld, dat men, om éenen zelfstandigen Naem in 't veeltal te stellen, ééne *s* agter-aen hebben moet : dog met uitneminge, 't gene blykt uit de volgende lyfte.

UITNEMINGEN.

SINGULIER.	PLURIER.	
<i>Château,</i>	<i>Châteaux.</i>	Kasteel,
<i>Hibou,</i>	<i>Hiboux.</i>	Uil.
<i>Cheval,</i>	<i>Cheveaux.</i>	Peerd.
<i>Mal,</i>	<i>Maux.</i>	Kwaed.
<i>Enfant,</i>	<i>Enfans.</i>	Kind.
<i>Commencement,</i>	<i>Commencemens.</i>	Begin.
<i>Ciel,</i>	<i>Cieux.</i>	Hemel.
<i>Œil,</i>	<i>Yeux.</i>	Ooge.
<i>Ayeul,</i>	<i>Ayeux.</i>	Voor-ouder.
<i>Loi,</i>	<i>Loix.</i>	Wet.

Voorts, 't is eéne algemeéne regel, dat de Naemen, die eindigen door *au*, *eu* of *ou* eéne *x* aennemen voór 't veeltal; die eindigen doór *al* of *ail*, hebben voór 't veeltal *aux*; en de Naemen, die eindigen door *s*, *z* of *x*, behouden de zelve voór 't veeltal, als *Fils*, *Zone*, *Nex*, *Neuze*, *Voix*, *Stemme*, enz.

TOEVOEGELYKE NAEMEN,

Die den algemeéne Regel niet volgen.

MASCULIN.	FEMININ.	
<i>Blanc,</i>	<i>Blanche.</i>	Wit.
<i>Public,</i>	<i>Publique.</i>	Openbaer.
<i>Franc,</i>	<i>Franche.</i>	Vry.
<i>Sec,</i>	<i>Seche.</i>	Droog.
<i>Crud,</i>	<i>Cru.</i>	Rauw.
<i>Nud,</i>	<i>Nue.</i>	Naekt.
<i>Heureux,</i>	<i>Heureuse.</i>	Gelukkig.
<i>Grec,</i>	<i>Greque.</i>	Grieks.
<i>Craintif,</i>	<i>Craintive.</i>	Vreéflagtig.

MASCULIN.	FEMININ.	
<i>Vif,</i>	<i>Vive.</i>	Levende.
<i>Long,</i>	<i>Longue.</i>	Lang.
<i>Gentil,</i>	<i>Gentille.</i>	Aerdig.
<i>Favori,</i>	<i>Favorite.</i>	Begunstigt.
<i>Cruel,</i>	<i>Cruelle.</i>	Vreed.
<i>Pareil,</i>	<i>Pareille.</i>	Gelyk.
<i>Bon,</i>	<i>Bonne.</i>	Goed.
<i>Benin,</i>	<i>Benigne.</i>	Gunstig.
<i>Malin,</i>	<i>Maligne.</i>	Doortrapt.
<i>Frais,</i>	<i>Fraiche.</i>	Versch.
<i>Epais,</i>	<i>Epaisse.</i>	Dik.
<i>Bas,</i>	<i>Basse.</i>	Leég.
<i>Net,</i>	<i>Nette.</i>	Zuiver.
<i>Sot,</i>	<i>Sotte.</i>	Zot.
<i>Beau,</i>	<i>Belle.</i>	Schoón.
<i>Vieu,</i>	<i>Vielle.</i>	Oud.

Let, als'er éenen toevoegelyken Naem uit zig zelve met éene *e* eindigt, aldus blyft, te weten:

Un Homme riche.   Éenen ryken Man.
Une Femme riche.   Ééne ryke Vrouwe.

VAN DE VERGELYKINGEN.

DE Vergelykingen worden uitgedrukt met de toevoegelyke Naemen door dry hoedanigheden, ten éérsten, dat zy gelyk zyn met de zaeken daer zy mede vergeleken worden als volgt.

Je suis aussi grand que vous.
Ik ben zoó groot als gy.

Ten tweéden, dat zy minder zyn, te weten:
Le Roi de France est moins puissant que l'Empereur.

Den Koning van Vrankryk is min magtig als den Keizer.

Ten derden, dat zy méér zyn, te weten:

L'Homme est plus noble, que la Femme.

Den Man is edelder als de Vrouwe.

Den hoogsten Graed word uitgedrukt met- of zonder vergelykinge, als volgt:

Mon Pere est le plus grand de la Ville.

Mynen Vader is den grootsten van de Stad.

Zonder vergelykinge, als volgt:

Notre Reine est très-grande, très-puissante, très-aimable, ou fort puissante, fort aimable.

Onze Koninginne is zeér groot, zeér magtig, zeér beminnelyk enz.

Bon, heeft in 't Vergelykende *meilleur*, beter; en in den hoogsten Graed *le meilleur*, den besten.

ZAMEN-SPRAEKEN,

Om door 't oeffenen schieelyk te leeren.

JE suis aussi grand
que vous.

Tu es si riche que
vos deux sœurs.

Il est si savant que
les autres.

Nous sommes autant
à plaindre qu'eux.

Vous êtes aussi mati-
neux que moi.

Ils sont aussi malade
que hier.

L'Histoire est aussi u-
tile que la Musique.

Ma Leçon est plus
difficile, & plus longue
que la votre.

Mon Frere est plus
vieux, & plus riche
que moi.

Ce Papier est plus
fin que l'autre.

Cet Enfant est plus
mechant qu'a l'ordi-
naire.

Elle est la plus belle
Fille de la Ville.

Au plus mechant
Chien, le plus court
lien.

IK ben zoó groot als
gy.

Gy zyt zoó ryk als
uwe twee Zusters.

Hy is zoó yerstandig
als d'anderé.

Wy zyn zoó zeér te
beklagen als zy.

Gyheden zyt zoó vroeg
als ik.

Zy zyn zoó ziek als
gister.

De Verhalinge is zoó
noódig als 't Maetgezag

Myne Lesse is langer,
en moeielyker als d'uwe.

Mynen Broeder is ou-
der, en ryker als ik.

Dit Pampier is fynder
als 't ander.

Dit Kind is boósaerdi-
ger als naer gewoonte.

Zy is de beminnelykste
Dogter van de Stad.

Aen den kwaedsten
Hond, den korten band.

*Les plus courtes fo-
lies font les meilleurs.*

*La Mort ne fait au-
cune grace, même aux
plus grands de la terre.*

*Mon plus grand cha-
grin est l'oufrage.*

*Ma plus grande
foye est l'étude.*

*Mes plus grandes af-
faires font achevées.*

*C'est bien le moindre
de mes pensées.*

*Cet Homme est très-
riche, mais aussi très-
avare.*

*Je fais votre très-
obéissant serviteur.*

*Comment se porte
votre très-chère Epou-
se?*

*Elle est votre très-
bumbke servante.*

*Je suis très-joyeux
d'apprendre de ses nou-
velles.*

*Elle est en très-bonne
santée.*

Tant mieux.

*Elle est très-malade
depuis quelques jours.*

Tant pire.

*Un Mattre ne doit
être ni trop bon, ni
trop sévère,*

De kortste zottighe-
den zyn de beste.

De Dood doet geente
genasde, zelf aen de
groótfte van de wereld.

Myn groótfte verdriet
is het werk.

Myn groótfte vermaek
is t'onderzoeken.

Myn groótfte bezig-
heden zyn voltrokken.

't Is wel het minste van
myn gedagten.

Dezen Man is zeér ryk,
maer ook zeér gierig.

Ik ben uwen zeér ge-
hoórzaemen dienaar.

Hoe gaet het met uwe
zeér lieve Huis-vrouw?

Zy is uwe zeér onder-
daenige dienaressé.

Ik ben zeér verblyd
van haer te vernemen.

Zy is in zeér goede ge-
zonthed.

Zoó veel te beter.

Zy is zeér ziek zedert
eénige dagen.

Zoó veel t'erger.

Eénen Meéster mag
nog te goed, nog te
kwaed zyn,

<i>Le trop grand soin est très-souvent nuisible.</i>	De al te groóte zorge is dikwils schadelyk.
<i>Il est trop tard.</i>	Het is te laet.
<i>Il est encor trop bon- heur.</i>	't Is nog te vroeg.
<i>Je suis fort inquiet.</i>	Ik ben zeér ongerust.
<i>Je vous suis fort ob- ligé.</i>	Ik ben u zeér verpligt.
<i>Il vaut mieux tard que jamais.</i>	Het Is beter laet als noóit.
<i>Il vaut mieux se tai- re que de mal parler.</i>	't Is beter te zwygen als kwalyk te spreken.

NOMS ADJECTIFS.		TOEVOEGEL. NAEMEN.	
AUSSI	<i>Mauvais.</i>	ALZOÓ	Kwaed.
	<i>Parfait.</i>		Volmaekt.
PLUS	<i>Terrible.</i>		Schrikkelyk ER.
	<i>Puissant.</i>		Magtig
LE PLUS	<i>Misérable.</i>		Elendig STE
	<i>Utile.</i>		Noódig
TRES	<i>Nuisible.</i>	ZEER	Schadelyk.
FORT	<i>Juste.</i>		Regtveérdig.
	<i>Louable.</i>		Loffelyk.
TROP	<i>Civil.</i>	AL TE	Beleeft.
	<i>Simple.</i>		Eénvaudig.
	<i>Inconsolable.</i>		Ontroóftelyk.
	<i>Riche.</i>		Ryk.
	<i>Pauvre.</i>		Arm.

Immers alle andere toevoegelyke Naemen die'er in de Taelen zyn.

't Is één misbruik van de Nederlanders altyd agter de vergelykinge het woórdeken *als* door *que* te vertalen: deze dienden te weten, als den zin van getal spreekt, dat het *de* moet zyn, by voorbeeld:

Il y avoit aujourd'hui à la Comédie plus de trois mille Ames,

Daer waren heden in het Blyspel meer als twee duizent Zielen.

VR. Wat willen de Franschen beduiden met de stomme *b*?

ANT. Daer de *b* gestelt, en niet uitgesproken word, 't gene zy oorspronkelyke woórden namen; maer de welke zy zeggen uit de latynsche Taele voórt te komen, namen zy dit ééne uitgedalmede *b*, die uit'er borst moet uitgesproken worden, hoewel zy hun weinig daer aen kunnen gewinnen, en deze moeten afgedaelt worden gelyk de twee éérste afdalingen. Ziet hier éénige van de zelve woórden

<i>Hure,</i>	Wild zwyns kop.
<i>Hardiesse,</i>	Vrymoedigheid.
<i>Houlette,</i>	Herders staf.
<i>Huche,</i>	Trog.
<i>Hazard,</i>	Geval.
<i>Flache,</i>	Byl.
<i>Haine,</i>	Haet.
<i>Honte,</i>	Schaemte, enz.

VIERDE AFDALINGE,

Van eigen Naemen.

VRAEGE. Zyn de voorgaende Naem-woorden geen eigen Naemen?

ANTWOORDE. Neen: 'tzyn hoedanigheden; maer door eigen Naemen word verstaen de naemen, de welke wy in het Doopzel ontfangen, of die ons van gellagte byblyven, de welke afgedaelt worden als volgt.

EENTAL, MANNELYK.

<i>Nam.</i>	Jean.	<i>Namer,</i>	Joannes.
<i>Gen.</i>	de Jean.	<i>Voortbr.</i>	van Joannes.
<i>Dat.</i>	à Jean.	<i>Gever,</i>	aen Joannes.
<i>Acc.</i>	Jean.	<i>Beschuld.</i>	Joannes.
<i>Voc.</i>	ô Jean.	<i>Aenroep.</i>	ô Joannes.
<i>Abl.</i>	de Jean.	<i>Afneemer,</i>	van Joannes.

EENTAL VRAUWELYK.

<i>Nom.</i>	Térese.	<i>Namer,</i>	Teresia.
<i>Gen.</i>	de Térese.	<i>Voortbr.</i>	van Teresia.
<i>Dat.</i>	à Térese.	<i>Gever,</i>	aen Teresia.
<i>Acc.</i>	Térese.	<i>Beschuld.</i>	Teresia.
<i>Voc.</i>	ô Térese.	<i>Aenroep.</i>	ô Teresia.
<i>Abl.</i>	de Térese.	<i>Afneemer,</i>	van Teresia.

Deze hebben geen veelal, die daer af ééne lyfte begeert, können den franfchen Dagwyzer naezien.

 TWEEDE HOOFDSTUK,

Van de Voornaemen.

VRAEGE. **W** At zyn Voornaemen?
 ANTW. Het zyn woórdekens, de welke in de plaetse van iemants naem gestelt worden, of den naem geven te kennen, die reeds genaemt is, by voorbeeld, ik hebbe *Petrus* ontmoet, den welken my zeide enz.

Ik, den welken, en my, zyn Voornaemen, zonder welke woórdekens wy gehouden zouden zyn den naem te verhalen, het welke zoó eénavdig als belaggelyk zoude zyn.

VR. Hoe veel slag van Voornaemen zynder?

ANT. Zes, te weten, Perzoonle, die éenen Perzoon béduiden; Bezittende, die iet namen, dat men bezit; Aenwyzende, iet dat men met de vingers kan aenwyzen; Ondervraegende, die dienen om te vraegen; Betrekkelyke, die betrekking hebben op iet, dat reeds genaemt is; en Onbepaalde, die tot geéne der voorgaende worden bepaald.

Deze Voornaemen worden, van de Franschén, nog verdeelt in twee deelen, te weten, in *Pronoms conjoints*, of Zamengevoegde, en *Pronoms disjoints*, of Scheidende.

Door de Zamengevoegde, verstaen zy éenen Voornaem, die by één Naemwoord word gezet, enz.

Door de Scheidende, beteekenen zy éenen Voornaem, die by géén Naemwoord of Werkwoord word gezet.

EERSTE AFDALINGE,

Van de perzoonle Vornaemen.

EENTAL, eérften Perzoon.

<i>Nom.</i>	Je, Moi.	<i>Namer,</i>	<i>Ik.</i>
<i>Gen.</i>	de Moi.	<i>Voortbr.</i>	van My.
<i>Dat.</i>	me, Moi, à Moi.	<i>Gever,</i>	aen My.
<i>Acc.</i>	Me, Moi.	<i>Beschuld.</i>	My.
<i>Abl.</i>	de Moi.	<i>Afnemer,</i>	van My.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Nous.	<i>Namer,</i>	<i>Wy.</i>
<i>Gen.</i>	de Nous.	<i>Voortbr.</i>	van Ons.
<i>Dat.</i>	à Nous.	<i>Gever,</i>	aen Ons.
<i>Acc.</i>	Nous.	<i>Beschuld.</i>	Ons.
<i>Abl.</i>	de Nous.	<i>Afnemer,</i>	van Ons.

EENTAL, tweedén Perzoon.

<i>Nom.</i>	Tu, Toi.	<i>Namer,</i>	<i>Gy.</i>
<i>Gen.</i>	de Toi.	<i>Voortbr.</i>	van U.
<i>Dat.</i>	Te, Toi, à Toi.	<i>Gever,</i>	aen U.
<i>Acc.</i>	Te, Toi.	<i>Beschuld.</i>	U.
<i>Voc.</i>	ô Toi.	<i>Aenroep.</i>	ô Gy.
<i>Abl.</i>	de Toi.	<i>Afnemer,</i>	aen U.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Vous.	<i>Namer,</i>	<i>Gy-1.</i>
<i>Gen.</i>	de Vous.	<i>Voortbr.</i>	van U.
<i>Dat.</i>	à Vous.	<i>Gever,</i>	aen U.
<i>Acc.</i>	Vous.	<i>Beschuld.</i>	U.
<i>Voc.</i>	ô Vous.	<i>Aenroep.</i>	ô Gy.
<i>Abl.</i>	de Vous.	<i>Afnemer,</i>	van U.

Derden Perzoón, Mannelyk.

EENTAL.

<i>Nom.</i>	Il, Lui.	<i>Namer,</i>	Hy.
<i>Gen.</i>	de Lui.	<i>Voortb.</i>	van Hem.
<i>Dat.</i>	Lui, à Lui.	<i>Gever,</i>	aen Hem.
<i>Acc.</i>	Le, à Lui.	<i>Beschuld.</i>	Hem.
<i>Abl.</i>	de Lui.	<i>Afnem.</i>	van Hem.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Ils, Eux.	<i>Namer,</i>	Zy.
<i>Gen.</i>	d'Eux.	<i>Voortb.</i>	van Hun.
<i>Dat.</i>	Leur, Eux.	<i>Gever,</i>	aen Hun.
<i>Acc.</i>	Les, Eux.	<i>Beschuld.</i>	Hun.
<i>Abl.</i>	d'Eux.	<i>Afnemer,</i>	van Hun.

Derden Perzoón, Vrouwelyk.

EENTAL.

<i>Nom.</i>	Elle.	<i>Naemer,</i>	Zy.
<i>Gen.</i>	d'Elle.	<i>Voortb.</i>	van Haer.
<i>Dat.</i>	Lui, à Elle.	<i>Gever,</i>	aen Haer.
<i>Acc.</i>	La, Elle.	<i>Beschuld.</i>	Haer.
<i>Abl.</i>	d'Elle.	<i>Afnem.</i>	van Haer.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Elles.	<i>Namer,</i>	Zy.
<i>Gen.</i>	d'Elles.	<i>Voortb.</i>	van Haer.
<i>Dat.</i>	Leurs, à Elles.	<i>Gever,</i>	aen Haer.
<i>Acc.</i>	Les Elles.	<i>Beschuld,</i>	Haer.
<i>Abl.</i>	d'Elles.	<i>Afnem.</i>	van Haer.

TWEEDE AFDALINGE,

Van eenen betrekkelijken Voornaem, die men
gebruikt voor den derden Persoon.

EEN EN VEELTAL.

<i>Nom.</i>		<i>Namer,</i>	- - -
<i>Gen.</i>	de Soi.	<i>Voortb.</i>	van Zig.
<i>Dat.</i>	Se, à Soi.	<i>Gever,</i>	aen Zig.
<i>Acc.</i>	Se, Soi.	<i>Beschuld.</i>	Zig.
<i>Abl.</i>	de Soi.	<i>Afneemr,</i>	van Zig.

EEN ANDER.

EENTAL.

<i>Nom.</i>	Moi-même.	<i>Namer,</i>	Ik zelve.
<i>Gen.</i>	de Moi-même.	<i>Voortb.</i>	van My zelve.
<i>Dat.</i>	à Moi-même.	<i>Gever,</i>	aen My zelve.
<i>Acc.</i>	Moi-même.	<i>Beschuld.</i>	My zelve.
<i>Abl.</i>	de Moi-même.	<i>Afneem.</i>	van My zelve.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Nous-mêmes.	<i>Namer,</i>	Wy zelve.
<i>Gen.</i>	de Nous-mêmes.	<i>Voort.</i>	van Ons zelven.
<i>Dat.</i>	à Nous-mêmes.	<i>Gever,</i>	aen Ons zelven.
<i>Acc.</i>	Nous-mêmes.	<i>Beschuld.</i>	Wy zelve.
<i>Abl.</i>	de Nous-mêmes.	<i>Afne.</i>	van Ons zelven.

Dus ook *Toi-même*, Gy zelve, *Lui-même*, Hy zelve, *Elle-même*, Zy zelve, *Soi-même*, Zig zelven, enz.

DERDE AFDALINGE,

Van de bezittende Voornaemen, das genaemt, een, dat men daer door iets beduid, dat iemand aen gaet, of toebehoort; en, tot onderrigtinge der Leerlingen, ik hebbe by elk een zelfstandig Naem-woord gevoegt.

ZAMEN-GEVOEGDE.

MANNELYK EENTAL.

<i>Nom.</i>	mon Frere.	<i>Nam.</i>	mynen Broeder.
<i>Gen.</i>	de mon Frere.	<i>Vob.</i>	van mynen Broeder.
<i>Dat.</i>	à mon Frere.	<i>Gev.</i>	aen mynen Broeder.
<i>Acc.</i>	mon Frere.	<i>Bef.</i>	mynen Broeder.
<i>Voc.</i>	ô mon Frere.	<i>Aenr.</i>	ô mynen Broeder.
<i>Abl.</i>	de mon Frere.	<i>Afn.</i>	van mynen Broeder.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	mes Freres.	<i>Nam.</i>	myne Broeders.
<i>Gen.</i>	de mes Freres.	<i>Vob.</i>	van myne Broeders.
<i>Dat.</i>	à mes Freres.	<i>Gev.</i>	aen myne Broeders.
<i>Acc.</i>	mes Freres.	<i>Besch.</i>	myne Broeders.
<i>Voc.</i>	ô mes Freres.	<i>Aenr.</i>	ô myne Broeders.
<i>Abl.</i>	de mes Freres.	<i>Afn.</i>	van myne Broeders.

VRAUWELYK EENTAL.

<i>Nom.</i>	ma Sœur.	<i>Namer.</i>	myne Zuster.
<i>Gen.</i>	de ma Sœur.	<i>Vodeth.</i>	van myne Zuster.
<i>Dat.</i>	à ma Sœur.	<i>Gever.</i>	aen myne Zuster.
<i>Acc.</i>	ma Sœur.	<i>Beschuld.</i>	myne Zuster.
<i>Voc.</i>	ô ma Sœur.	<i>Aenrop.</i>	ô myne Zuster.
<i>Abl.</i>	de ma Sœur.	<i>Afneem.</i>	van myne Zuster.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	mes Sœurs.	<i>Namer</i> ,	myne Zusters.
<i>Gen.</i>	de mes Sœurs.	<i>Vóort.</i>	van myne Zusters.
<i>Dat.</i>	à mes Sœurs.	<i>Geve.</i>	aen myne Zusters.
<i>Acc.</i>	mes Sœurs.	<i>Beschuld.</i>	myne Zusters.
<i>Voc.</i>	ô mes Sœurs.	<i>Aenroep.</i>	ô myne Zusters.
<i>Abl.</i>	de mes Sœurs.	<i>Afne.</i>	van myne Zusters.

Aldus de volgende.

<i>Mannelyk Eéntal.</i>		<i>Vrouwel. Eéntal.</i>	
<i>Ton</i> ,	Uwen.	<i>Ta</i> ,	Uwe.
<i>Son</i> ,	Zynen.	<i>Sa</i> ,	Zyne.
<i>Notre</i> ,	Onzen.	<i>Notre</i> ,	Onze.
<i>Votre</i> ,	Uwen.	<i>Votre</i> ,	Uwe.
<i>Leur</i> ,	Hunnen.	<i>Leur</i> ,	Hunne.

Veeltal, Mannelyk en Vrouwelyk.

<i>Tes</i> ,	Uwe.	<i>Ses</i> ,	Zyne.	<i>Nos</i> ,	Onze.
<i>Vos</i> ,	U-lieden.	<i>Leurs</i> ,	Hunne.		

SCHEIDENDE VOORNAEMEN,

Die gebruikt worden na dat den Naem gestelt is, by voorbeeld, na t' hebben gesproken van eên Kleed, Tafel enz., men zegt: 't is myne, 't is het zyne, enz.

AFDALINGE.

MANNELYK EÉNTAL.

<i>Nom.</i>	le Mien.	<i>Namer</i> ,	den Mynen.
<i>Gen.</i>	du Mien.	<i>Vóort.</i>	van den Mynen.
<i>Dat.</i>	au Mien.	<i>Gever</i>	aen den Mynen.
<i>Acc.</i>	le Mien.	<i>Besch.</i>	den Mynen.
<i>Abl.</i>	du Mien.	<i>Afn.</i>	van den Mynen.

VEELTAL.

<i>Nom.</i> les Miens.	<i>Namer,</i> de Myne.
<i>Gen.</i> des Miens.	<i>Voortb.</i> van de Myne.
<i>Dat.</i> aux Miens.	<i>Gever,</i> aen de Myne.
<i>Acc.</i> les Miens.	<i>Besbuld.</i> de Myne.
<i>Abl.</i> des Miens.	<i>Afnem.</i> van de Myne.

VRAUWELYK, EENTAL.

<i>Nom.</i> la Miene.	<i>Namer,</i> de Myne.
<i>Gen.</i> de la Miene.	<i>Voortb.</i> van de Myne.
<i>Dat.</i> à la Miene.	<i>Gever,</i> aen de Myne.
<i>Acc.</i> la Miene.	<i>Besb.</i> de Myne.
<i>Abl.</i> de la Miene.	<i>Afnem.</i> van de Myne.

VEELTAL.

<i>Nom.</i> les Miennes.	<i>Namer,</i> de Myne.
<i>Gen.</i> des Miennes.	<i>Voortb.</i> van de Myne.
<i>Dat.</i> aux Miennes.	<i>Gever,</i> aen de Myne.
<i>Acc.</i> les Miennes.	<i>Besbuld.</i> de Myne.
<i>Abl.</i> des Miennes.	<i>Afnem.</i> van de Myne.

Aldus de volgende.

<i>Mannelyk.</i>	<i>Vrouwelyk.</i>
Le Tien.	La Tienne.
Le Sien.	La Siene.
Le Notre.	La Notre.
Le Votre.	La Votre.
Le Leur.	La Leur.

G

VIERDE AFDALINGE,

Van de aetwyzende Voornaemen, die genaemt, om dat zy dienen om het te namon, het gene men met de vingers kan aetwyzen.

ZAMEN-GEVOEDE.

MANNELYK EENTAL.

<i>Nom.</i>	ce Livre.	<i>Namer,</i>	dezen Boek.
<i>Gen.</i>	de ce Livre.	<i>Voortb.</i>	van dezen Boek.
<i>Dat.</i>	à ce Livre.	<i>Gever,</i>	aen dezen Boek.
<i>Acc.</i>	cet Livre.	<i>Beschuld.</i>	dezen Boek.
<i>Abl.</i>	de ce Livre.	<i>Afnem.</i>	van dezen Boek.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	ces Livres.	<i>Namer,</i>	deze Boeken.
<i>Gen.</i>	de ces Livres.	<i>Voortb.</i>	van deze Boeken.
<i>Dat.</i>	à ces Livres.	<i>Gever,</i>	aen deze Boeken.
<i>Acc.</i>	ces Livres.	<i>Beschuld.</i>	deze Boeken.
<i>Abl.</i>	de ces Livres.	<i>Afnem.</i>	van deze Boeken.

VRAUWELYK EENTAL.

<i>Nom.</i>	cette Table.	<i>Namer,</i>	deze Tafel.
<i>Gen.</i>	de cette Table.	<i>Voortb.</i>	van deze Tafel.
<i>Dat.</i>	à cette Table.	<i>Gever,</i>	aen deze Tafel.
<i>Acc.</i>	cette Table.	<i>Beschuld.</i>	deze Tafel.
<i>Abl.</i>	de cette Table.	<i>Afnem.</i>	van deze Tafel.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	ces Tables.	<i>Namer,</i>	deze Tafels.
<i>Gen.</i>	de ces Tables.	<i>Voortb.</i>	van deze Tafels.
<i>Dat.</i>	à ces Tables.	<i>Gever,</i>	aen deze Tafels.
<i>Acc.</i>	ces Tables.	<i>Beschuld.</i>	deze Tafels.
<i>Abl.</i>	de ces Tables.	<i>Afnem.</i>	van deze Tafels.

Mannelyk, beginnende met eenen Klinker
of stomme H.

EENTAL.

<i>Nom.</i>	cet Enfant.	<i>Namer,</i>	dit Kind.
<i>Gen.</i>	de cet Enfant.	<i>Voortb.</i>	van dit Kind.
<i>Dat.</i>	à cet Enfant.	<i>Gever,</i>	aen dit Kind.
<i>Acc.</i>	cet Enfant.	<i>Beschuld.</i>	dit Kind.
<i>Abl.</i>	de cet Enfant.	<i>Afstem.</i>	van dit Kind.

VEENTAL.

<i>Nom.</i>	ces Enfans.	<i>Namer,</i>	deze Kinders.
<i>Gen.</i>	de ces Enfans.	<i>Voort.</i>	van deze Kinders.
<i>Dat.</i>	à ces Enfans.	<i>Gever,</i>	aen deze Kinders.
<i>Acc.</i>	ces Enfans.	<i>Beschuld.</i>	deze Kinders.
<i>Abl.</i>	de ces Enfans.	<i>Afne.</i>	van deze Kinders.

SCHEIDENDE VOORNAEMEN.

<i>Mannelyk, eental,</i>	Celui, den Genen.
<i>Mannelyk, veental,</i>	Ceux, de Gene.
<i>Vrouwelyk, eental,</i>	Celle, de Gene.
<i>Vrouwelyk, veental,</i>	Celles, de Gene.

Mannelyk, eental.

Celui-ci, & Celui-là, Dezen, en Dien.

Mannelyk, veental.

Ceux-ci, & Ceux-là, Deze, en Die.

Vrouwelyk, eental,

Celle-ci, & Celle-là, Deze, en Die.

Vrouwelyk, veental.

Celles-ci, & Celles-là Deze, en die.

MANNELTKEN VRAUWELTK.

EEN- EN VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Ceci, Cela.	<i>Namer,</i>	Dit, Dat.
<i>Gen.</i>	de Ceci, Cela.	<i>Voortb.</i>	van Dit, Dat.
<i>Dat.</i>	à Ceci, Cela.	<i>Gever,</i>	aen Dit, Dat.
<i>Acc.</i>	Ceci, Cela.	<i>Beschuld.</i>	Dit, Dat.
<i>Abl.</i>	de Ceci, Cela.	<i>Afnem.</i>	van Dit, Dat.

E E N A N D E R.

<i>Nom.</i>	ce Qui.	<i>Namer,</i>	het Gene.
<i>Gen.</i>	de ce Qui.	<i>Voortb.</i>	van het Gene.
<i>Dat.</i>	à ce Qui.	<i>Gever,</i>	aen het Gene.
<i>Acc.</i>	ce Que.	<i>Beschuld.</i>	het Gene.
<i>Abl.</i>	de ce Qui.	<i>Afnem.</i>	van het Gene.

VYFDE AFDALINGE,

*Van d'ondervragende Voornaemen, dus genaemt,
om dat zy alleenelyk dienen om t'ondervragen,
en zyn vervoegde.*

MANNELYK, EENTAL.

Nom. quel Pere? *Namer,* welken Vader?
Gen. de quel Pere? *Voort.* van welken Vader?
Dat. à quel Peré? *Gever,* aen welken Vader?
Acc. quel Peré? *Beschuld.* welken Vader?
Abl. de quel Pere? *Afn.* van welken Vader?

VEELTAL.

Nom. quels Peres? *Namer.* welke Vaders?
Gen. de quels Perés? *Voór.* van welke Vaders?
Dat. à quels Peres? *Gever* aen welke Vaders?
Acc. quels Peres? *Beschuld.* welke Vaders?
Abl. de quels Peres? *Afn.* van welke Vaders?

VRAUWELYK, EENTAL.

Nom. quelle Mere? *Nam.* welke Moeder?
Gen. de quelle Mère? *Voort* van welke Moeder?
Dat. à quelle Mere? *Gev.* aen welke Moeder?
Acc. quelle Mere? *Beschuld.* welke Moeder?
Abl. de quelle Mere? *Afn.* van welke Moeder?

VEELTAL.

N. quelles Meres? *N.* welke Moeders?
G. de quelles Meres? *V.* van welke Moeders?
D. à quelles Meres? *G.* aen welke Moeders?
A. quelles Meres? *B.* welke Moeders?
A. de quelles Meres? *A.* van welke Moeders?

Andere ondervragende Voornaemen, als'er geen Naem- of Werkwoord byfaect.

MANNELYK, EENTAL.

Lequel, duquel, auquel?

Den welken, van den welken, aen den welken,

VEELTAL.

Lesquels, desquels, auxquels.

De welke, van de welke, aen de welke?

VRAUWELYK, EENTAL.

Laquelle, de laquelle, à laquelle?

De welke, van de welke, aen de welke?

VEELTAL.

Lesquelles, desquelles, auxquelles.

De welke, van de welke, aen de welke?

Qui, de qui, à qui? Wie, van wie, aen wie?

VRAEGE. Hoe zal men de Voornaemen *quel*, en *lequel* onderscheiden?

ANTW. Als'er onmiddelyk een Naemwoord volgt, men gebruikt *quel*, om dat het van de ver-
voegde Voornaemen is, by voorbeeld: .

Quel heureux jour? Wat gelukkigigen dag?

De quel Livre parlez-vous? Van wat Boek spreekt gy?

Lequel de ces Auteurs? Welke van deze Schryvers?

A laquelle de ces deux choses le tiendrez-vous?
Aen welk van deze twee zaken zult gy 't houden?

ZESDE AFDALINGE,

Kan de heerekkelyke Voornaemen, bet is te zeggen,
dat die betrek hebben op bet genaemde.

SCHEIDENDE VOORNAEM.

MANNELYK, EENTAL.

<i>Nom.</i>	Lequel.	<i>Namer</i> , den Welken.
<i>Gen.</i>	Duquel, DONT.	<i>Voort.</i> van den Welken.
<i>Dat.</i>	Auquel.	<i>Gever</i> , aen den Welken.
<i>Acc.</i>	Lequel.	<i>Beschuld.</i> den Welken.
<i>Abl.</i>	Duquel.	<i>Afn.</i> vanden Welken.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Lesquels.	<i>Namer</i> , de Welke.
<i>Gen.</i>	Desquels, DONT.	<i>Voortb.</i> van de Welke.
<i>Dat.</i>	Auxquels.	<i>Gever</i> , aen de Welke.
<i>Acc.</i>	Lesquels.	<i>Beschuld.</i> de Welke.
<i>Abl.</i>	Desquels.	<i>Afnem.</i> van de Welke.

VRAUWELYK, EENTAL.

<i>Nom.</i>	Laquelle.	<i>Namer</i> , de Welke.
<i>Gen.</i>	de Laquelle, DONT.	<i>Voort.</i> van de Welke.
<i>Dat.</i>	à Laquelle.	<i>Gever</i> , aen de Welke.
<i>Acc.</i>	Laquelle.	<i>Beschuld.</i> de Welke.
<i>Abl.</i>	de Laquelle.	<i>Afn.</i> vande Welke.

VEELTAL.

<i>Nom.</i>	Lesquelles.	<i>Nam.</i> de Welke.
<i>Gen.</i>	Desquelles, DONT.	<i>Voort.</i> van de Welke.
<i>Dat.</i>	Auxquelles.	<i>Gev.</i> aen de Welke.
<i>Acc.</i>	Lesquelles.	<i>Beschul.</i> de Welke.
<i>Abl.</i>	Desquelles.	<i>Afn.</i> van de Welke.

<i>Nom.</i>	Qui.	<i>Nom.</i>	Die.
<i>Gen.</i>	de Qui, DONT,	<i>Voortb.</i>	van Wien.
<i>Dat.</i>	à Qui.	<i>Gever,</i>	aen Wien.
<i>Acc.</i>	Que.	<i>Besculd.</i>	Dien.
<i>Abl.</i>	de Qui.	<i>Afnem.</i>	van Wien.

Van de betrekkelijke Voornaemen *Lequel* en *Qui* moet men bemerken, dat *qui* niet als van Perzoonen kan gezeit worden, en *Lequel* en *Laquelle* van dieren of levenloozé zaeken, by voórbeeld, het ware zottelyk te zeggen *le chien de qui je parle*, den hond waer van ik spreke, *une chambre à qui je ferai une changement*, eéne kamer waer aen ik eéne veranderinge zal dóen; maer men moet zeggen *le chien du quel je parle*, *la chambre à laquelle*, enz.

ZEVENSTE AFDALINGE,

Van Onbepaalde Voornaemen.

MANNELYK.	VRAUWELYK.	
<i>Certain,</i>	<i>Certaine,</i>	Zeker.
<i>Chaque,</i>		Ider.
<i>Quelques,</i>		Bénige.
<i>Quelqu'un,</i>	<i>Quelqu'une,</i>	Zommige.
<i>Quiquonque,</i>		Al Wieze.
<i>Chacun,</i>	<i>Chacune,</i>	Ider eén.
<i>Autrui,</i>		Eén ander.
<i>Rien,</i>		Niet.
<i>Personne,</i>		Niemant.
<i>l'Un l'autre,</i>	<i>l'Une l'autre,</i>	Malkander.
<i>Quoique ce soit,</i>		Wat het zy.
<i>Quique ce soit,</i>		Wie het zy.
<i>Aucun,</i>	<i>Aucune,</i>	Geéne.
<i>Nul,</i>	<i>Nulle,</i>	Geéne.
<i>Un,</i>	<i>Une,</i>	Eéne.
<i>Autre,</i>		Ander.
<i>Même,</i>		Zelve.
<i>Tel,</i>	<i>Telle,</i>	Zoodanig.
<i>Plusieurs,</i>		Verfcheide.
<i>Tout,</i>	<i>Toute,</i>	Alle.

Van de Voornaemen *en, y, en le* zal gewag
gemaekt, of nitteleg gegeven worden in de Werk-
woorden.

want, *ik wil Tafel, ik moet Huis, ik zal Boek,* maekt geenen zin.

VR. Hoe veel tyden zynder daer men één Werkwoord kan instellen?

ANT. Drie, den voortidaa, den tegenwoordigen, en den toekomstigen tyd; d'andere tyden af hangelyke tyden van deze drie, gelyk de volgende Tafel verklaert, de welke begint met het medehelpende Werkwoord *être*, wezen of zyn, en *avoir*, hebben, dus gelyk om dat het medehelpt in d'andere Werkwoorden te roeren of bewegen.

Alle d'andere Werkwoorden deelen de Franschen in vier deelen, d'eerste uitgaende in *er*, gelyk *aimer* beminnen.

De tweede in *ir*, gelyk *punir*, straffen.

De derde, in *re*, gelyk *attendre*, wagt.

De vierde, in *oir*, gelyk *recevoir*, ontfangen.

d'Uitnemingen zyn ook vervat in deze volgende Tafel.

ONDER RIGTINGE,

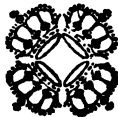
Aengaende het Gebruik van deze volgende Lyste.

Bemerkt dat 't eerste Werkwoord *aimer*, begint met eénen Klinker, en daerom de *e* afgenomen is van den Voórnaem *Je*; voór de dry andere, en alle die met eéne Medeklinker beginnen, moet die blijven, zonder uitnemingen.

Ik hebbe deze Tafel gestelt voór het gemak der Leérlingen, om dat zy d'uitgangen, en d'uitnemingen der zelve met den eersten oogslag zonden kunnen zien.

Desroches, en méér andere Schryvers, hebben om die te vertoonén 100. of méér bladzyden beschreven; dies oordeelende, dat de bondigste redens méést indruk op de gemoederen der Leérlingen geven, ik hebbe die Tafel op 4. bladzyden afgebeeld.

Het scheén my onnoódig te wezen de Tyden uit te drukken voór de Werkwoórdén, die agter deze Tafel komen, om dat de Leérlingen dan die genoeg zullen onderscheiden, en dat het Vlaems die Tyden genoegzaam te kennen geeft.

oir, hebben.

Tegenwoordigen tyd.	<i>Je suis.</i>	Zyn, hebben.	
	<i>Tu es.</i>	Geweest hebben, gehad hebben.	
	<i>Il est.</i>	Zynde, hebbende.	
	<i>Nous sommes.</i>	Geweest hebbende, gehad hebbende.	
	<i>Vous êtes.</i>	Geweest, gehad.	
	<i>Ils sont.</i>	Van te zyn, } Van te hebben. Al zynde, } Al hebbende.	

Onzekert. tyd.	<i>J'étois.</i>	Om te zyn, } Om te hebben.
	<i>Tu étois.</i>	
	<i>Il seroit.</i>	
	<i>Nous serions.</i>	

Vous seriez. om aen te moedigen, of om te vermaent, om dat het de toevoegelyke
Ils seroient. *tu est petit, il est ricbe, nous sommes* dat het de lydende Deelwoorden helpt
J'aurois aimé, tu aurais aimé, nous aurions aimé, vous auriez aimé, ils auraient aimé. veelal vrouwelyk *aimées.*

Het Logenende aldus.

Onzeker voegt.	<i>J'aurois aimé.</i>		
	<i>Tu aurais aimé.</i>		
Gebiedende	<i>Il faut que vous soyez.</i>		
	<i>Il faut que vous soyez.</i>		
Gebiedende	<i>Je ne suis pas.</i>	Ik ben niet.	
	<i>Tu n'es pas.</i>	Gy zyt niet.	
Gebiedende	<i>Il n'est pas.</i>	Hy is niet.	
	<i>Nous ne sommes pas.</i>	Wy zyn niet.	
Gebiedende	<i>Vous n'êtes pas.</i>	Gylieden zyt niet.	
	<i>Ils ne sont pas.</i>	Zy zyn niet.	
Gebiedende	<i>Je n'étais pas.</i>	Ik was niet.	
	<i>Tu n'étais pas.</i>	Gy waert niet.	
Gebiedende	<i>Il n'était pas.</i>	Ik hebbe niet geweest	
	<i>Nous n'étions pas.</i>	Ik zal niet zyn.	
Gebiedende	<i>Vous n'étiez pas.</i>		
	<i>Ils n'étaient pas.</i>		

Je ne suis pas, ben ik niet, enz. mag ook zeggen voor 't ondervragende

Ik	beminne, straffe, wagte, ontfange.
Gy	bemint, straft, wagt, ontfangt.
Hy	bemint, straft, wagt, ontfangt.
Wy	beminnen, straffen, wagten, ontfangen.
Gyl.	bemint, straft, wagt, ontfangt.
Zy	beminnen, straffen, wagten, ontfangen.

Ik	beminde, straffe, wagtede, ontfangde.
Gy	beminde, straffe, wagtede, ontfangde.
Hy	beminde, straffe, wagtede, ontfangde.
Wy	beminden, straffen, wagteden, ontfangden.
Gyl.	beminde, straffe, wagtede, ontfangde.
Zy	beminden, straffen, wagteden, ontfangden.

Ik <i>Ziet hier bo- ven.</i>	beminde, enz. <i>Ziet hier boven.</i>
-------------------------------------	---------------------------------------

Ik hebbe Gy hebt Hy heeft Wy hebben Gyl. hebt Zy hebben	bemint, gestraft, gewagt, ontfangen.
--	--------------------------------------

Ik hadde Gy hadde Hy had Wy hadden	bemint, gestraft, gewagt, ontfangen.
---	--------------------------------------

Volbragt en me ontfangen hebben.
als volbragt.

Tegenwoórdi tende, ontfangende.
Deélwoórd.

Voórleden ontfangen hebbende.
Deélwoórd.

Lydende ontfangen.
Deélwoórd.

<i>Assurer</i> ,	<i>Il gréla,</i>	Het hagelde.
<i>Ataquer</i> ,	<i>Il a grélé,</i>	Het heeft gehagelt.
<i>Avancer</i> ,	<i>Il avoit grélé,</i>	Het hadde gehagelt.
<i>Baiser</i> ,	<i>Il eut grélé,</i>	Het hadde gehagelt.
<i>Boucher</i> ,	<i>Il grélera,</i>	Het zal hagelen.
<i>Bruler</i> ,	<i>Il aura grélé,</i>	Het zal gehagelt hebben.
<i>Cacher</i> ,	<i>Il gréleroit,</i>	Het zoude hagelen.
<i>Casser</i> ,	<i>Il auroit grélé,</i>	't Zoude gehagelt hebben
<i>Cesser</i> ,	<i>Qu'il gréle,</i>	Dat het hagele.
<i>Chasser</i> ,	<i>Qu'il grélât,</i>	Dat het hagelde.
<i>Changer</i> ,	<i>Qu'il ait grélé,</i>	Dat het gehagelt heeft.
<i>Chercher</i> ,	<i>Qu'il eût grélé,</i>	Dat het gehagelt hadde.
<i>Commencer</i> ,	<i>Avoir grélé,</i>	Gehagelt hebben.
<i>Crier</i> ,	<i>Grélant,</i>	Hagelende.
<i>Contenter</i> ,	<i>Ayant grélé,</i>	Gehagelt hebbende.
<i>Délivrer</i> ,	<i>Grélé,</i>	Gehagelt.
<i>Designier</i> ,	<i>De gréler,</i>	Van te hagelen.
<i>Embrasser</i> ,	<i>En grélant,</i>	Al hagelende.
<i>Emporter</i> ,	<i>Pour gréler,</i>	Om te hagelen.
	<i>Dus Tonner,</i>	Donderen.
	<i>Géler,</i>	Vriezen.
	<i>Neiger,</i>	Sneéuwen.

yn, of den gemeéenen regel niet volgen.

*ils vont.
ont.*

ons, que vous ailliez, qu'ils aillent.

} Ik gae.
Ik zal gaen.
Gaet.
Dat ik Gae.

, vous enverrez, ils enverront.

} Ik zal zenden.

*s courez, ils courent.
vous courûtes ils coururent.
vous courrez, ils courront.
c.*

} Ik lope.
Ik liep.
Ik zal lopen.

*vous couvrez, ils couvrent.
t. Couvert, gedekt.*

} Dekken.

vous, cueillez, ils cueillent.

} Ik plukke.

, ils fuient.

) Ik vlugte.

*mourez, ils meurent.
us mourûtes, ils moururent.
vous mourrez, ils mourront.*

} Ik sterve.
Ik stierf.
Ik zal sterven.

*ez, ils dorment.
tir, servir, se repentir, sortir.*

} Ik slape.

*, ils tiennent.
venir, convenir, devenir.*

} Ik Houde.

Gebruik van het Werkwoord *Falloir*,
moeten, met één onbepaald woord.

TEGENWOÓRDIGEN TYD.

<i>Il me faut sortir,</i>	Ik moet uitgaen.
<i>Il te faut sortir,</i>	Gy moet uitgaen.
<i>Il lui faut sortir,</i>	Hy moet uitgaen.
<i>Il nous faut sortir,</i>	Wy moeten uitgaen.
<i>Il vous faut sortir,</i>	Gy-lieden moet uitgaen.
<i>Il leurs faut sortir,</i>	Zy moeten uitgaen.

ONVOLMAEKT.

Il me falloit, Ik moeste, enz.

VOÓRLEDEN ONBEPAAELD.
Il m'a fallu, Ik hebbe moeten enz.

TOEKOMENDE.

Il me faudra, Ik zal moeten enz.

ONZEKER.

Il me faudrait, Ik zoude moeten enz.
't Is 't éénigste woord daer *men* niet door *on* ver-
word. Ziet de volgende.

<i>Il faut,</i>	Men moet.
<i>Il falloit,</i>	Men moeste.
<i>Il fallut,</i>	Men moeste.
<i>Il a fallu,</i>	Men heeft moeten.
<i>Il avoit fallu,</i>	Men hadde moeten.
<i>Il eut fallu,</i>	Men hadde moeten.
<i>Il faudra,</i>	Men zal moeten.
<i>Il aura fallu,</i>	Men zal hebben moeten.
<i>Il faudrait,</i>	Men zoude moeten.
<i>Il auroit fallu,</i>	Men zoude hebben moeten.

<i>Qu'il faille,</i>	Laet men moeten.
<i>Qu'il faille,</i>	Dat men moet.
<i>Qu'il fallût,</i>	Dat men moeste.
<i>Qu'il ait fallu,</i>	Dat men heeft moeten.
<i>Qu'il eût fallu,</i>	Dat men hadde moeten.

Devoir, Schuldig zyn, of moeten.
Je dois, Ik ben schuldig, ik moet.

Tu dois,

Il doit,

Nous devons,

Vous devez,

Ils doivent,

Je devois,

J'ai du,

Ik was schuldig.

Ik hebbe schuldig geweest, enz.

Andere Perzoonêle.

<i>C'est,</i>	Het is.
<i>Ce sont,</i>	Het zyn.
<i>C'étoit,</i>	Het was.
<i>C'étoient,</i>	Het waren.
<i>Ce fut,</i>	Het was.
<i>Ce furent,</i>	Het waren.
<i>Ça été,</i>	Het heeft geweest.
<i>C'ont été,</i>	Het hebben geweest.
<i>C'avois été,</i>	Het hadde geweest.
<i>C'avoient été,</i>	Het hadden geweest.
<i>C'eut été,</i>	Het hadde geweest.
<i>C'eurent été,</i>	Het hadden geweest.
<i>Ce sera,</i>	Het zal zyn.
<i>Ce seront,</i>	Het zullen zyn.
<i>C'aura été,</i>	Het zal geweest zyn.
<i>C'auront été,</i>	Het zullen geweest zyn.

<i>Ce ferdit y</i>	Het zoude zyn.
<i>Ce seroient</i> ,	Het zouden zyn.
<i>C'auroit</i> ,	Het zoude geweest zyn.
<i>Que ce soit</i> ,	Laet het zyn.
<i>Que ce soient</i> ,	Laet het zyn.
<i>Que ce fut</i> ,	Dat het ware.
<i>Que ce fussent</i> ,	Dat het waren.
<i>Que c'ait été</i> ,	Dat het heeft geweest.
<i>Que c'aient été</i> ,	Dat het hebben geweest.
<i>Que c'eut été</i> ,	Dat het hadde geweest.
<i>Que c'eussent été</i> ,	Dat het hadden geweest.

Andere Onperzoonle.

<i>Il y a</i> ,	Daer is.
	Daer zyn.
<i>Il y avoit</i> ,	Daer was.
	Daer waren.
<i>Il y eut</i> ,	Daer was.
	Daer waren.
<i>Il y a eu</i> ,	Daer is geweest.
	Daer zyn geweest.
<i>Il y avoit</i> ,	Daer hadde geweest.
	Daer hadden geweest.
<i>Il y eut en</i> ,	Daer hadde geweest.
	Daer hadden geweest.
<i>Il y aura</i> ,	Daer zal zyn.
	Daer zullen zyn.
<i>Il y aura eu</i> ,	Daer zal geweest zyn.
	Daer zullen geweest zyn.
<i>Il y auroit</i> ,	Daer zoude zyn.
	Daer zouden zyn.
<i>Il y auroit eu</i> ,	Daer zoude geweest zyn.
	Daer zouden geweest zyn.
<i>Qu'il y ait</i> ,	Laet er zyn, enz.

Andere onperzoonle Werkwoorden.

<i>On parle,</i>	Men spreekt.
<i>On parloit,</i>	Men sprak.
<i>On parla,</i>	Men sprak.
<i>On a parlé,</i>	Men heeft gesproken.
<i>On avoit parlé,</i>	Men hadde gesproken.
<i>On eut parlé,</i>	Men hadde gesproken.
<i>On parlera,</i>	Men zal spreken.
<i>On aura parlé,</i>	Men zal gesproken hebben.
<i>On parleroit,</i>	Men zoude spreken.
<i>On auroit parlé,</i>	Men zoude gesproken hebben.
<i>Qu'on parle,</i>	Dat men spreekt enz.

Nog één ander.

<i>Il tombe,</i>	Daer valt. Daer vallen.
<i>Il tomboit,</i>	Daer viel. Daer vielen.
<i>Il tomba,</i>	Daer viel. Daer vielen.
<i>Il est tombé,</i>	Daer is gevallen. Daer zyn gevallen.
<i>Il étoit tombé,</i>	Daer was gevallen. Daer waren gevallen.
<i>Il fut tombé,</i>	Daer was gevallen. Daer waren gevallen.
<i>Il tombera,</i>	Daer zal vallen. Daer zullen vallen.
<i>Il sera tombé,</i>	Daer zal gevallen zyn. Daer zullen gevallen zyn.
<i>Il tomberoit,</i>	Daer zoude vallen. Daer zouden vallen.
<i>Il seroit tombé,</i>	Daer zoude gevallen zyn. Daer zouden gevallen zyn.
<i>Qu'il tombe.</i>	Laet'er vallen.

Andere Werkwoorden met de Voornaemen
en, y en le.

EN, als het eenen Voornaem beduid, word in 't vlaems vertaelt door *er*, *daer af*, *daer van*, en *daer over*, by voorbeeld:

<i>J'en parle,</i>	}	Ik spreke daer af, ik spreek'er af, ik spreke daer van, ik spreke daer over.
<i>Tu en parles,</i>		
<i>Il en parle,</i>		
<i>Nous en parlans,</i>		
<i>Vous en parlez,</i>		
<i>Ils en parlent,</i>	}	

J'en parlois, Ik sprak'er af, enz.

T, word in 't vlaems vertaelt door *er*, *daer*, nae toe, enz.

<i>J'y suis,</i>	Ik ben'er.
<i>Tu y es,</i>	Gy zyt'er.
<i>Il y est,</i>	Hy is'er.
<i>Nous y sommes,</i>	Wy zyn'er.
<i>Vous y êtes,</i>	Gylieden zyt'er.
<i>Ils y sont,</i>	Zy zyn'er, enz.

Le word in 't vlaems vertaelt door *bet* en *staet*, altyd voer het werkwoord, by voorbeeld.

<i>Je le lui dirai,</i>	Ik zal het hem zeggen.
<i>Tu le lui diras,</i>	Gy zult het hem zeggen.
<i>Il le lui dira,</i>	Hy zal het hem zeggen.
<i>Nous le lui dirons,</i>	Wy zullen het hem zeggen.
<i>Vous le lui direz,</i>	Gylieden zult het hem zeggen.
<i>Ils le lui diront,</i>	Zy zullen het hem zeggen.

H

Dog, als men gebied moet het woórdeken *bet* agter staen, zóó volgt:

<i>Dites le moi,</i>	Zegt het my.
<i>Donnez le moi,</i>	Geeft het my.
<i>Paiez le moi,</i>	Betaélt het my, enz.

Van de lydende Deélwoórden met het Werkwoórd *être*, wezen of zyn.

<i>Je suis aimé,</i>	Ik ben bemint.
<i>Tu es aimé,</i>	Gy zyt bemint.
<i>Il est aimé,</i>	Hy is bemint.
<i>Nous sommes aimés,</i>	Wy zyn bemint.
<i>Vous êtes aimés,</i>	Gylieden zyt bemint.
<i>Ils sont aimés,</i>	Zy zyn bemint.

Dit heeft in 't vrouwelyk *aimée*, veeltal man- nelyk *aimés*, en veeltal vrouwelyk *aimées*.

Van de betrekkelijke Werkwoórden, dat is, van die betrek hebben op zig zelven, of op één ander, te weten:

<i>Je me corrige,</i>	Ik betere my.
<i>Tu te corriges,</i>	Gy betert u.
<i>Il se corrige,</i>	Hy betert zig.
<i>nous nous corrigeons,</i>	Wy beteren ons.
<i>Vous vous corrigez,</i>	Gylieden betert u.
<i>Ils se corrigent,</i>	Zy beteren hun.
<i>Je me corrigeois,</i>	Ik beterde my.
<i>Se corriger,</i>	Zig beteren, enz.

VRAEGE. Hoe vele Werkwoorden zynder?

ANTW. Vyf, die men naemt als volgt:

Verbe Auxiliaire. Medehelpende Werkwoord.

Verbe Actif. Bedryvende Werkwoord.

Verbe Neutre. Onzydig Werkwoord.

Verbe Passif. Lydende Werkwoord.

Verbe Reciproque. Betrekkelyk Werkwoord.

VRA. Wat beduideniffen hebben deze benamingen?

ANT. 't Eérste word medehelpende genaemt, om dat het d'ander Werkwoorden helpt roeren.

Het tweede bedryvende, om dat het beweginge beduid, en dat men daer voor kan stellen *iemant*, waer aen zy kennelyk zyn, by voorbeeld, *dragen*, *kennen*, *schryven*, enz. zyn bedryvende Werkwoorden, om dat men kan zeggen *iet dragen*, *iemant kennen*, *iet schryven* enz.

Het derde word onzydig genaemt, om dat het geéne beweginge beduid, het welke kennelyk is als men het woord *iet* daer niet wel kan stellen, by voorbeeld, *flapen* en *komen*, zyn onzydige Werkwoorden, om dat men niet kan zeggen *iet flapen*, of *iet komen*.

Het vierde, word genaemt lydende Werkwoord, om dat het d'uitdrukkinge van lyden of gevoelen des herten te kennen geeft; het word gemaakt van het medehelpende Werkwoord *wezen*, daer by voegende een lydende Deelwoord aldus: *je suis aimé*, *tu es aimé*, *il est aimé*, enz.

De betrekkelyke Werkwoorden zyn die, de welke betrek op zig zelfs, of op één ander te kennen geven, by voorbeeld: *je me corrige*, ik betere my, *tu te corriges*, gy betert u, enz.

d'Onperzoónele hebben geéne andere perzoónen
voór zig als den derden, en daerom dus genaemt.

V O Ó R B E E L D.

<i>Il pleut,</i>	Het regent.
<i>Il pleuvoit,</i>	Het regende.
<i>Il plut,</i>	Het regende.
<i>Il a plut,</i>	Het heeft geregent.
<i>Il avoit plu,</i>	Het hadde geregent.
<i>Il eut plu,</i>	Het hadde geregent.
<i>Il pleuvra,</i>	Het zal regenen.
<i>Il aura plu,</i>	Het zal geregent hebben.
<i>Il pleuvroit,</i>	Het zoude regenen.
<i>Il auroit plu,</i>	't Zoude geregent hebben.
<i>Qu'il pleuve,</i>	Laet het regenen, enz.

DUS DE VOLGENDE.

<i>Neiger,</i>	Sneéuwen.
<i>Gréler,</i>	Hagelen.
<i>Tonner,</i>	Donderen.
<i>Tomber,</i>	Vallen, enz.

VIERDE HOOFDSTUK,

Van de Deelwoorden die aen eenige veranderinge onderworpen zyn, en van de vier veranderlyke woorden.

HEt Deelwoord is het vyfde veranderlyk woord, zoó genaemt om dat het eén deel is van het Werk- en Naemwoord. Ziet hier eenige der zelve.

BEDRYVENDE DEELWOORDEN.

<i>Aimant,</i>	Beminnende.
<i>Avancant,</i>	Voórderende.
<i>Assurant,</i>	Verzekerende.
<i>Apaisant,</i>	Bevredigende.
<i>Apellant,</i>	Roepende.
<i>Aportant,</i>	Brengende.
<i>Acbetant,</i>	Kopende.
<i>Accusant,</i>	Beschuldigende.
<i>Alumant,</i>	Ontstekende.
<i>Armant,</i>	Wapenende.
<i>Aidant,</i>	Helpende.
<i>Achevant,</i>	Voltrekkende.
<i>Apartenant,</i>	Toebehoórende.
<i>Benissant,</i>	Zegenende.
<i>Courant,</i>	Lopende.
<i>Dormant,</i>	Slapende.
<i>Finissant,</i>	Eindigende.
<i>Nourissant,</i>	Voedende.
<i>Mourant,</i>	Stervende.
<i>Partant,</i>	Vertrekkende.

<i>Punissant</i> ,	Straffende.
<i>Seroant</i> ,	Dienende.
<i>Sartant</i> ,	Uitgaende.
<i>Recevant</i> ,	Ontfangende.
<i>Sachant</i> ,	Wetende.
<i>Voiant</i> ,	Ziende.
<i>Voulant</i> ,	Willende.
<i>Aprenant</i> ,	Leërende.
<i>Comprenant</i> ,	Bevattende.
<i>Disant</i> ,	Zeggende.

LYDENDE DEELWOORDEN.

<i>Aimé</i> ,	Bemint.
<i>Avancé</i> ,	Gevoordert.
<i>Assuré</i> ,	Verzekert.
<i>Apaisé</i> ,	Gepaeit.
<i>Apellé</i> ,	Geroepen.
<i>Aporté</i> ,	Gèbragt.
<i>Acheté</i> ,	Gekogt.
<i>Accusé</i> ,	Beschuldigt.
<i>Alumé</i> ,	Ontsteken.
<i>Armé</i> ,	Gewapent.
<i>Aidé</i> ,	Geholpen.
<i>Achevé</i> ,	Voltrokken.
<i>Appartenu</i> ,	Toebehoort.
<i>Beni</i> ,	Gezegt.
<i>Couru</i> ,	Gelopen.
<i>Dormi</i> ,	Geslapen.
<i>Fini</i> ,	Geëindigt.
<i>Nouri</i> ,	Gevoed.
<i>Mouru</i> ,	Gestorven.
<i>Parti</i> ,	Vertrokken.
<i>Puni</i> ,	Gestraft.
<i>Servi</i> ,	Gedient.

<i>Sorti,</i>	Uitgegaen.
<i>Reçu,</i>	Ontfangen.
<i>Su,</i>	Geweten.
<i>Vu,</i>	Gezien.
<i>Voulu,</i>	Gewilt.
<i>Apris,</i>	Geleért.
<i>Compris,</i>	Gevat.
<i>Dit,</i>	Gezeit.

VRAEGE. Veranderen de Deélwoórden niet?
 ANTW. De bedryvende Deélwoórden veranderen noóit, by voorbeeld :

Un Homme aimant la Vertu,
 Eénen Man beminnende de deugd.

Une Femme aimant la vertu,
 Eéne Vrouwe beminnende de Deugd.

Dog het lydende Deélwoórd verandert zomwylen; maer niet als het digt vervoegt is met zyn Werkwoórd; uitgezondert als het Ledeken *que* daer voór staet, als volgt :

La Lettre que j'ai lue, Den Brief die ik gelezen hebbe.

Les Plumes que j'ai achetées, de Pennen die ik gekogt hebbe.

Ook als het Ledeken *le* daer voór staet. Ziet dit voorbeeld.

Mannelyk. *Je l'ai vu,* ik hebbe hem gezien.

Veeltal. *Je les ai vus,* ik hebbeze gezien.

Vrouwel. *Je l'ai reçue,* ik hebbeze ontfangen.

Veeltal. *Je les ai reçues,* ik hebbeze ontfangen.

Maer als dit al agter staet, lyd het geéne veranderinge. Ziet het volgende.

J'ai reçu la Lettre, j'ai reçu les Lettres &c.

Van de Voórzetzels of onveranderlyke
Woórden.

VRAEGE. **W** At zyn Voórzetzels?

ANTW. Het zyn woórdekens die noóit
aen veranderingen onderworpen zyn en altyd staen
voór eénen Naem of Voórnaem, zoó men kán
zien uit dit volgende voórbeeld.

<i>Dans la Maison,</i>	In het Huis.
<i>Avec moi,</i>	Met my.
<i>Après l'étude,</i>	Na het onderzoek.
<i>Pour lui,</i>	Voór hem.

VRA. Waer aen zal men de Voórzetzels kunnen
kennen?

ANTW. Als men agter eén woórd kan stellen
wie, wat, van wie of *aen wie*, by voórbeeld,
by, tot en *met*, zyn Voórzetzels, om dat men
kan zeggén *by wie, tot wat, met wie*, en *op
wie*.

Dog, dewyl de Voórzetzels in het frans vele
onaerdige draeiën hebben, daer af men geénen
regel kan maken, dies, om die wel t'onderschei-
den, ziet dit volgende.

<i>Malgré vous,</i>	In weérwil van u.
<i>Des le matin,</i>	Van 's morgens.
<i>Quant à vous,</i>	Wat u belangt.
<i>Jusqu'à la mort,</i>	Tot'er doódt.
<i>Près d'ici,</i>	Digt hier by.
<i>Loin de moi,</i>	Verre van my.
<i>à travers du corps,</i>	Dweërs door 't lighaem.
<i>Au dessus de la tête,</i>	Boven het hoofd.
<i>Au de là de la riviere,</i>	Aen d'ander kant van den vloed.

<i>Où demeurez vous ,</i>	Waer woont gy.
<i>Je demeure à côté de</i>	Ik wone langs de
<i>l'Eglise ,</i>	Kerke.
<i>à l'égard de Dieu ,</i>	Ten opzigte van Godt.
<i>à la reserve de trois ,</i>	Uitgezonderd dry.
<i>à couvert, ou à l'abri des</i>	Vry van slagen.
<i>coups ,</i>	
<i>Entre amis point des</i>	Geén pligtredens onder
<i>complimens ,</i>	Vrienden.
<i>Par force, ou par adresse</i>	Door kragt, of door be-
	hendigheid.

Aengezien dat het Voorzetzel veel swaerigheden lyd, heeft men noódig geoordeeld eenige aen te toónen. Ziet dit volgende.

<i>Du drap à quinze francs</i>	Laken van vyftien gul-
<i>l'aune.</i>	dens d'elle.
<i>à bon marché,</i>	Goeden koop.
<i>à trois lieux d'ici ,</i>	Dry mylen van hier.
<i>Une bête à centis têtes ,</i>	Eéne beéste met hon-
	dert hoofden.
<i>Livre à écrire ,</i>	Schryf-boek.
<i>à Pierre ,</i>	Aen Petrus.
<i>à la porte ,</i>	Aen de dettre.
<i>Je partirai à huit heu-</i>	Ik zal ten agt uren ver-
<i>res ,</i>	trekken.
<i>Parlez à votre tour ,</i>	Spreékt op uwe beurt.
<i>J'ai été à Paris ,</i>	Ik hebbe tot Parys ge-
	weeft.
<i>Tournez à droit ,</i>	Keért regts!
<i>Tournez à gauche ,</i>	Keért lings.
<i>Je vis à la françoise ,</i>	Ik leve op zyn frans.
<i>Je suis babillé à l'an-</i>	Ik ben gekleéd op zyn
<i>gloise ,</i>	Engels.

<i>Una cogn à bras ouverts</i>	Hy heeft my met open armen ontfangen.
<i>Un Verre à Bierre,</i>	Eén Bier-glas.
<i>Un Verre à Vin,</i>	Eén Wyn-glas.
<i>Un Pot à Mustarde,</i>	Eéner Mostaert-pot.
<i>Un Moulin à Vent,</i>	Eéner Wind-molen.
<i>Une Etoffe à fleurs,</i>	Eéne gebloemde Stoffe.
<i>Chambre à manger,</i>	Eét-kamer.

Van de Koppelwoórden, of van het tweede onveranderlyk woord.

VRAEGE. **W** At zyn Koppelwoórden?

ANTW. **W** Het zyn woórdekens die, disnen om den eénen zin ~~aan~~ den anderen te brengen, of te vervoegen, te weten, eén Werkwoord met eén Werkwoord, eéner Naem met eéner Naem, eén Bywoord met eén Bywoord, gelyk 't woórdeken *en*, in 't frans &, enz. by voorbeeld:

Au nom du Pere, & du Fils, & du saint Esprit.
In den naem des Vaders, en des Zoons, en des H. Geéfts.

L'utile & l'agréable, het nuttig en het vermakelyk.

VRA. Hoë onderscheid men eén Koppelwoord uit eén ander?

Als het niet kan gestelt worden voór eén Werkwoord, tusschen twee Naemen, en om eéner zin zamen te binden, zóó blykt uit deze volgende voorbeelden.

<i>Oui & non,</i>	Ja en neén.
<i>Ni vout, ni moi,</i>	Nog gy, nog ik.
<i>Peut-être oui, & peut-être non.</i>	Misschien ja, en. misschien neén.

<i>Aussi bien que vous,</i>	Zoo wel als gy.
<i>Tant que vous voulez,</i>	Zoo veel als gy wilt.
<i>Ou bien, ou mal;</i>	Of wel, of kwalyk.
<i>Ou mort, ou vif,</i>	Of levende, of dood.
<i>Soit que vous,</i>	't Zy dat gy.
<i>Mais,</i>	Maer.
<i>Pourtant, cependant,</i>	Niet te min, nochtan,
<i>néanmoins;</i>	evenwel.
<i>Si non, vous mourrez,</i>	Zoo niet, gy zult sterfē.
<i>Si ce n'est que vous,</i>	Ten zy dat gy.
<i>Pourou que vous soyez,</i>	Mits gy zyt.
<i>Supposé que,</i>	Genomen dat.
<i>à Condition de;</i>	Op besprek van.
<i>En cas que,</i>	By aldien dat.
<i>à Savoir,</i>	Te weten.
<i>à la verité,</i>	Inder waarheid.
<i>à la bonheur,</i>	Ter goeder ure.
<i>Quand,</i>	Waert dat.
<i>Quand même que vous</i>	Alwaert zelve dat gy ge-
<i>fussiez marié,</i>	trauwt waert.
<i>Quoique,</i>	Hoe wel dat.
<i>Comme vous,</i>	Gelyk gy.
<i>Comme cela,</i>	Alzo.
<i>C'est à dire,</i>	't Is te zeggen.
<i>C'est tout du même,</i>	't Is het zelve.
<i>La même chose,</i>	De zelve zaek.
<i>Autant que vous,</i>	Zoo veel als gy.
<i>à Ailleurs,</i>	Anders genomen.
<i>Encor une ou deux fois,</i>	Nog een of twee mael.
<i>Au surplus,</i>	Bovendien.
<i>Car,</i>	Want.
<i>Parce que,</i>	Om dat.
<i>à cause que,</i>	Ter oorzaeke dat.
<i>Puisque je le sai,</i>	Mits dat ik het weet.
<i>Pourquoi non,</i>	Waerom niet.

<i>Tellement que,</i>	Zoódanig dat.
<i>Lorsque,</i>	Als.
<i>Pendant,</i>	Terwyl.
<i>Tandisque,</i>	Toen.
<i>Tant que,</i>	Zoó veel als.
<i>avant que,</i>	Voór dat.
<i>Depuis que,</i>	Zedert dat.
<i>Des que,</i>	Zoó haest als.
<i>En effet,</i>	Inderdaed.
<i>Aussi sibi que,</i>	Zoó haest dat.
<i>Aussi,</i>	Ook.
<i>à peine,</i>	Ter nauwer noód.
<i>Après que,</i>	Na dat.
<i>Enfin,</i>	Immers.
<i>à la fin,</i>	Ten einden.
<i>Ainsi soit il.</i>	Dat het dus geschiede.

Van de Tusschenzetzels, of derde onveranderlyk Woórd.

VRAEGE. **W** At zyn Tusschenzetzels?

ANTW. Het zyn onveranderlyke Woórd-
den, de welke dienen om eénige bewegingen
van de ziele uit te drukken, als van Blydschap,
droefheid, tegenspoed, aenmoedinge enz.

VAN BLYDSCHAP.

Ab Dieu! quel bonheur! Ag Godt! wat geluk!

VAN DROEFHEID EN PYNE.

Aye! ab! quelle douleur! Ag! my! wat pyne!

VAN VREEZE.

Helas! ab! be! c'est fait de moi! Weé my!
eilaes! 'tis gedaen met my!

VAN TEGENSPOED.

Fi! fi don! Foei! hoe vuil is dat!

VAN AENMOEDINGE.

Ça courage! allons! Wel-aen! neem moed!

VAN OPHOUDINGE.

Hola! Houd op!

En zoó voórts van alle de bewegingen der ziele.

Van de Bywoórden, zynde het vierde onveranderlyk woórd.

VRAEGE. **W**at zyn Bywoórden?

ANTW. Het zyn onveranderlyke Woórd- den, die hunne plaetje vinden voor of na de Werkwoórden, om hunne omstandigheden beter uit te drukken, by voorbeeld:

Aimer tendrement, Teérellyk beminnen.

Servir fidèlement, Getrouwelyk dienen.

Teérellyk en *Getrouwelyk*, zyn Bywoórden, om dat zy d'omstandigheden der Werkwoórden te kennen geven: zy worden ten deele gemaekt van de toevoegelyke Naemen, met daer by te voegen *ment* voór 't frans, en *lyk* voór 't vlaems. Ziet de volgende lyfte.

Abominablement,

Terriblement,

Affreusement,

Horiblement,

Abondamment,

Absolument,

Grauwelyk.

Vervaerlyk.

Schrikkelyk.

Afgryzelyk.

Overvloediglyk.

Volkomentlyk.

<i>Absurdement</i> ,	Onredelyk.
<i>Abusivement</i> ,	Verkeerdelyk.
<i>Actuellement</i> ,	Tegenwoordiglyk.
<i>Admirablement</i> ,	Wonderlyk.
<i>Agreablement</i> ,	Aengenaemelyk.
<i>Aisement</i> ,	Gemakkelyk.
<i>Ambitieuxment</i> ,	Hoogmoediglyk.
<i>Amicalement</i> ,	Vriendelyk.
<i>Amplement</i> ,	Ruimelyk.
<i>Annuellement</i> ,	Jaerlyks.
<i>Apparemment</i> ,	Waerfchynelyk.
<i>Artistement</i> ,	Konstiglyk.
<i>Audacieusement</i> ,	Stoutmoediglyk.
<i>Avidement</i> ,	Begeerlyk.
<i>Benignement</i> ,	Zagmoediglyk.
<i>Bourgeoisement</i> ,	Borgerlyk.
<i>Brusquement</i> ,	Haestiglyk.
<i>Charnellement</i> ,	Vleeschelyk.
<i>Chaudement</i> ,	Warmelyk.
<i>Clairement</i> ,	Klaerlyk.
<i>Conjointement</i> ,	Gezaemdelyk.
<i>Conditionnellement</i> ,	Op voorwaerde.
<i>Continuellement</i> ,	Gedueriglyk.
<i>Cordialement</i> ,	Opregtiglyk.
<i>Coulamment</i> ,	Vloeiende.
<i>Cruellement</i> ,	Vreedelyk.
<i>Débilement</i> ,	Flauwelyk.
<i>Dédaigneusement</i> ,	Verfmadiglyk.
<i>Délicieusement</i> ,	Vermaeckiglyk.
<i>Déplorablement</i> ,	Jammerlyk.
<i>Desavantageusement</i> ,	Schadelyk, Nadeelig.

Andere Bywoorden, de welke passen op de
vraege Wanneer? *Quand?*

<i>Aujourd'hui,</i>	Van daeg, heden.
<i>Hier,</i>	Gister.
<i>Demain,</i>	Morgen.
<i>Après demain,</i>	Overmorgen.
<i>Bientôt,</i>	Haest.
<i>Autrefois,</i>	Eertyds.
<i>Souvent,</i>	Dikwils.
<i>Toujours,</i>	Altyd.
<i>Alors,</i>	Alldan.
<i>Dabord,</i>	Zoó aenstonds.
<i>Déjà,</i>	Zedert.

Bywoorden die beantwoorden op de
vraege Waer? *Où?*

<i>Ici,</i>	Hier.
<i>Là,</i>	Daer.
<i>Près,</i>	Digt.
<i>Loin,</i>	Verre.
<i>Dedans,</i>	Binnen.
<i>Dehors,</i>	Buiten.
<i>Ailleurs,</i>	Elders.
<i>Partout,</i>	Overal.

Van het Order.

<i>Premierement,</i>	Ten eérsten.
<i>Secondement,</i>	Ten tweeden.
<i>Devant,</i>	Voór.
<i>Après,</i>	Na.
<i>Ensemble,</i>	t'Zamen.

Van het Getal.

<i>Peu,</i>	Weinig.
<i>Beaucoup,</i>	Veel.
<i>Guere,</i>	Weinig.
<i>Assez,</i>	Genoeg.
<i>Tant,</i>	Zoo veel.
<i>Trop,</i>	Al te veel.

Bywoorden die beantwoorden aen de
vraege Hoe? *Comment?*

<i>Bien,</i>	Wel.
<i>Mal,</i>	Kwalyk.
<i>Modestement,</i>	Zediglyk.
<i>Sévèrement,</i>	Strengelyk.
<i>Courageusement,</i>	Kloekmoediglyk.

VYFDE HOOFDSTUK,

*Van etnige gemeene Kinder Redeneringen
inhoudende verscheide zinnen, die den ge-
meenen Regel niet volgen, of door geene
Regels kunnen opgesteld worden.*

EERSTE ZAMENSPPRAEK.

Bonjour Monsieur.

*Comment vous portez
vous ?*

*Comment va l'état de
votre santé ?*

*Fort bien, pour vous
servir mon Ami.*

à Votre service.

*Prêt à vous rendre
mes devoirs, où vous me
trouverez capable.*

*Je vous suis bien
obligé.*

Je vous rends grace.

*Je vous remercie in-
finiment.*

*Comment se porte
Monsieur votre Frere ?*

Il se porte bien.

*Et Mademoiselle vo-
tre Sœur ?*

GOeden dag Myn
Heër.

Hoe gaet het met u ?

Hoe gaet het met den
staet uwer gezontheit ?

Zeër wel, om u te die-
nen mynen Vriend.

T'uwen dienst.

Bereid om u te die-
nen, waer gy my zult
bekwaem vinden.

Ik ben u wél verpligt.

Ik bedanke u.

Ik bedanke u onein-
dig.

Hoe gaet 't met Myn
Heër uwen Broeder ?

Hy is wel te pas.

En Jofvrauwe uwe
Zuster ?

*Elle se porte bien aussi
Elle sera bien aise de
vous voir.*

*Elle est votre servante
Je suis votre très-
bunble serviteur.*

*Je n'aurai pas le tems
de la voir aujourd'hui.*

*Assoyez vous un mo-
ment.*

*Donnez une chaise à
Monsieur.*

*Il n'est pas nécessaire.
êtes vous si pressé?*

Oui, je dois m'en aller.

*Je n'étois venu que
pour savoir comment
vous vous portiez.*

*Adieu Monsieur.
à l'honneur de vous
voir.*

*L'honneur sera bien
à moi.*

*J'ai l'honneur de vous
souhaiter le bonsoir.*

*Je vous souhaite pa-
reillement.*

Dormez bien.

Je dors sans souci.

Zy is ook wel te pas.
Zy zal verblyd zyn
u te zien.

Zy is uwē dienaeresse.
Ik ben uwen zeer on-
derdanigen dienaer.

Ik zal den tyd niet
hebben om haer heden
te bezoeken.

Zit éénen oogenblik
reder.

Geeft éénen stoel aen
Myn Heér.

't Is niet noódig.

Zyt gy zoó haestig?

Ja, ik moet henen
gaen.

Ik was maer gekomen
om te weten hoe gy
bevind.

Vaert wel Myn Heér.

Tot d'eére van u te
zien.

d'Eére zal wel aen
my zyn.

Ik hebbe d'eére van
u den goeden avond te
wenschen.

Ik wensche u gely-
kelyk.

Slaept wel.

Ik slape zonder zorge.

TWEEDE. ZAMENSpraEK.

O *Nfanne à la porte.*

Allez voir qui c'est.

*Où est votre Maître,
dort il encor?*

Non : il s'est levé.

S'est il levé?

Il y a long tems.

Où est il?

Il est enbas?

Il est enhaut?

Que vous plaît il?

*Je voudrais bien a-
voir l'honneur de lui
parler.*

Montez enba...

Descendez en

*Quoi êtes vous encor
au lit.*

*Je me couchai hier
trop tard pour me le-
ver de bonheur.*

Allons descendons.

Buvons du Tbé.

*Le Tbé n'est pas en-
cor prêt.*

Pardonnez moi.

Sifait elle est prêt.

M *En bek aen de
deure.*

Ziet wie'er is.

*Waer is uwen Mees-
ter, slaept hy nog?*

*Neén : hy is opge-
staen.*

Is hy opgestaen?

Over langen tyd.

Waer is hy?

Hy is beneden?

Hy is boven?

Wat belieft u?

*Ik zoude wel willen
d'eere hebben van hem
te spreken.*

Gaet boven.

Komt beneden.

*Hoe, zyt gy nog in
het bedde.*

*Ik ging gister te laet
slapen om vroeg op te
staen.*

*Laet ons beneden
gaen.*

*Laet ons Tée drin-
ken.*

*De Tée is nog niet
bereid.*

Vergeeft het my.

Zy is gereéd.

Où allez vous?

Où irons nous?

Nous irons à la Messe.

Avez vous déjeuné?

Non : car je ne déjeune jamais.

Je suis encor trop jeune pour jeuner.

Cela ne fait rien.

C'est aujourd'hui jour de jeune.

Cela se peut bien.

Pour quelle raison?

Parceque c'est aujourd'hui la veille de S. Jean.

C'est demain la veille de Noël.

C'est après-demain la veille de Pâque.

Pourquoi est ce que vous ne jeunez pas?

Parceque je suis trop jeune.

Je jeunerai quand je serai plus vieux.

Quel âge avez vous?

J'ai dixhuit ans.

J'ai vingt ans.

Etes vous l'ainé?

Non : je suis le cadet.

Ma Sœur est plus vieille que moi,

Waer gaet gy?

Waer zullen wy gaen?

Wy zullen nae de Misse gaen.

Hebt gy u ontnugtert?

Neén : want ik ete 'smorgens nooit.

Ik ben nog te jong om te vasten.

Dat maekt niet.

't Is heden vastendag.

Dat kan wel wezen.

Om wat reden?

Om dat het den vóordag is van den heiligen Joannes.

't Is morgen daegs vóór Kerstdag.

't Is overmorgen den vóordag van Paefchen.

Waerom vast gy niet?

Omdat ik te jong ben.

Ik zal vasten, als ik ouder zal zyn.

Hoe oud zyt gy?

Ik ben agtien jaeren.

Ik ben twintig jaeren.

Zyt gy den oudsten?

Neén : ik ben den jongsten.

Myne Zuster is ouder als ik,

Mais mon Frère est plus vieux qu'elle.

Je vous salue Monsieur, à une autre fois. Portez vous bien.

Maer mynen Broeder is ouder als zy.

Ik groete u Myn Heer, tot op één andermael. Vaert wel.

VIERDE ZAMENSpraEK.

E *St ce que vous allez sortir ?*

Où je m'en vai sortir. Nous sortirons donc ensemble.

Pour où aller ? Pour entendre la Messe.

Où irons nous ? Nous irons aux Capucins.

Pourquoi ? Pour quel sujet ? Pour quel raison ? Parsteque c'est aujourd'hui la Fête de S. François.

Qui est ce qui dira la grande Messe ?

Je ne le sai pas. On va dire la grande Messe au maître Autel.

Qui est ce qui a dit la grande Messe hier.

La même d'aujourd'hui.

G Aet gy uit ?

Ja : ik gae uit.

Wy zullen dan zamen uitgaen.

Om waerte gaen ?

Om Misse t'hoóren.

Waer zullen wy gaen ?

Wy zullen nae de Capucynen gaen.

Waerom ?

Om wat oorzake ?

Om wat reden ?

Om dat 't heden den Feestdag is van den heiligen Franciscus.

Wie zal d'Hoogmisse lezen ?

Ik weet het niet.

Men gaet d'Hoogmisse lezen aen den hogen Altaer.

Wie heeft gister de Hoogmisse gedaen ?

Den zelve van heden.

Irez vous au Sermon?

Zult gy nae de Predikatië gaen?

Qui est-ce qui prêchera?

Wie zal'er Prediken?

Le meilleur du Couvent,

Den besten van het Klooster.

Le même qui chantera le salut.

Den zelven die 't lof zal doen.

Je n'aurai pas le tems d'entendre la grande Messe.

Ik zal geënen tyd hebben om d'Hoogmisse t'hoören.

J'entendrai une Messe basse.

Ik zal eëne lezende Misse hoören.

C'est tout de même.

't Is 't zelve.

C'est égal.

't Is gelyk.

C'est la même chose.

't Is de zelve zaak.

Nous retournerons au logit quand la Messe sera fini.

Wy zullen nae huis keëren, als de Misse zal gelezen zyn.

J'Espere que vous me ferez l'honneur de dîner chez moi,

Ik hope dat gy my d'eere zult doen van het middagmael t'mynen te nemen.

Je vous prends au mot.

Ik neme uw woörd aen.

Nous sommes d'accord.

Wy zyn eénstemmig.

Allons nous en.

Laet ons henen gaen.

Partons.

Laet ons vertrekken.

VYFDE ZAMENSPRAEK.

Messieurs & Dames vous êtes très-bien venus.

Mettez vous à Table.

Mettez vous là.

Cette place vous est destiné.

Pardonnez moi Monsieur, je me mettrai ici.

Je ne me mettrai pas au plus haut bout.

Il n'y a ni haut, ni bas bout à une table ronde.

Nous ne le permettrons pas, on doit la première place au Maître du Logist.

Jaques donnez nous du pain.

Versez nous du vin & de la biere.

Avez vous reïnsez les verres?

Oui: je les ai reïnsez.

Reïnsez encor un verre à vin, & un verre à biere.

Heéren en Jofvrauwen gy zyt welgekomen.

Zet u aen Tafel.

Zet u daer.

Deze plaetze is u toegeschikt.

Vergeeft het my Myn Heér, ik zal my hier zetten.

Ik zal my aen 't hoogste einde niet zetten.

Daer is nog hoog, nog leég einde aen ééne ronde tafel.

Wy zullen het niet toestaen d'eérste plaetze komt toe aen den Meester van het huis.

Jacob geeft ons broöd.

Schinkt ons wyn en bier.

Hebt gy de glazen gespoelt?

Ja: ik hebze gespoelt, Spoelt nog één wyn en bier-glas.

Je le ferai tout à l'heure.

Messieurs, je vous prie de prendre en gré ce petit & maigre dîné.

Il n'y a point d'excuse à faire, ce dîné est magnifique.

Jean montez sur une échelle pour voir ce qu'il y manque.

Je crois qu'il n'y manque rien.

Où est le sel & le poivre?

Je l'avois oublié.

J'avois envoyé mon domestique pour avoir des lievres, des lapins, des perdrix, des beccassines, des beccassines, des coqs d'indes, des pigeons, des cochons de lait, des poulets, des cailles, des pinsons, & il n'a presque rien trouvé.

Ne faites pas de compliments.

Voilà un dîné royal.

Nous sommes traités en Princes.

Ik zal het aenstonds doen.

Myn heéren ik bidde u te nemen in dank dit kleén en mager middagmael.

Daer zyn geénte ver-schoonningen te doen, dit noenmal is pragtig.

Joannes klemt op ééne leéder om te zien wat'er ontbreekt.

Ik gelove dat'er niet ontbreekt.

Waer is het zout en peper?

Ik hadde het vergeten.

Ik hadde mynen knegt gezonden om te hebben, haezen, konynen, patryzen, sneppen, water-sneppen, kalkoenen, duiven, braed-verkens, jonge kiekens, kwak-kels, vinken, en hy heeft by naer niet gevonden.

Maekt geen pligtre-dens.

Dit is één koninglyk middagmael.

Wy zyn onthaelt ge-lyk Vorsten.

*Messieurs vous ne bu-
vez pas.*

*Je mange bien & ne
bois pas mal.*

Vuidez votre verre.

*Les verres ne sont pas
vuidés.*

Mangez des bis-cuits.

*Est ce que vous n'avez
pas un verre à vin?*

Non: je n'en ai point.

*On boit bien du vin
dans un verre à hierre.*

Difons les graces.

*Efpérant de vous re-
voir ce soir à table, je
reste votre très-humble
serviteur.*

Myn Haëron gy drinkt
niet.

Ik ets wel en drinke
niet kwalyk.

Drinkt u glas uit.

De glazen zyn niet
uitgedronken.

Let dobbel gebak.

Hebt gy geen wyn-
glas?

Neen: ik hebbe geen.

Men drinkt wel wyn
uit eën hier-glas.

Laet ons Godt dan-
ken.

Verhopende u dezen
avond weder aen tafel
te zien, ik blyve uwen
onderdanigen dienaar.

ZESDE ZAMENSpraek.

Où est ce que vous al-
lez à present?

Je m'en vai sortir.

Ne sortez pas encor.

Le feu s'eteindroit.

*Eteignez la chan-
delle.*

Allumez la chandelle.

Mouchez la chandelle.

*Fisez encor un peu
le feu.*

WAër gaet gy nu?

Ik gae uit.

Gaet nog niet uit.

Het vier zoude uit-
gaen.

Doet de keërffe uit.

Ontsteekt de keërffe.

Snuit de keërffe.

Stookt eën weinig het
vier.

*Que le feu s'éteint ou
non, je dois néanmoins
sortir.*

*Par où allez vous?
Nous sortirons la ville.*

Nous irons dehors.

*Nous irons à la fleur
de Lis.*

À l'Empereur.

Au Lion d'or.

Au Cheval.

À la Rose.

Au Lievre.

*Au Cerf volant, ou
aillours.*

*Nous irons le long du
canal.*

*Allons nous en, car
le temps se passe sans y
penser.*

Je suis déjà las.

Je suis hors d'haleine.

Nous y voilà arrivé.

Nous y voilà bien-tôt.

*Monsieur l'Hôte, à-
portez nous une bouteille
de bon vin.*

De votre meilleur.

De votre plus vieux.

*Vous serez servis com-
me des Rois.*

*Où, faites cela comme
il faut.*

Dat het vier uitgaet
of niet, ik moet even-
wel uitgaen.

Langs waer gaet gy.
Wy zullen buiten de
stad gaen.

Wy zullen buiten
gaen.

Wy zullen in de Lelie
gaen.

In den Keizer.

In den gouden Leeuw.

In het Peerd.

In de Rooze.

In den Haeze.

In den vliegende
Hert, of elders.

Wy zullen langs de
vaert gaen.

Laet ons henen gaen,
want den ryd gaet voor-
by, eer men het denkt.

Ik ben reeds moede.

Ik ben buiten adem.

Wy zyn'er gekomen.

Wy zyn'er haest.

Myn Heer den Waerd,
brengt ons eene goede
steeche wyf.

Van uwen besten.

Van uwen oudsten.

Gy zult gediend zyn
gelyk Koningen.

Doet dat gelyk het
behoort.

*Tenez, goûtez ce vin
s'il est à votre goût.*

*Il ne sauroit être meilleur,
quand ce seroit
pour un Roi.*

Vuidez vous verres.

Vuidons la bouteille.

Elle est bien-tôt vuide.

*Nous commanderons
une autre.*

Proeft dezen wyn of
hy is naer uwen smaek;

Hy zoude niet beter
kunnen wezen, alwaer't
voór eénen Koning.

Drinkt uwe glazen
uit

Laet ons de flesche
uit drinken.

Zy is haest uit.

Wy zullen eéne an-
dere gebieden.

ZEVENSTE ZAMENSPPRAEK.

E *St ce que nous al-
lons partir?*

Partirons nous.

Car je m'en vai.

*Nous partirons en-
semble.*

Il est tems de partir.

Le soir s'approche.

*Il fait déjà noir, ob-
scur, brun, sombre.*

*Je crois que la cloche
est déjà sonnée.*

Quel heure est il donc?

*Quel heure croyez
vous qu'il est?*

*Je crois qu'il est six
heures & demi.*

G Aen wy vertrek-
ken?

Zullen wy vertrekken.

Want ik gae henen.

Wy zullen t'zamen
vertrekken.

't Is tyd te vertrek-
ken.

Den avond nadert.

't Is reeds donker.

Ik gelove dat de klok
reeds is geluid.

Wat ure is het dan?

Wat ure meént gy dat
het is?

Ik gelove dat het zes
uren en half is.

*Il n'est pas encor
quart avant sept heures.*

*Il est déjà quart après
buit heures.*

Je ne le crois pas.

*Il n'est pas encor si
tard.*

*Il est plus tard que vous
ne pensez.*

*Il est encor de bon-
heur.*

*Il est sept heures son-
nées.*

Il est déjà carillonné.

*Il carillonne à cette
heure.*

*La porte est déjà fer-
mée.*

Elle est encor ouvert.

*Nous viendrons encor
à tems.*

Nous y voila.

Bonsoir Messieurs.

Je m'en vai chez moi.

*Faites les compliments
de ma part chez vous.*

Je n'y manquerai pas

*Vous leurs faites bien
de l'honneur.*

't Is nog geen kwart
voor zeven uren.

't is reeds kwart naer
agt uren.

Ik gelove het niet.

't Is nog zoó laet niet.

't Is laeter als gy denkt

't Is nog vroeg.

't Is zeven uren gesla-
gen.

't Is reeds gewekkerd.

't wekkert nu.

De poorte is reeds
gesloten.

Zy is nog open.

Wy zullen nog in ty-
den komen.

Wy zyn'er.

Goeden avond myn
Heeren.

Ik gae t'mynen.

Doet myne dienftbie-
dinge t'uwen.

Ik zal'er niet aen ont-
breken.

Gy doet hun veel eere.

AGTSTE ZAMENSpraEK.

Quel tems fait il
aujourd'hui?
il fait très-mauvais
tems.

Il a pleu toute la jour-
née.

Il grêle & il gèle tout
ensemble.

Le tems est pluvieux.

J'ai vu un arc-en-ciel
à ce matin.

Il a fait du bruil-
lard toute la matinée.

Toute la soirée il a
fait des éclairs.

Il a éclairé & tonné.

Quel tems faisoit il
hier?

Il faisoit mauvais
tems.

Il faisoit beau tems.
Il faisoit soleil & clair
de lune aussi.

Le soleil est si chaud
qu'il brule.

Il fait chaleur aujourd'hui.

W At weder is het
dezen dag?
't Is zeer slegt weder.

Het heeft den gant-
schen dag geregent.

Het hagelt en het
vriest zamen.

't Weder is regenag-
tig.

Ik hebbe dezen mor-
gen eene regenboge ge-
zien.

't Heeft geheel den
morgen gesmoort.

Het heeft den gant-
schen avond geweér-
ligt.

't Heeft geweérlicht en
gedondert.

Wat weder was het
gister?

't Was slegt weder.

't Was schoón weder.
't Was ook zon en
maen schyn.

De zon is zoó warm,
dat zy brand.

't Maekt hitte dezen
dag.

*La froidure augmen-
te encor tous le jours.*

*Quel tems fera-t-il
demain?*

*Je pense qu'il fera du
vent.*

*L'Air est plein des nua-
ges.*

*Il fera beaucoup de
vent demain.*

*Peut-estre oui & peut-
estre non c'est incertain.*

Ce n'est pas sure.

*Je crois plu-tôt qu'il
pleuvra.*

Il pleut deja.

Je vois les étoiles.

De koude vermeer-
dert nog allen dag.

Wat weder zal het
morgen zyn?

Ik peize dat het zal
waciën.

De logt is vol wol-
ken.

Het zal morgen sterk
waciën.

Miffchien ja, en mif-
fchien neen 't is onzekèr
't is niet zeker.

Ik gelove eer dat het
zal regenen.

Het regent reeds.

Ik zie de sterren.

NEGENSTE ZAMENSPPRAEK.

P Arlez vous françois?
Savez vous parlez
françois?

Pas beaucoup.

Un peu.

*Il n'y a pas longtems
que j'apprends.*

*Combien de tems avez
vous appris?*

Environ trois mois.

*Vous ne parlez pas
mal; mais au Contraire
vous parlez bien pour
si peu de tems.*

S Preekt gy frans?
Kont gy frans spre-
ken?

Niet veel.

Een weinig.

't Is niet lang dat ik
leere.

Hoe lang hebt gy ge-
leert?

Ontrent drymaenden

Gy spreek niet kwa-
lyk; maer in tegendeel
gy spreek wel, voor
zoó weinig tyd.

Savez vous lire?
Savez vous écrire?
Quel metiez faites vous?
Je suis Tailleur.
Je suis Peintre.
Savez vous votre me-
tier?

Passablement bien.
Avez vous envie d'ap-
prendre d'avantage?
Qui est ce qui vous
enseigne?

C'est Monsieur N. N.
C'est le meilleur de
la ville

Pouvez vous aller tous
les jours?

Non : je n'y vai que
le lundi, le mercredi &
le vendredi.

Combien donnez vous
par mois?

Je donne. . . .

Qu'aprenez vous?

J'apprends par cœur
les déclinaisons & con-
jugaisons.

Il faut tacher de les
bien apprendre : car c'est
le seul moyen de venir
à la perfection.

après nous apprenons
par cœur une leçon de
notre dialogue.

Kont gy lezen?
 Kont gy schryven?
 Wat ambagt doet gy?
 Ik ben Kleérmaker.
 Ik ben Schilder.
 Kont gy u ambagt?

Tamelyk wel.
 Hebt gy zin om meér
 te leéren?
 Wie is't die u leért?

't Is Myn Heér N. N.
 't Is den besten van
 de stad.

Kont gy allen dag
 gaen?

Neén : ik gae slegts
 'smaendags, 'swoenf-
 dags, en des zaterdags.

Hoe veel geeft gy te
 maend?

Ik geve. . . .

Wat leért gy?

Ik leére van buiten
 de afdalingen en bui-
 gingen.

Gy moetze tragten
 wel te leéren : want 't is
 den éénigsten middel
 om tot de volmaektheid
 te geraeken.

Daer na leéren wy
 van buiten ééne lesse
 van onze zamen spraek.

Nous

Il travaille en perfection.

Comment s'appelle-t-il?

Il s'appelle maître Pierre.

Si vous voulez je l'enverrai chercher.

Nous avons encore du tems assez.

Le voila qui vient.

écoutez maître Pierre.

Qu'est ce qu'il y a de votre service?

Vous plaît il de me commander quelque chose.

Avez vous le tems de travailler pour moi?

Avez vous beaucoup d'ouvrage?

Passablement.

Pas trop.

Pas tant, que je ne vous puisse servir.

Me feriez vous bien un habit pour dimanche prochain?

Il m'est impossible, je ne le saurois faire sçavoir.

Faites tout ce que vous pouvez.

Il ne dépendra pas de moi.

Hy werkt volkottentlyk wel.

Hoe is hy genaemt?

Hy is genaemt meester Pieter.

Zoo gy wilt ik zal om hem zenden.

Wy hebben nog tyd genoeg.

Ziet daer komt hy.

Hoort meester Pieter.

Wat is'er van uwen dienst?

Belieft het u my iet te gebieden.

Hebt gy tyd om voor my te werken?

Hebt gy veel werk?

Tamelyk.

Niet te veel.

Zoo veel niet, dat ik u niet zoude kunnen dienen.

Zoud gy my wel een kleed maken voor zondag toekomende?

't Is my onmogelyk, ik zoude het zoo ras niet kunnen doen.

Doet wat gy kont.

Het zal aen my niet ontbreken.

Allons acheter du
drap.

Je veux bien.

Partons.

Laet ons laken ko-
pen.

Ik wil wel.

Laet ons vertrekken.

ELFSTE ZAMENSPRAEK.

Soyez le bien venu
Messieurs.

Que vous plait il?

Que demandez vous?

Que voudriez vous
bien avoir?

Avez vous de bons
draps.

J'en ai de toutes sor-
tes.

De quelle couleur vou-
lez vous?

De quel prix souhaitez
vous?

Montrez nous quel-
que chose de bon & de
beau.

Voyons ce que vous
avez.

Vous aurez à choisir,
la vue ne coûte rien.

Tenez en voila du
fort beau & bien fin.

Combien demandez
vous de l'aune?

WEest welgek-
men Heeren.

Wat beliest u?

Wat vraegt gy?

Wat zoude gy wel
willen hebben?

Hebt gy goede la-
kens?

Ik heb'er van alle slag.

Van wat koleur beliest
u?

Van wat weerde be-
lieft u?

Toont ons iet dat goed
en schoón is.

Laet zien wat gy
hebt.

Gy zult de keur heb-
ben, 't gezigte kost niet.

Neémt daer is'er zeet
schoón en fyn.

Hoe veel vraegt gy
van d'elle?

Mais ne le surfaîtes pas si vous voulez avoir de notre argent.

Je vous donnerai aussi bon marché qu'aucun de cette ville.

Combien vous donnerai-je?

Vous en paierai six francs, florins, livres.

C'est trop.

C'est trop cher.

Vous me demandez trop.

Je n'en donnerai pas tant.

Demandez raisonnablement.

En verité c'est un prix fort raisonnable.

Je ne vous demande pas trop.

Combien m'en donnerez vous?

Je vous en donnerai cinq florins.

Vous ne l'aurez pas pour ce prix.

Il me semble que c'est assez.

Vous ne m'en offrez pas ce qu'il me coûte à moi même.

Il m'a coûté plus que vous m'en offrez.

Maer overschat het niet zoó gy wilt van ons gelt hebben.

Ik zal u zoó goeden koop geven als iemant in de stad.

Hoe veel zal ik u geven?

Gy zult'er zes gulden voór betalen.

't Is te veel.

't Is te dier.

Gy vraegt my te veel.

Ik zal'er zoó veel niet voór geven.

Vraegt redelyk.

Inder waerheid 't is eénen zeér redelyken prys.

Ik vraeg u niet te veel.

Hoe veel zult gy my daer af geven?

Ik zal'er u vyf gulden voór geven.

Gy zult het voór dien prys niet hebben.

My dunkt dat het genoeg is.

Gy bied my niet zoó veel als het my kost.

't Heeft my meér gekost als gy my bied.

Il me semble qu'il sera fort bien payé.

Non, il me coute d'avantage, croyez moi.

Il est plus fin que vous ne pensez.

Je n'y gagne presque rien.

J'en donnerez cinq florins & demi.

C'est encor trop peu.

Il m'est impossible de le donner à si bon marché

Avisez vous vite ment si vous me le voulez donner, si non, laissez le.

L'aurai je?

Tenez prenez le.

Il faut donner à bon marché, pour faire connoissance.

Mesurez nous en.

Ne vous faut il plus rien, pensez y bien?

Oui vraiment, il me faut encor de la doublure A revoir Messieurs.

S'il plait à Dieu Mademoiselle,

My dunkt dat het zeér wel betaelt zal zyn.

Neén, het kost my meér, gelooft my.

't Is fynder als gy denkt.

Ik win'er byna niet aen.

Ik zal'er vyf guldens en half voór geven.

't Is nog te weinig.

't is my onmogelyk zoó goeden koop te geven.

Bedenkt u spoedig of gy my het wilt geven, zoó niet, laet het.

Zal ik het hebben.

Neém het.

Men moet goeden koop geven om kennis te maken.

Meet'er ons af.

Moet gy niet anders hebben, denkt'er wel op?

Ja waerlyk, ik moet nog voeringe hebben.

Tot wederziens Heeren.

Zoó 't Godt bellest Jofvrauw,

GEMEENE SPREUKEN.

LE Sage entend à
demi mot.

Quand Dieu veut du
bien à un homme, il y
paroit à sa maison.

Une charité bien or-
donné, commence par
soi-même.

Hors de vue, hors
du cœur.

Longue demeure char-
ge son ami.

La bien mal aquit,
ne profite jamais.

Tout chemin conduit
à Rome.

Mét toi avec les bons,
tu sera bon.

Dis moi qui tu bante,
je te dirai qui tu es.

Tel Maître, tel Va-
let.

Telle vie, telle mort.

Le mal est pour celui
qui le cherche.

Selon ta bourse, re-
gle ta bouche.

Toutes verités ne sont
pas bonnes à dire,

DEnWyzen verstaet
met één alf woord.

Als Godt aen éenen
mensch goed wilt, dat
ziet men aen zyn huis.

Eéne liefde wel ver-
zint, uit zlg zelve eérf
begint.

Uit 't gezigt, uit het
hert.

Lange woonft over-
last zynen vriend.

Gestolen goed, geén
voordeel doet.

Allen weg leid nae
Rome.

Stelt u met de goede,
gy zult goed zyn.

Zegt my met wie gy
verkeért, ik zal zeggen
wie gy zyt.

Zoó éenen Meéster,
zoó éenen Knecht.

Zoó één leven, zoó
één einde.

Het kwaed is voór
die het zoekt.

Schikt uwen mond
naer uwe beurze.

't Is niet goed alle de
waerheden te zeggen.

Une chose bien commencée est à demie achevée.

Personne ne peut dire je ne boirai jamais de cette eau.

Il fait bon pêcher en eau trouble.

Peu de bien, peu de soin.

Nouveaux Matres, nouvelles loix.

A l'Ouvrage on connoit l'Ouvrier.

Chacun est Roi chez soi.

Il faut plus penser que dire.

Il vaut mieux tard que jamais.

Beauté & folie sont souvent de compagnie.

Eene zaake wel begonst is alf gedaen.

Niemant kan zeggen van dat water zal ik niet drinken.

't Is goed visschen in geroert water.

Weinig goed, weinig zorg.

Nieuwe Meesters, nieuwe wetten.

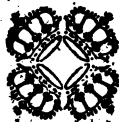
Aen 't Werk kent men den Werkman.

Elk is Koning in zyn huis.

Men moet meér denken als zeggen.

't Is beter laet als nooit.

Schoonheid en zotheid zyn dikwils zaem,

ZESDE HOOFDSTUK,

*Van eenige woorden, die ten deele eens
gelyke uitspraeke hebben.*

IL en a donné à sa fille
gent, sans mes ordres.

*C'est un abus, qu'il a
bu de l'eau.*

*Il a batu & en est
abatu.*

Cette Abbesse s'abaisse.

*Je suis à mon aise
sur cet ais.*

Tu es allé à Aix.

Elle a des ailes.

Il erre avec son baire.

*Il est hors d'aleine
avec ses aînés.*

*Il a été envers An-
vers.*

*Je vous dit entre nous,
qu'il entre dans l'autre.*

*Il a un anneau avec
un agneau.*

HY heeft'er hondert
aen zyne dogter
gegeven, zonder myn
bevel.

'ris eenen misflag,
dat hy water gedron-
ken heeft.

Hy heeft geslagen, en
hy is'er door gekrenkt.

Deze Abdisse verne-
dert hae.

Ik ben op myn ge-
mak op deze planke.

Gy zyt nae Aken ge-
gaen.

Zy heeft vleugels.

Hy dwaekt met zyn
hairen kleéd.

Hy is buiten adem
met zyne elzens.

Hy heeft ontrant
Antwerpen geweest.

Ik zegge u onder ons,
dat hy in de spelonke
gaet.

Hy heeft eenen ring
met een lam.

*Quoiqu'il a apétit, il
marche encor à petit pas.*

*Il va m'appeller, pour
une pomme, qu'il a à pe-
ler.*

*Je viendroi après
l'après.*

*J'ai appris à prix d'ar-
gent.*

*Nous sommes assis à
six.*

*Son Hôtel est derrière
l'Autel.*

*Avant l'Arche j'au-
rai un Moulin à vent,
avec un arvent.*

*Au sens d'été il y a
autant des Pauvres qu'
en hiver.*

*Un verre à vin à
vingt sols.*

*Quoiqu'il boite il boit
bien du vin.*

Bouche ta bouche,

*Quand on dira ton
cannon.*

*J'Aurois été lui; car
il ne sauroit jamais se
taire.*

Ce feir il se promene.

*Quatre sans femmes,
& quatre cent hommes.*

- Hoewel hy honger
heeft, hy gaet nog
eénen kleénen stap.

Hy gaet my roepen,
om eénen appel die hy
te pelen heeft.

Ik zal komen na de
bereiding.

Ik hebbe geleért met
weérde van geld.

Wy zyn met zes ge-
zeten.

Zyn Huis is agter den
Autaar.

Ik zal voor den Advent
eénen Windmolen heb-
ben, met eén deurdak.

Daer zyn zoó vele Ar-
me in den zomer als in
den winter.

Eén wyn-glas van
twinzig stulvers.

Hoewel hy krempelt,
hy drinkt wel wyn.

Stopt uwen mond.

Als men uw geweest
zal zeggen.

Het Zal hy geweest
hebben: want hy kan
noóit zwygen.

Hy wandelt dezen
avond.

Vier zonder vrouwen,
en vier hondert mans,

*Celle de bier à mis la
selle & le sel.*

*Il est comme un Sain,
& il est toujours sain,
& ceint toujours son
sein.*

*C'en est fait de lui,
s'il ne s'en va à Sens
cent lieus sans congé:
car il sent bien qu'il n'a
pas de bon sens dans
son sang.*

*Il a attaché une chaî-
ne à un chéne.*

*Cette chair est chère,
& le pain est cher aussi.*

*J'ai trouvé un coing
au coin.*

*Le chaud & toujours
chaud.*

*Ces six villes sont ci-
villes.*

*Ils consent & ils sont
content.*

*Il a le corps rempli
de cors.*

*Quotqu'il est court,
il court bien son cours.*

Die van gister heeft
den zadel en het zout
opgeleid.

Hy leeft gelyk eenen
Heiligen, en hy is altyd
gezont, en omgordelt
altyd zynen boezem.

't Is met hem gedaan,
als hynae Sene niet gaet
100. mylen zonder af-
scheid: want hy gevoelt
wel dat hy geen goed
gevoelen heeft in zyn
bloed.

Hy heeft eenen katten
vastgehegt aen eenen
eiken boom.

Dit vleesch is diers,
en het broéd is ook
diere.

Ik hebbe eené kve-
peere gevonden in den
hoek.

Het kalk is altyd heet.

Deze zes steden zyn
eërbaer.

Zy rekenen en zy zyn
te vreden.

Hy heeft het lichaem
vervult met likdoornen.

Hoewel hy kort is,
hy loopt zynen loop
wel.

*Crois tu qu'il croit
encor?*

*J'ai cru que son fruit
étoit cru, & il l'a cru
aussi.*

*Il a fait cuire tous son
cuir.*

*Il a mal aux dents
depuis qu'il est dans cette
ville.*

*Il va dénier pour un
denier.*

*On a dit de part &
d'autre avant son dé-
part.*

*J'ai vu deux d'eux
avec des œufs.*

Je dis d'y aller.

Il l'a dit aussi.

*Disant qu'il avoit dix
ans.*

*Il doit conter sur ses
doits.*

Le don dont j'ai parlé.

*Il dort dans un lit d'or
& c'est lui même qui
dore les quidres.*

Où irons nous?

*Son envie durera tant
qu'il sera en vie.*

Geloofst gy dat hy
nog groeit?

Ik hebbe geloofst dat
zyne vrugten nog rauw
waren, en hy heeft het
ook geloofst.

Hy heeft al zyn leer
doen koken.

Hy heeft de tantpyne
zedert dat hy in deze
stad is.

Hy gaet logenen voór
éenen penning.

Men heeft het t'allen
kant gezeyt voór zyn
vertrek.

Ik heb twee van hun
gezien met eiërs.

Ik zegge van'er te
gaen.

Hy heeft het ook ge-
zeyt.

Zeggende dat hy tien
jaeren hadde.

Hy moet op zyne
vingers tellen.

De gave daer ik af ge-
sproken hebbe.

Hy slaept in één goud
bedde, en 't is hy die
de lysten vergult.

Waer zullen wy gaen?

Zynen haet zal geheel
zyn leven dueren.

<i>il a envie.</i>	Hy heeft lust.
<i>Il demeure ici vis-à-vis.</i>	Hy woont hier regt over.
<i>Il a éteint le feu avec un pot d'étain.</i>	Hy heeft het vier uitgedaen met eénen tinnen-pot.
<i>étant arrivé, il étend son bras.</i>	Aengekomen zynde, hy reikt zynen arm.
<i>Qu'il le fasse face à face.</i>	Dat hy het doet aenzigt aen aenzigt.
<i>Il feint d'avoir faim.</i>	Hy veinst honger te hebben.
<i>Il a fait ces faits sous ce fait.</i>	Hy heeft deze daeden gedaen, onder dit last.
<i>Ne faites pas cela le jour de Fête.</i>	Doet dit niét op eénen Feestdag.
<i>Sa femme à une bonne fame.</i>	Zyne vrouwe heeft eéne goede eer.
<i>Il faut qu'il soit faux.</i>	Hy moet vals zyn.
<i>Feu mon pere aimoit le feu.</i>	Mynen overleden vader beminde het vier.
<i>Tu fis cela avec ton fils.</i>	Gy dede dit met uwen zone.
<i>Quand sa fille fille son fil de lin.</i>	Als zyne dogter spint, hatren vlassen draed.
<i>Qu'il coupe avec le fil de son épée.</i>	Dat hy snyd met het scherp van zynen degen
<i>La Foi nous sauve plusieurs fois.</i>	't Gelove behoud ons dikwils.
<i>Je fonds le beurre jusqu'au fond.</i>	Ik smelte de boter tot den grond.
<i>Il fume.</i>	Het rookt.
<i>Il fume du tabaq.</i>	Hy rookt tabak.
<i>Nous fumes là.</i>	Wy waren daer.

*Je Fai de pain qu'il
a gell.*

*Il a la goutte, de pain
qu'il goûte se bien le vin.*

*Il est grasse de la Grace
de Dieu.*

*Il ma guere vu la
guerre.*

*Le soleil baile sur la
baile.*

*On me l'a dit, que cet
homme a encor ce tome.*

*San Hts. vent lire
haut quand il porte la
bette & l'ote.*

*J'en suis ravi Jean,
que ces gens sont partis.*

*Il jette quand il est
jeune.*

La mere est là.

Il l'a dit.

*Ce lai est laid de boire
du lait.*

Je l'ai bien dit.

*Il dit sa leçon, quand
il entend le son de clo-
ches.*

*Le vent est souvent
violent, quand il est au
levant.*

Ik heb het zedert dat
het heeft gevrozen.

Hy heeft de jigt, ze-
dert dat hy zoó wel den
wyn proeft.

Hy is vet door Godts
genade.

Hy heeft weinig den
oórlig gezien.

De zon brand op de
balle.

Men heeft het my ge-
zeit, dat dezer man nog
dit boek-deel heeft.

Zynen weêrd wikt ver-
heven zyn, als hy den
rugkorf draegt en af-
doet.

Ik ben'er over ver-
blyd Jan, dat die lieder
vertrokken zyn.

Hy vast als hy jong
is.

De moeder is daer.

Hy heeft het gezeit.

Dien werelyken is
leelyk van melk te drin-
ken.

Ik hebbe het wel ge-
zeit.

Hy zegt zyne lesse
als hy het geluid der
klokken hoort.

Den wind is dikwils
geweldig, als hy in den
oósten is.

*Ma sœur m'a dit, que
tu m'as avoué, que le
mât est brûlé.*

Elle même m'aime.

*Mais j'aurai au moins
de mal mes biens.*

*On dit que sa maison
est belle.*

*Le maître pour m'être
fidèle, doit mettre les
armes bas.*

*Un marchand en mar-
chant à vu le mâle avec
un malle, qui avoit un
grand mat.*

Son mari est mari.

*J'ai vu le matin les
mâtins.*

*Le chien ne mord plus
quand il est mort.*

*N'est il pas vrai, que
tu n'es pas net, & qu'il
n'est pas sage; mais je
ne l'ai pas dit.*

*Pour n'être pas bien,
il vaut mieux jamais
naître.*

Il est né sans nez.

*Il est négligent, negli-
gant ses affaires.*

*Myne zuster heeft my
gezeit, dat gy my hebt
bekent, dat den mast is
verbrand.*

Zy beaamt my zelve.

*Maer ik zal in de mei-
naend myne goeften
hebben.*

*Men zegt dat zyn huis
schoon is.*

*Den meester om my
getrouw te zyn, moet
de wapens neder leggen*

*Eénen koopman heeft,
al gaende, gezien één
manneken met éénen
reiszak, die éénen groe-
ten weedom hadde.*

*Haeren man is be-
droeft.*

*Ik hebbe 's morgens
de waek-honden gezien*

*Den hond byt niet
meer als hy dood is.*

*Is't niet waer, dat
gy niet rein zyt, en dat
hy niet wys is; maer
ik hebbe het niet gezeit.*

*Om niet wel te wezen,
't is beter noót geboren
te worden.*

*Hy is zonder neuze
geboren.*

*Hy is omagtzaam,
verzuimende zyne be-
langen.*

*Il y a neuf nœuds néufs
dans cette corde.*

*Que la nourrice nou-
rissè l'enfant.*

On dit qu'ils ont bonte

Les eaux sont au bout.

Pesez moi onze onces.

Son or est hors d'usage

*Les os rangés les long
des oranges.*

*Ce Boulanger peint
tousjours son pain com-
me un pomme de pin.*

*Il a par an de ses pa-
rens dix ecus.*

*Il a pris la pâte avec
sa patte.*

*Quoique il peut gag-
ner sa vie, je peux vous
assurer aussi qu'il a peu
des biens.*

*Il te plait à dire, qu'
il a une grande plaie.*

*Il se plaint dans cette
pleine qu'il n'est pas tou-
jours plein.*

Daer zyn negent nieu-
we knopen in die tauw.

Dat de voedster het
kind voed.

Men zegt dat zy
schaemte hebben.

De waters zyn ten
einden.

Weégt my elf zestien-
de pond.

Zyn goud is buitern
gebruik.

De geördende beén-
deren langs de oranje
bomen.

Dezen Bakker schil-
dert altyd zyn broód
gelyk eénen pyn-appel.

Hy heeft tien kroón-
stukken 'sjaers van zyne
Vrienden.

Hy heeft het deég met
zynen poót genomen.

Hoewel hy zynen
noóddruft kan winnen,
ik kan u ook verzekeren
dat hy weinig goede-
ren heeft.

Het behaegt u te zeg-
gen, dat hy eéne groóte
wonde heeft.

Hy beklaegt zig in
deze vlakte, dat hy niet
altyd vol is.

La

*Le poix a un bon poids,
& les pois aussi.*

*Je gagerois pour mon
poing; qu'il n'a point de
pain.*

*La poule pond sur le
pont.*

*Je pousse ma pouce.
Nous sommes près du
pré.*

*Puisque je puis vous
assurer, qu'il est dans
le puits.*

*Quant à moi, quand
vous serez dans la ville,
qu'en pareil cas je vous
assisterois.*

En revant il revend.

*La cigne donne une
signe quand elle meurt.*

*Il vend ses vans par-
ce qu'il fait du vent.*

Tu vaux un veau.

*C'est une chose vaine
de m'ouvrir la veine.*

*Faites silence, car je
vois six lances.*

Het pek heeft één goed
gewicht, en d'erten ook.

Ik zoude wedden om
mynen vuist, dat hy
geén broód heeft.

Het kicken légt op de
brugge.

Ik stoóte mynen duim
Wy zyn by de weide.

Mits ik u kan verze-
keren, dat hy is in den
waterput.

Wat my belangt, als
gy zult in de stad zyn,
ik zoude u helpen in ge-
lyk voórval.

Hy verkoopt al dro-
mende.

De zwaene geeft één
teéken als zy sterft.

Hy verkoopt zyne
wans, om dat het waeit.

Gy zyt één kalf weérd
'tIs vrugteloós my
éénen ader t'openen.

Zwygt, ik zie zes spe-
ren.

 ESSAI DE LETTRES.

MONSIEUR,

L'Obligation & l'amitié que je Vous dois, ne me permettent pas de laisser passer ces jours de la nouvelle Année sans Vous témoigner mes très-humbles respects, je souhaite que Vous puissiez passer ces jours heureusement; & je Vous prie de vouloir plutôt regarder la tendre inclination que j'ai pour Vous, que la coutume ordinaire; ayant l'honneur d'être avec la plus haute veneration

MONSIEUR,

Votre très-humble & très-obéissant serviteur

MYN HEER,

DE pligt en vriendschap waer mede ik aen U ben verbonden, gedogen niet dat ik deze Nieuwjaer-dagen zoude laten voorby gaen zonder U myne eerbiedigheid te bewyzen, en te wenschen dat Gy die gelukkig moogt doorbrengen; ik bidde U in deze pligtredens, meer agt te nemen op myne teere genegentheid tot U, als op de gemeene gewoonte, waer mede ik d'eere hebbe te zyn met d'hoogste eerbiedigheid

MYN HEER,

Uwen alderoetmoedigsten en alderonderdanigsten dienaer

JE suis trop pénétré de reconnaissance pour ne pas employer les premiers moments de cette nouvelle Année à Vous en donner des preuves, je voudrois le faire plus essentiellement que par des paroles; mais vos bontés envers moi, ont été si grandes, que mon intention ne peut être remplie. Cependant, mes chers Parens, je Vous supplie de m'honorer souvent de vos ordres, afin que je puisse par mon empressement, & par mon exactitude, me rendre digne de la continuation de votre bien veillance. Je demande continuellement au Seigneur, qu'il Vous comble de bénédictions, & je Vous prie de croire qu'on ne peut être avec plus de reconnaissance & de respect que je suis

Votre &c.

MYne erkentnisse is te doordringende om d'eérste oogenblikken van dit nieuw Jaer niet werkstellig te maken, om y daer af eéne getuigenisse te geven, ik zoude het wel willen wezentlyker doen als door woorden; maer uwe goedheden hebben my zoó ingedrongen, dat myne meéninge niet kan vervult wezen; nogtans, myne lieve Ouders, ik bidde U-L. my dikwils met uwe bevelen te verëeren, op dat ik door mynen yver en oplettentheid my uwe gunst mag weérdig maken, geduerig aen den Heére verzoevende, dat Hy U-L. met zegen vervulle. Ik bidde U-L. te geloven dat men met geéne meérdere erkentnisse kan wezen als ik ben

U-L. enz.

JAi l'honneur de Vous souhaiter l'Année prochaine très-beureuse, avec l'entier accomplissement de vos desirs. Ce tems me donne un nouvel ardeur d'y contribuer par les vœux que je porte au ciel pour qu'il comble de benedictions un Pere que j'aime & que j'honore plus qu'aucun enfant du monde ne sauroit faire; & pour Vous en donner des marques, je m'applique journallement à bien repondre aux bonnes instructions que mon maitre me donne, & pour que Vous n'ayez aucun Sujet de Vous plaindre, je tacherai de redoubler mon zèle pour Vous faire voir que je suis avec toute la soumission possible

Votre &c.

IK hebbe d'eere U te wenschen eên zeér gelukkig toekomstende nieuw Jaer, met de vervulling uwer begeërten. Dezen tyd geeft my eene nieuwe vierigheid om mede te werken met de wenschen die ik dagelyks aen den hemel doe, op dat hy eéne Vader, die ik zoó beminne en eere als eên kind oóit ter wereld gedaen heeft, zoude vervullen met zegen, om U daer af eénige blykteékens te geven, ik oeffene my dagelyks om te beantwoórden aen de goede onderdichtingen die mynen Meéster my geeft, en om U geéne redens van misnoegen te geven, ik zal mynen yver pogen te verdobbelen, op dat gy zoude zien, dat ik met d'uiteerste onderdanigheid waerlyk ben

Uwen enz.

JE serois coupable au dernier point si dans ce commencement de l'Année, où d'un commun accord tous les hommes se rendent l'un à l'autre de nouveaux témoignages de devoir & d'amitié, si je manquois à m'en acquiter envers celui, à qui j'ai après Dieu, le premières obligations. Reçevéz donc, mon très-cher Pere, mes profonds respects, & mes humbles obéïssances, & agrééz que je Vous consacre tous les mouvemens d'un cœur qui ne vit que par Vous, & qui doit à vos louables Exemples tout ce qu'il possède, & qu'il espere de posséder par la suite du tems, tant pour mes instructions qu'autrement, ce sont des bienfaits dont je ne saurois assez remercier vos bontés. Tout ce que je puis, c'est d'adresser mes vœux à Dieu, & de le prier incessamment de prolonger vos jours, & de vouloir lui même être votre recompence; j'espere qu'il m'acordera ce bien, & je Vous prie de croire que j'aurai toujours pour Vous toute la veneration, & toute la soumission que mon devoir exige de moi. Tout mon bonheur consiste de me dire & d'être

Votre &c.

IK zoude ten uittersten pligtig zyn zoó ik in 't begin van dit jaer, als alle menschen met eéne gemeéne overeénstemminge nieuwe getuigenisse geven van pligt en vriendschap, ontbrak van te voldoen aen-dien ik naest Godt d'eérste verbintenisse hebbe. Ontfangt dan, mynen zeér liefalligen Vader, myne nederige eérbiedigheid, en onderdanige gehoórzaemheid, gedooógt dat ik U offere alle de bewegingen myns herte, 't welke niet leeft als voór U, en dat aen uwe lof baere Voórbeel

den alles schuldig is dat het genoten heeft en nog hoopt te genieten, zoó door uwe onderwyzinge als anders, dit zyn de weldaeden waer over ik U niet genoeg kan bedanken. Al dat ik kan doen is myne begeérten tot Godt zenden, en Hem onophoudelyk bidden, dat Hy uwe dagen zoude verlangen, en zelf uwe vergeldinge zyn; hopende dat Hy my zal verhoóren, ik bidde U te geloven, dat ik voór U altyd al d'eérbied en gehoórzaemheid, die myne pligten my voórstellen, zal hebben. Al myn geluk bestaet in my te namen en te wezen

Uwen enz.

MONSIEUR,

S I mes souhaits ne peuvent Vous procurer tous les avantages auxquels ils s'étendent, je puis du moins Vous assurer Monsieur, qu'ils ont celui d'être sincère; & qui à plus de raison que moi de souhaiter que votre vie soit heureuse & longue, puisque mon bonheur dépend uniquement de Vous; aussi ne cesserai-je jamais d'implorer le tout puissant pour la conservation de vos jours, & je serai toute ma vie avec la plus parfaite submission

MONSIEUR,

Votre très-humble & très-obéissant serviteur

MYN HEER,

Zoó myne wenschen U niet kunnen te wege brengen de voórdeelen tot de welke zy hun betrekken, ik kan U ten minsten verzekeren, dat zy regtzinnig zyn; en dat Myn Heér, meer reden heeft om te wenschen dat zyn leven lang en gelukkig zoude zyn, als ik, dewyl myn geluk van U ééniglyk af hangt; ik zal zonder ophouden den Alderhoogsten smeeken voór de behoudenis uwer dagen, en geheél myn leven zyn met d'uiterste onderdanigheid.

MYN HEER,

*Uwen alderoetmoedigsten en alder-
onderdanigsten dienaer*

LE souvenir des bontés, dont Vous m'avez tous jours honoré, m'est trop cher pour ne pas souhaiter avec ardeur de Vous en témoigner ma reconnaissance; c'est pourquoi je profite avec empressement de l'occurence de la Fête de sainte Tereze pour Vous feliciter, & pour Vous donner de preuve de mon attachement par les vœux que je forme pour votre parfait bonheur. Soyez en convaincu comme du respect très-profond avec lequel j'ai l'honneur d'être

Votre &c.

HEt gedenken uwer goedheden waer mede
 g y my vereert, is te dierbaer om niet met yver
 te wenschen U daer af myne erkenenisse te be-
 wyzen; het is daerom dat ik voordeél trekke
 uit de gelegenheid van den Feestdag van de
 heilige Terefia, met U geluk te wenschen, en
 blykens te geven van myne genegentheid door
 de begeerten die ik hebbe voor uw volmaekt ge-
 luk. Weest'er van overtuigt, als ook van de diep-
 ste eerbiedingē met de welke ik d'eere geniete
 te wezen

Uwen enz.

C'*Est au sujet de la Fête glorieuse de sainte Anne,
 votre illustre Patronne, que je prends la li-
 berté de Vous adresser, non un bouquet composé
 d'une diversité des fleurs, mais de celui d'un cœur,
 lequel Vous a toutes les obligations, & qui fait
 gloire de les reconnoitre. Je m'estimerois beureux si
 Vous vouliez bien le regarder d'un œil favorable
 & me continuer votre bienveillance, je ne negli-
 gerai rien pour le meriter & pour Vous convain-
 cre de la profonde veneration avec laquelle je
 serai toute ma vie*

Votre &c.

TIs ter oorzaeke van den glansryken Feest-
 dag van d'heilige Anna, uwe doorlugtige
 Belschermster, dat ik de vryheid neme U te zen-
 den, niet één bosje van verscheide bloemen, maer
 één hert, 't welke U alle verbintenissen schuldig
 is en genoegē vind in die t'erkennen. Ik zoude

my gelukkig agten zoo gy het eens met uwe
voordeelige ooge geliefde t'aenmerken, ik zal niet
verzuimen dat d'alderdiepste genegenheid kan
bewyzen met de welke ik geheel myn leven zal
wezen

Uwen enz.

L'Honneur de Vous écrire m'est trop flatteuse
pour manquer les occasions qui me puissent
procurer cet avantage. Profitant donc de celle que
les Fêtes de Pâques m'offrent. J'ose Vous prier
de recevoir les souhaits singeres, que je Vous pre-
sente à ce sujet, & de croire qu'on ne sauroit
desirer avec plus d'ardeur l'accomplissement entier
de tous vos desirs.

Pour cet effet j'adresse des vœux au ciel, prin-
cipalement pour la conservation de votre santé.
Permettez moi de m'informer si Vous en jouissez,
& croyez que je suis avec la plus profonde vénéra-
tion

Votre &c.

D'Eere van U te sehryven vleyt my te veel
om aen die gelegtheden t'ontbreken de
welke my dat geluk bezorgen. Dog myn voordeél
beoogende, ik bidde U met den Feestdag van
Paeschen, myne regtzinnige begeerten, die ik U
by die oórzaeke offere, t'ontfangen, en te gelo-

ven dat men de vervullingge uwer begeerten met geéne meerdere vierigheid zoude kunnen wenschen.

Ik zende ten dien opzigte myne gebeden nae den hémel, voór de behoudenisse uwer gezontheit, gedooft dat ik onderzoekte en verneme hoe gy U bevindt, en gelooft dat ik met vele agtinge ben

Uwen enz.

J E Vous suis bien obligé de l'honneur de votre souvenir, & de l'intérêt que Vous prenez à ma santé, je voudrais qu'elle Vous fut utile, & je souhaite trouver les occasions de reconnaître l'affection, que Vous me témoignez en faisant voir que je suis très-particulièrement

Votre &c.

IK ben ten hoógsten dankbaer van d'eére uwer gedagtenisse en over dat gy deél neémt in myne gezontheit, ik wilde dat zy U nuttig ware, en gelegenheid vonde om de genegentheid t'erkennen die gy my betuigt, U doénde zien hoe ik zeer bijzonderlyk ben

Uwen enz.

MONSIEUR,

JE Vous ai tant d'obligation, que je ne puis me dispenser de Vous souhaiter une heureuse Fête de Pentecôte, & tout ce qui peut contribuer à votre salut : je ne manquerai pas de prier journellement le bon Dieu afin qu'il Vous donne une longue & heureuse vie en ce monde, & la gloire éternelle dans l'autre.

J'ai l'honneur d'être avec la plus parfaite considération

MONSIEUR,

Votre &c.

MYN HEER,

IK ben U zoó verpligt, dat ik niet kan nalaten van U te wenschen eénen gelukkigen Feéstdag van Sinxen, en alles het gene kan mede helpen t'uwér zaligheid : ik zal niet ontbreken dagelyks Godt te bidden, dat hy U eén lang en gelukkig leven geve op deze wereld, en in d'ander d'éeuwige vernoeginge.

Ik hebbe d'éeere van met volmaekte agtinge te wezen

MYN HEER,

Uwén enz.

MONSEIGNEUR,

IL y a longtemps que je me serois donné l'honneur de Vous offrir mes très-humbles respects sans la crainte que j'avois de me rendre importun à votre Altesse; mais après avoir appris que c'est votre volonté, que je m'aquite de ce devoir, je me presente à Vous, Monseigneur, avec le plus profond respect qui Vous est dû, & duquel peut être capable

MONSEIGNEUR,

Votre &c.

HOOGMOGEND HEER,

ZOó ik niet vreéde U lastig te vallen, ik zoude my over lang d'eere gegeven hebben van U myne zeer onderdanige eerbiedigheid t'offeren; maer onderrigt zynde, dat het den wensch van uwe Hoogheid is, dat ik aen myne pligt volkome, ik vertooné die aen U, Hoógmogend Heér, met alle de nederigheden daer aen ik my uitterlyk verpligt houde, en met de welke ik, bekwaem zynde, wensche te wezen

HOOGMOGEND HEER,

Uwen enz.

MONSIEUR,

Dieu le tout Puissant, ayant apellé mon Epouse de cette vie à la gloire éternelle, je dois révéler sa sainte Volonté en humilité; mais, je croirois manquer à mon devoir, & à la mémoire de cette chere Epouse, à présent pour toujours beureuse, si je differois un seul moment, de Vous faire part de cet événement, & si je ne Vous pries de vouloir Vous resouvenir d'elle dans vos prieres.

MONSIEUR,

Votre &c.

MYN HEER,

DEn Almogenden Godt, geroepen hebbende myne Gemalinne uit het tydelyk tot zyne eeuwige heérlykheid, ik vinde my verplicht het uitwerkzel zyn'er goddelyken Wille in weêrde t'houden; dog, ik zoude ontbreken aen myne pligt en aen het schuldig geheugen van deze liefstellige Bruid, nu voór eeuwig gelukkig, zoó ik éenen oógenblik verzuimde U deélagtig te maken van dit zielroerende voórval, en zoó ik haere ziele niet beveelde in de gedagtenisse uwer gebeden

MYN HEER,

Uwen enz.

MONSIEUR,

LA perte que Vous venez de faire est très sensible. Il suffit d'être Pere pour sentir toute l'amertume d'un coup si impourou; mais, être encore Pere tendre & perdre un objet si cher que l'étoit votre Fils, cela passe toute consolation. Pourtant, Monsieur, si Vous daignerez faire réflexion au bonheur dont votre Fils jouit présentement pour toute l'éternité, & si Vous voulez considerer la misere à laquelle nous sommes exposés & sujets dans ce monde, Vous serez porté d'admirer plutôt la Providence divine, que de Vous laisser abatre par la douleur.

Votre Fils jouit de la gloire & de la présence de son Créateur, d'un Dieu juste, clement, misericordieux & Rémunérateur de la Vertu; voulez Vous lui envier son bonheur? Vous l'aimiez tant, & il le meritoit. Présentement qu'il a vaincu, qu'il a remporté la Palme de la Gloire, Vous devez l'aimer encore d'avantage. C'est un Ange; & quel est le bonheur de ce monde, qui puisse être mis en comparaison avec le sien?

Humilions nous sous la Volonté du bon Dieu, adorons sa Providence, & ressouvenons nous souvent de ce cher Enfant: cela nous facilitera la voye de devenir ce qu'il est.

Croyez que je prends beaucoup de part à votre affliction, & que je suis sincerement

MONSIEUR,

Votre &c.

MYN HEER,

TVerlies dat gy gedaen hebt is zeer smertelyk. Men moet Vader zyn om de bitterheden te gevoelen van zoó onverwagten slag; dog éenen teérhertigen Vader te wezen, en zoó één lief voorworp te verliezen; gelyk uwen Zoon was, overtreft alle troóftingen. Nogtans, Myn Heér, zoó gy 't geluk aenmerkt, 't welke uwen Zoon nu voór eeuwig geniet, en d'elende overweegt daer aen wy in deze wereld onderworpen en onderhevig zyn, gy zult meér aengeport wezen tot de bemerkning der goddelyke Voórzienigheid, als U te laten verzwakken door weédom.

Uwen Zoon geniet de gelukzalige Tegenwoórdigheid van zynen Schepper, van dien regtveérdigen, goedertieren en medogenden Godt, die de Deugd beloónt; wilt gy zyn geluk benyden? Gy hebt hem zoó teér bemint, gelyk hy verdiende; gy moet hem nog meér beminnen, dewyl hy nu zegenpralende, den glansryken Palmtak behaelt heeft. 't Is éenen Engel, wat is 't geluk der wêreld in vergelyking van 't zyne?

Laet ons, ons veroótmoe'digen aen den Wille Godts, zyne Voórzienigheid aenbidden, en dikwils dat lievelyk Kind gedenken, dit zal ons den weg baenen om te worden 't gene hy is.

Geloofst dat ik veel deél neme in uwe droefheid, en waerlyk ben.

MYN HEER,

Uwen enz.

MONSIEUR,

LE porteur de cette Lettre est Monsieur N. J'ai cru devoir absolument lui procurer l'honneur de votre connoissance, & je me flatte que Vous m'en aurez de l'obligation.

Je me refuse toujours de recommander quelqu'un à mes Amis; mais, Monsieur N. doit faire exception. Son cœur approche beaucoup en bonté au votre, & ses sentimens sont tels, que je suis persuadé, que pour peu que Vous le pratiquerez, Vous en ferez votre Ami. Je ne veux pas m'étendre d'avantage sur son mérite. Sa personne, son esprit, son bon cœur parleront infiniment mieux pour lui, que je ne saurois jamais faire: le voir & l'aimer est la même chose.

Il me reste de Vous supplier, Monsieur, que Vous voulez daigner de Vous ressouvenir encore un peu de tems en tems de moi, après que Vous aurez fait connoissance avec lui: car, quoique Vous le trouverez infiniment préférable à moi, je ne laisse pas d'avoir l'avantage de Vous aimer aussi sincèrement, que qui que ce soit, & je serai éternellement

MONSIEUR,

Votre &c.

MYN

MYN HEER,

DEn bringer dezèr, is Myn Heér N: **R**denke het billyk te zyn, hem d'eére van uwe kennisse te bezorgen, my vleiënde, dat gy my daer over zult verpligt wezen.

Ik weigere geduerig iemant aen myne Vrienden te bevelen; maer Myn Heér N, moet uitgezondert wezen: zyn gemoed verschilt weinig in goedheid, aen het uwe, en zyne gevoelens zyn zoódanig, dat ik verzekert ben, zoó haeft gy met hem handelt, hem als vriend zult erkennen; ik wil my niet voóder uitstrekken op zyne verdiensten: zynen perzoón, verstand en goed hert zullen geduerig beter vertoónen als ik kan zeggen: hem zien en beminnen is 't zelve.

Ik moet U nog verzoeken Myn Heér, dat gy U zoude willen geweêrdigen van, van tyd tot tyd, op my te denken, ná kennisse met hem t'hebben gemaekt: want, hoe wel gy hem altyd behagelyker zult vinden, ik zal niet laten het voórdeél te genieten U zoódanig te beminnen als iemant, en ik zal onophoudelyk wezen

MYN HEER,*Uwen enz.***M**

MONSIEUR, *

Vous venez de triompher glorieusement de la méchanceté & de la malice de vos ennemis. Souffrez que je Vous en témoigne ma joie. Vous ne sauriez douter un moment qu'elle ne soit sincère, & Vous voulez bien Vous réfouvenir que je n'ai jamais cessé d'être avec un attachement inviolable, & avec le plus profond respect

MONSIEUR,

Vôtre &c.

MYN HEER,

GY hebt foemweendig gezegenpraect over de fnoódheid en trauwloósheid uwer vyanders. Gedóogt dat ik U myne blydfchap daer over betoónc. Gy hoeft niet éenen bogenblik te twyfelén of zy waeragtig is, zóó gy wilt gedenken, dat ik nooit verzuimt hebbe te wezen met éene onverbrekelyke neiging en diápfte eerbied.

MYN HEER,

Uwen enz.

MONSIEUR,

JE suis très-sensible à la grace que Vous me faites, de Vous souvenir de moi; j'en ai une joie extreme, & la manière dont Vous me témoignez cet honneur, est si obligeante, qu'elle exige toute ma reconnaissance.

Je m'estimerai heureux, si mes paroles & mes services peuvent Vous la faire connoître telle qu'elle est au fond de mon cœur. J'ai l'honneur d'être
sincèrement

MONSIEUR,

Votre &c.

MYN HEER,

IK ben zeer gevoelig aen de gunst die gy my doet van uwe gedagtenis, ik ben'er uitnemende over vernoegt, en de wyze waer mede gy my deze eere betuigt, is zoó verpligtende, dat zy alle myne erkentenissen vereischt.

Ik zal, my gelukkig agten zoó myne woorden en diensten U dit dusdanig kunnen doen bemerken, gelyk die in myn herte zyn. Ik hebbe d'éere regtzinnig te wezen

MYN HEER,

Uwen &c.

MONSIEUR,

S I je n'ai pas toutes les qualités que Vous m'attribuez avec tant de bonté, j'ai du moins celle, d'être sincère, & je me rends justice que je ne puis regarder les louanges dont Vous me comblez par tout, que comme des grâces que je ne mérite pas. Vous m'en ferez de particulières, si Vous voulez bien avoir la bonté de me donner lieu de Vous faire connoître que personne ne Vous honore plus sincèrement & n'est avec tant de devouement que moi

MONSIEUR,

Votre &c.

MYN HEER,

Z Oó ik al d'hoedanigheden niet hebbe die gy my met vele goedheid toeëigent, ik hebbe ten minsten die der regtzinnigheid, en ik vleie my, dat ik den lof, waer mede gy my ophoopt, aenhoóre als gunsten die ik niet verdiene: dog gy zult my ééne bezondere doen, zoó gy de goedheid wilt hebben, van my gelegentheid te geven om U te doen blyken; dat niemant U waerelyker eért, en met zoó veel genegentheid is als ik ben en altyd wensche te zyn

MYN HEER,

Uwen enz.

MONSIEUR,

L'Estime dont Vous m'honorez, Monsieur, me rends assez hardi pour Vous supplier de parler un mot en ma faveur à Monseigneur le Duc, sur l'esprit duquel Vous pouvez tout. Il suffira que Vous lui exposerez la justice de ma cause. Et mes adversaires seront obligés de se taire. Je Vous aurai une obligation éternelle d'une grace si signale, Et j'ai l'honneur d'être avec toute la considération possible

MONSIEUR,

Votre &c.

D'Agtinge waer mede gy my vereért, Myn Heer, doet my U onbeschroomt smeéken om één woórd in myn voórdeél te spreken aen den hoogmogenden Heer Hertog, op wiens gemoed gy veel vermogen hebt: 't zal my vernoegen zoo gy hem de geregtigheid van myn voórwendzel of pleitzaak vertoon; en myne tegendingers zullen verplicht wezen te zwygen. Ik zal U on-eindig vetpligt wezen over dit uitmauntende weldaed, dies ik hebbe d'eére van te zyn met alle mogelyke bemerkingen uwer weldaden

MYN HEER,

Uwer antw.

MONSIEUR,

Permettez que je Vous fasse mes plaintes de votre silence : je sais de bonne part que Vous jouissez d'une parfaite santé, que Vous Vous trouvez au beau milieu des tous les plaisirs, & que Vous parlez souvent de moi ; je sais même, que Vous souhaitez souvent, que je puisse être présent pour prendre part à vos amusemens. Comment est-il donc possible de penser si raisonnablement, & d'être si paresseux en même tems ? Faites moi l'honneur de me répondre d'abord, ou attendez Vous y, que je viendrai en personne pour Vous dire que je Vous aime comme moi même

MONSIEUR,

Votre &c.

Gedoogt dat ik U myne klagten doe over uwe stilzwijgenheid : ik ben verzekert, dat gy eene volkomen gezondheid geniet, dat gy U in 't midden der vernoevingen bevind, en dikwils van my spreekt ; ik weet, dat gy zelf wel wenscht my deslagtig te komen maken van uw aengenaemtydverdrijf. Hoe is 't dan mogelyk zoó redelyk te peizen, en ten zelven tyde verzuimende te wezen ? Doet my d'eere van flaks t'antwoorden, of verwacht dat ik zelf zal komen om U te zeggen, dat ik U meér beminne als gy my bemint

MYN HEER,

Uwen enz.

MONSIEUR,

Vous allez donc commencer vos voyages. Que le Seigneur Vous accompagne, & Vous préserve de tout accident sinistre!

Lorsque Vous admirerez les beautés des Pays que Vous allez traverser, il faut Vous résoudre qu'elles ne doivent si fortement occuper vos pensées, que de ne penser parfois aussi à celui qui a l'honneur de se dire avec la veneration la plus distinguée

MONSIEUR,

Vostra &c.

MYN HEER,

GY gaet dan uwe reizen beginnen, dat den Heere U geleide en bewaere van heilooze toevallen.

Als gy U zult verwonderen in de schoonigheden der Landen, die gy gaet doorreizen, tragt dat zy zoo zeer uwe gedagten niet bezig houden, dat gy ook zomtyds niet gedenkt aen den genen die d'eere heeft zig te namen met d'alderuutmuntentste eerbied.

MYN HEER.

Uwen anz.

MADemoISELLE,

A Tant toujours eu égard au mérite & à la vertu dont vous êtes ornée, j'ai pris la liberté de parler à Monsieur votre Pere, lui ayant fait connoître que j'avois dessein de vous épouser. Il m'a reçu très-favorablement, ainsi que Madame votre Mere: je leur ai fait connoître que je n'étois point mené par l'intérêt, & qu'une conduite comme la votre m'étoit plus chère que de grandes richesses. Un homme qui se contente du peu que Dieu lui donne, est beaucoup plus riche que celui qui possède de grands biens; j'espère que Dieu benira notre mariage. En attendant l'heureux jour qui doit mettre le comble à notre félicité, j'ai l'honneur d'être avec un profond respect.

JOsVRAUWE,

A Ltyd aenzien hebbende de uitmuntende deugden, waer mede gy zyt verciert, ik hebbe de vryheid genomen van Myn Heér uwen Vader ons aenstaende hauwelyk kenbaer te maken, hy heeft my heuzelyk ontfangen, gelyk ook Josvrauwe uwe Moeder, ik hebbe hun voórgehouden dat ik niet gedreven was door baetzugt, en dat eén gedrag gelyk het uwe, my weérdiger is als groóte rykdommen. Eénen mensch die zig vernoeft met het weinig dat Godt hem geeft, is ryker als die schatten bezit; ik hope dat Godt ons hauwelyk zal zegenen, en ik verwagte den gelukkigen dag die de vervulling mag wezen van ons heil, blyvende met de diepste vernederinge

ARGUMENT.

Quoiqu'il me fut impossible de tant épurer la Langue Flamande, qu'il n'y auroit plus rien à souhaiter, où qu'elle semble être dépouillée de sa splendeur par quelques Flamands ignorans, j'ai néanmoins aspiré dans ce petit Ouvrage à l'exprimer si nettement qu'il m'a été possible.

Ce n'est pas que je me crois beaucoup plus supérieur ou plus entendu dans notre mere Langue que les autres Auteurs modernes; ce n'est que dans l'intention de suivre les traces d'Etienne de Cassel, qui est selon mon sentiment le meilleur & le plus sincere Auteur de son tems: car quoique son Ouvrage ait été à la verité considerablement augmenté & corrigé depuis, il faut pourtant avouer, qu'il a fait beaucoup plus en faveur de la Langue Flamande, que ses Commentaires. Il ne nous en restera aucune doute, si nous voulons faire reflexion au tems dans lequel il a écrit. C'est précisément celui, où les François possederent ce País, & abattardissoient la Langue: sur tout dans les contrées Occidentales, où l'on a toujours parlé plus mal qu'on n'avoit coûtume d'écrire.

S'il fut permis de parler aussi librement que cet Auteur le fait, quelles fautes ne découvririons-on pas dans la Langue flamande qu'on parle & qu'on écrit de nos jours?

A R G U M E N T.

Qu'elle matiere, pour rencherir sur le ton badin, dont cet Auteur s'est servi pour verser le ridicule à pleine main sur certains Orateurs & Declameurs publics, qui à force de leurs expressions ridicules se rendent inintelligibles à tous ceux qui les entendent ou qui les lisent? Et, on se moqueroit sûrement de certains Affiches de loet weten, où l'imperatif occupe la place du tems present.

Feuilletant dans les Ouvrages des grands Hommes, renommés par leur savoir dans différentes sciences, mais inexpérimentés & vrais Novices dans la Langue flamande, on trouve de page en page des expressions si innocentes & si triviales, qu'elles forcent d'éclater de rire quiconque est tant soit peu au fait de cette Langue. Par exemple: als wanneer, ten een uren, vyfentwintig jaer, ik gaen de zieken bezoeken, ik en hebbe u niet van doen, ik zien, ik gaen, hy komt te zeggen, komen te geven enz.

L'on n'a en verité aucune connoissance de cette Langue, lorsqu'on ne s'apperçoit pas d'abord que le mot als, en flamand, est une conjonction ou un comparatif, & que wanneer est une interrogation, qui ne peuvent jamais se trouver ensemble; qu'on ne sauroit mettre un pluxier pour un singulier &c.

ARGUMENT.

*Voiez la correction : Toen , als , ten eénure ,
vyfentwintig jaeren , ik gae de zieke bezoe-
ken , ik heb u niet noóddig , ik zie , ik gae ,
hy zegt , zullen geven enz.*

*De dire , je ne suis pas Grammairien ,
est une très-mauvaise excuse : car tout Au-
teur doit , ou avoir une parfaite connois-
sance de la Langue dans laquelle il écrit ,
ou ne pas écrire du tout.*

*Quant à moi , j'ai fait tout mon pos-
sible pour instruire les ignorans , & je ne
serai nullement surpris , si je verrai cri-
tiquer mon Ouvrage. Le grand & in-
comparable Poëte J. van Vondel a bien eu ce
fort là. Il est ancor critiqué journellement par
de gens dont l'esprit borné ne sauroit jamais
sentir les beautés des Ecrits de ce Grand-
homme. Quant à certains Raisonneurs , qui
déclament si fort contre ses Ouvrages , on est
tenté de croire que la plupart de ces critiques
ont appris la Langue flamande comme un Per-
roquet ou comme une Merle , puisque outre
la grande quantité d'expressions plattes &
absurdes , dont ils se servent , on voit , qu'ils
ne savent pas même distinguer le Nom d'avec
l'Article , ou le Pronom d'avec le Verbe &c.*

*Il y en a entre autre un , qui poussé seu-
lement par la marotte de faire de Vers ,
s'est mis à versifier un Ouvrage étranger ,
lequel , quoiqu'il ait trouvé de l'appro-*

A R G U M E N T.

dition, ne laisse pas pour cela d'être sans graces, & fort éloigné de la pureté de la Langue maternelle. Par exemple, il dit: Alswanneer, de gon, de goôn, wars, een ider, zy heeft tot Vader, alle slag van zottigheid, schoon dat meest al, den geheelen grooten al, gantsch niet, een Heer, een Prins, een Man enz.

Voyez la correction: Toen, als, de gene, wasch, één is 't ééntal, ider 't veelal, zy heeft voor Vader, alle zottigheden, hoewel dat al, den al, niet, éénen Heer, éénen Prins, éénen Man.

Cet Homme n'a guère de connoissance des Regles de la Langue flamande: il est cependant digne de louange à cause de son zèle pour la Poësie; & malgré toutes ses fautes de grammaire, il n'en a jamais commis de si énormes, que celles qu'on remarque dans certains petits Ouvrages modernes. Il y a tel Auteur de ces derniers, qui, ayant appris un peu de latin, se flatte d'avoir par ce moien une parfaite connoissance de la Langue & de la Poësie flamande, & qui par un trop bonne opinion de soi-même se met à défigurer & à estropier à tort & à travers, par ses écrits la Langue maternelle, & à la rendre absolument méconnoissable. Il y en a même de ceux, qui osent

ARGUMENT.

faire imprimer, Man schoone, Bloema schoone, Maegd schoone enz., & ignorans le vrai terme flamand d'un tel mot ou autre, se servent sans scrupule d'un mot latin ou françois pour exprimer leur pensée? Un erreur dans lequel le susdit Auteur n'est jamais tombé.

La Langue flamande est si riche, qu'elle n'a besoin d'aucune autre Langue pour s'exprimer avec énergie; & , selon ses regles, il n'est jamais permis de mettre le substantif devant l'adjectif. Parmi ces faux Reformateurs il y en a un qui pousse les choses jusqu'à la dernière extravagance, par ce qu'il se plaît d'écrire Suvée Joseph, au lieu de Joseph Suvée, ce qui m'obligeroit de me signer Janssens Balduinus, si je devois l'imiter.

Il est vrai que les Poètes ont certaines libertés; mais, ces libertés ne s'étendent pourtant jamais si loin dans notre Langue, que de pouvoir mettre le nom de famille devant celui de bête sans se rendre ridicule; & ce qui est permis dans la Langue latine, ne l'est nullement dans la Langue flamande.

Il seroit à souhaiter que les Supérieurs voulussent constituer des Personnes plus éclairées & plus entendues dans notre Langue que moi, pour l'enseigner publiquement

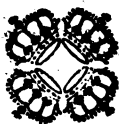
ARGUMENT.

Dans toute sa pureté ; par exemple, par manière d'Académie, ou comme le savant Sieur Van Daele, L. I. M. le pratique présentement dans la Ville d'Ipse.

Peut-être que cela se fera un peu plus tard ; mais devons toujours l'espérer. En attendant, je me flatte, que ; si les Savants approuveront mon petit Ouvrage, ils daigneront aussi faire quelques efforts pour faciliter les moyens d'apprendre à parler & à écrire correctement notre Langue maternelle.

Si ce petit Ouvrage est capable d'y contribuer quelque chose, je me croirai richement récompensé des peines, & du temps que j'y ai employé.

BALDUINUS JANSENS.

S E U I T R E D E N .

HOewel 't my onmogelyk was de vlaemsche Tael, die door d'onwetende Vliamingen van haeren luister scheén berooft te wezen, zoó te zuiveren, dat'er niet méér zoude toe te wenschen zyn: ik hebbe egter die zoó zuiver tragten in myn Werkje uit te drukken als het my mogelyk was.

Ik hebbe het niet pogen in 't ligt te brengen, om dat ik my streélde méér ervaren te zyn in onze moeder Tael als éénige andere Boekschryvers; maer om de voetstappen van Meéster *Steven van Cassel* na te sporen, den welken, volgens myn oórdeél, den besten en vrymoedigsten was van zynen tyd die de Tael heeft gezuivert: want, hoewel dat éénige laetere Schryvers zyn Werk hebben willen verbeteren en merkelyk vergroóten, hy heeft egter méér verrigt, tot voordeél der vlaemsche Tael, als de Verbeteraers. Men moet'er niet aen twyfelden, zoó men wilt bemerken in wat plaets en tyd dien lofweerden Schryver geschreven heeft, te weten, toen de Franschen het Land overheerden, de vlaemsche Tael verballerden, en in het Westen, daer de Tael doorgaens onaerdiger gesproken als geschreven wierd.

Indien men heden mogt zoó vrymoedig spreken als dien genaemden Boekschryver dede, wat vrywillige sellen zoude men, zoó

S L U I T R E D E N .

in't spreken als in't schryven ontdekken? Hoe zoude men zyn Byvoegzel kunnen vergrootten, daer hy van de Verkondigers spreekt, welkers onnoózele vlaemsche woórden by de Geleérde in weinig agtinge zyn en d'eenvaudige niet begrypen? Met wat billykheid zoude men die plakbrieven tegenspreken, daer men leest voor tytel, *laet weten*, aengezien den gebiedenden tyd de plaetze bekleéd van den tegenwoórdigen, waer door het geéne uitdrukkinge heeft in onze Taele, hoewel het goede vlaemsche woórden zyn.

Als men de Boeken doorbladert van éénige Schryvers, befaemt door verscheide Wetenschappen, dog onervaeren in de vlaemsche Taele, men speurt van bladzyde tot bladzyde deze volgende zoó eenvaudige als beklagensweérdige misbruiken: *als wanneer, ten een uren, vyfentwintig jaer, ik gaen de zieken bezoeken, ik hebbe u niet van doen, ik zien, ik gaen, by komt te zeggen, komen te geven, cnz.*

Men moet geéne kennisse van deze Taele hebben, om niet te weten dat het woórdken *als* in het vlaems één koppelwoórd of vergelykinge is, en *wanneer* één vraegwoórd, dat deze tweé woórdén noóit kunnen zaem staen, of t'een het ander volgen. Ziet de verbeteringe in het *Argument*.

Te

S L U I T R E D E N .

Te zeggen, ik ben geéenen Taelmeester, is eéne onbedagte verdeding, want alle Boekschryvers behoorden volkomen kennisse van de Tael te hebben, daer mede zy hunne gedagten uitdrukken, of 't schynt vrugteloos dat zy schryven.

Egter, hoewel ik alle myne kragten werktellig hebbe gemaekt om d'onkundige t'onderrigten, het onbillyk betwisten en lasteren van eénige vyanden der vlaemsche Tael zal my niet onverwagts voórkomen, dewyl dien grooten en weergaloozen vlaemschen Dichter *J. van Vondel* daer niet vry af geweest is, maer nog dagelyks betwist word van die, welkers bepaelt verstand noóit de schoonheid kan gevoelen van zyne zin en rederyke Werken.

Edog, als men de Werken van die Betwisters naziet, men zoude met billykheid mogen zeggen, dat zy de vlaemsche Tael even als den papegai of meérel hebben geleért; dat zy niet wéten wat eén ledeken, naemwoórd, voórnaem, werkwoórd, voórzetzel, koppelwoórd, tusschenzetzel of bywoórd is.

Ondere andere is'er eénen, die, aengemoedigt door den yver tot de Digtkonst, eén rymloos Werkje in digt gebragt heeft, welk Rymwerk, hoewel het aen eénige dichters scheén te behagen, méér ontbloomt was

S. L. U. I. F. R. E. D. E. N.

van de schoonheid der vlaemsche Tael als den Digter zig ooit heeft kunnen inbeelden, tot blyk, ziet de volgende misbruiken: *Als wanneer, de gon, de goon, wars, een lder, zy heeft tot Vader, alle slag van zottigheid, schoon dat meest al, den gebeelen grooten al, gantsch niet, een Heer, een Prins, een Man enz.*

Dog, hoe onervaren dezen Rymer in de kennisse der regels van onze Tael was, hy heeft zynen yver tot de Digtkonst aen 't algemeen laten blyken, dies hy lofweêrdig is: want, onaengezien zyne ongrondige kennisse der *vlaemsche* regels, hy heeft nooit, ongedwongen, zulke feilen begaen gelyk men speurt in de kleene Rymwerken van die, om dat zy in de latynsche *Poësis* een weinig geöeffent zyn, hun streélende volmaekte kennisse t'hebben der *vlaemsche* Digtkonst, waer door zy de Tael lings en regts moördpriemen en van haeren luister beroven, dewyl zy schryven *Man schoone, Bloeme schoone, Maegd schoone, ik staen, ik gaen enz.*, en in 't *vlaems* uitgezeit zynde, zig onbevreesst bedienen van eênige latynsche of fransche woorden om hunne gedagten uit te drukken.

De *vlaemsche* Tael is zoó ryke, dat zy geén behulp van andere noódig heeft; en,

S L U I T R E D E N .

volgens haere regels, het is niet geoorloft dat men het toevoegelyk woord na 't zelfstandig stelt.

Onder alle deze Werkjens was'er één die my zoó met verwonderinge belommerde, dat het my dede twyfelen hoe ik mynen naem zoude schryven, ziende dat het den Schryver hadde behaegt *Suvée Joseph* te schryven, en als ik verplicht was deze wyze te volgen, dat ik hadde moeten schryven *Janssens Balduinus*.

Hoe veelvuldig en hoe groot de voorregten zyn der vlaemsche Digtters, zy hebben die vryheid niet, dat zy den Geslagt-naem voor die van het Doopzel mogen stellen, en is dit in de latynsche Taele geoorloft en schoone, het is in de vlaemsche verboden en belaggelyk.

Deze en menigvuldige andere misbruiken met medogentheid ontmoed hebbende en my onbekwaem vindende om den weg, die onze Taele verhindert, af te sluiten, ik vond my met één onophoudelyk verlangen omringekt, geduerig wenschende eens zoó gelukkig te mogen zyn van door de wyze Bestiëders, Mannen aengesteld te zien die meér verligt en ervaren in de vlaemsche Taele als ik, by wyze van Oeffenschool, d'onwetende en leérzugtige, regel-

S L U I T R E D E N .

wys zouden onderrigten, gelyk den geleerden Heér *Van Daele* L. I. M. binnen de Stad Iper., uit liefde tot de *Taele*, doet.

Dog hoe wel ik myne wensche vrugteloos schatte, ik streéle my nogtans met die voordeélige hope, dat, myn Werkje de Geleerde behagende, alles dat noódig is om de vlaemsche *Taele* aen d'onwetende te leéren wel spreken, schryven en lezen zullen bezorgen.

Indien dit kleén Werk bekwaem ware om daér toe éénige hulpe te geven, ik zal mynen aerbeid, en tyd, ~~die~~ ik, uit genegenheid tot onze *Taele* besteed hebbe, voor wel en rykelyk beloónt houden.

BALDWINUS JANSSENS.

F E I L E N.

Bladz.	Reek.	Gedrukt.	Leest.
30	16	Dezè	De
35	16	Ei	X
59	22	Ozanna	Ozannam
71	8	Voóren	Voórbeeld
78	29	Térese	Ste. Térese
81	30	In hèt	Is'er
106	1	H. Hoofdstuk	III. Hoofdstuk
130	19	Gy bevind	Gy u bevind
133	13	Raizon	Raifon
134	15	Ou	Où
134	20	Quel	Quelle
135	17	Logit	Logis
136	20	Logist	Logis
136	25	Reinfèz	Reinfè
140	6	Vous	Vos
156	23	Doits	Doigts
160	12	Toufburs	Toujours
161	7	Ma pouce	Mon pouce
161	18	Une signè	Un signè
186	1	Qu'elle	Quelle
186	3	Certaine	Certains

Bladz. 132, 138, 141, 143, 146, 149, en 187.
encor, leest encorè.

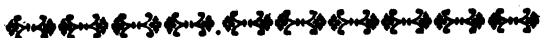
In de 52 Bladzide is, met voordagt, het woord Termen uitgelaten, om dat ik vórdèlde dat het aen de Geleerde, en ook aen vele ongeleerde bekend is, dat de Franschen dit van ons hebben ontleent. Ziet den Woordenschat door Meyer, en den Woordenboek door Halma.

In den Opdragt is de noodige ó niet getekent, om reden den Drukker bekend.

GOEDKEURING.

DEze Verbeterde vlaemsche Spraek-en
Spel-konste enz., door **BALDUINUS**
JANSSENS, vervoegt met eene fran-
sche Grammaire, oordeele zeer voordeelige
Grondregels te bevelzen, zoó wegens de
eigene uitspraek als andere onderwyzingen
aengaende de vlaemsche Taele; bovendien
voóren t'bouden eénen gemakkelyken middel
tot het leeren der fransche Taele, zoó dat
de zelve zeer nuttig, tot onderrigtinge, zal
mogen gedrukt worden. Brugge dezen 13.
Hóómaend 1775.

A. VAN TIENEVELT, Arch. Lib. Cenf.

Vid. J. F. DIERICX, Lib. Cenf. Reg.

T A F E L

Der Hoofdstukken, behelzende den Inhoud
van dit tweedeélig Werk.

EERSTE DEEL.

Bladz.

EERSTE HOOFDSTUK. Van d'Oudheid,
Schoonheid en Rykdom der vlaemsche
Taele, nevens de Misbruiken der zelve 1

II. HOOFDSTUK. Van eenige Letters, die
in de vlaemsche Taele gebruikt zyn ge-
weest, en hoe veel Letters dat'er noódig
zyn - - - - - 17

III. HOOFDSTUK. Van 'iverdeelen der vlaem-
sche Letters enz. - - - - - 24

IV. HOOFDSTUK. Van de Tweeklanken enz. 29

V. HOOFDSTUK. Van eenige Dry- en Vier-
klanken - - - - - 38

VI. HOOFDSEUK. Van eenige halve en mede-
klinkers, de welke eene bijzondere aenmer-
kinge vereischen - - - - - 41

VII. HOOFDSTUK. Van het onderscheiden
van eenige Naemen, en Werkwoorden,
nevens eenige Bemerkingen op de Mislla-
gen van den Boek onlangs in 't licht gege-
ven door VAN BELLEGEM - - - - - 48
welkers zoó genaemden eeuwigduerenden Al-
manak begint met het jaer 1582. en eindigde
met het jaer 1699.

TAFEL.

TWEEDE DEEL.

Bladz.

E ERSTE HOOFDSTUK. Van de Naemwoorden en Ledekens - - - - -	69
II. HOOFDSTUK. Van de Voórnaemen - -	91
III. HOOFDSTUK. Van de Werk- of Roerende-woorden, zynde het vierde veranderlyk woord - - - - -	106
IV. HOOFDSTUK. Van de Deélwoorden die aen éénige veranderinge onderworpen zyn, en van de vier veranderlyke woorden -	117
V. HOOFDSTUK. Van éénige gemeéne Kinder Redeneringen inhoudende verscheide zinnen, die den gemeénen Regel niet volgen, of door géene Regels kunnen opgesteld worden, nevens twaelf verscheide Zamenspraken en éénige gemeéne Spreuken -	129
VI. HOOFDSTUK. Van éénige woorden die ten deéle ééne gelyke uytpraeke hebben, maer verschillig worden geschreven -	153
<i>Essai de Lettres</i> - - - - -	162

